

Yıl : 2 Sayı : 12

GERGEF

Kasım - Aralık
2022

EDEBIYAT DERGİSİ

Halit YILDIRIM - Cihat BARIŞ - Ahmet KAFKAS - Emre KOÇ - Yasin MORTAŞ
Selim ERDOĞAN - Hayrettin DURMUŞ - Mehmet OSMANOĞLU - Mustafa DİNÇ - Kazım GÖK
Mehmet PEKTAŞ - Mahmut TOPBAŞLI - Melek KARADENİZ - Mehmet GÖZÜKARA
Kiraz BAYRAM - Meryem KÜÇÜK - Orçun AYGİN - Nilüfer AKINGÜL - Recep ŞEN
Ramiz AYDIN - Özge Nur ARSLAN - Neslihan KARAHAN - Tuba DEVRİM - Yavuz DİNÇ
Yunus LAÇİN - Şener ÖKTEM - Ahmet ŞEN - Fatma SÜMER - Mehmet MEMDOĞLU
Ali AĞIR - Tayyib ATMACA - Elif Dilruba KİRİŞ - Şevval BAĞCI - Talip KOKTAŞ

BU SAYIMIZDA

- Bir Köhne Köprüdür Bu Cihan Kim Gelen Geçer - Genel Yayın Yönetmeni / 3
Malabadi Köprüsü - Halit YILDIRIM / 4
Üzengi - Cihat BARIŞ / 8
Hızlı Geçiş Sisteminin Kurbanlarından Notlar - Ahmet KAFKAS / 9
Bağra'nın Gelin Köprüsü - Emre KOÇ / 10
Ağır Aksak Nehir - Yasin MORTAŞ / 13
Gülhatmiler - Selim ERDOĞAN / 14
Sezai Karakoç'un Gözüyle Şair - Hayrettin DURMUŞ / 15
Ağrı-lı İntizar - Mehmet OSMANOĞLU / 17
Tarih Gölgesi (Öykü) - Mustafa DİNÇ / 18
Bütün Köprüler Sırat Olmalı - Kazım GÖK / 20
Kaybolan Şeyler (Öykü) - Mehmet PEKTAŞ / 21
Kuş Aradım Göklere - Mahmut TOPBAŞLI / 25
O Gün Yaban Ellerde Yapayalnız Bırakmadı - Melek KARADENİZ / 26
Yol Üstünde Köprü Vardır - Mehmet GÖZÜKARA / 29
Anılar Üzerine - Kiraz BAYRAM / 30
Kanlı Köprüler (Kantarma) - Meryem KÜÇÜK / 33
Bilge - Orçun AYGİN / 34
Sırat - Nilüfer AKINGÜL / 36
Geçmişten Geleceğe Kurulan Köprü Anadolu İrfanı - Recep ŞEN / 37
Bilge Korkut ile Ege Hoca Söyleşisi - Ramiz AYDIN / 39
Köprüaltı Kavuşmaları - Özge Nur ARSLAN / 41
Ümidin Mamuruymuş Şehirdeki Köprü - Neslihan KARAHAN / 42
Benim Adım Nerede? (Öykü) - Tuba DEVRİM / 44
Anneyle Hasbihal - Yavuz DİNÇ / 45
Sevda Köprüleri - Yunus LAÇİN / 47
Okumalarım - Şener ÖKTEM / 49
Yüksek Çözünürlük - Ahmet ŞEN / 51
Seyri Âlem Köşesi - Fatma SÜMER / 52
Köprü - Mehmet MEMDOĞLU / 54
Ömürlük Sevdam - Ali AĞIR / 55
Geçmiş Günler Matinesi-1 - Tayyib ATMACA / 56
Divan Köşesi - Elif Dilruba KİRİŞ & Şevval BAĞCI / 59
Köprü - Talip KOKTAŞ / 61

Yıl: 2 Sayı: 12
Kasım - Aralık 2022

19 Mayıs Gazetesi ve Matbaası Adına
Derginin Sahibi ve Sorumlu
Yazı İşleri Müdürü
Adil ATICI

Genel Yayın Yönetmeni
Recep ŞEN

Editör
Ahmet KAFKAS

Yayın Kurulu
Recep ŞEN
Ahmet KAFKAS
Mehmet OSMANOĞLU
Emre KOÇ
Erhan ÇAMURCU

Son Okuma
Mehmet OSMANOĞLU

Tasarım
Esmâ Nur ÇALIŞKAN

Yönetim ve Haberleşme
19 Mayıs Gazetesi ve Matbaası
Cumhuriyet Mah. Ekrem Ünyay Cad.
No:10 - 19 Mayıs / SAMSUN
0362 511 32 23 - 0545 511 32 23

Gergef Web:
www.gergefedebiyatdergisi.com

E-posta Adresi:
gergefedebiyatdergisi@gmail.com

Sosyal Medya
Instagram: @gergefedebiyatdergisi
Twitter: @gergefedebiyat
Facebook: @gergefedebiyatdergisi

Yayın Türü
Süreli Yayın
İki Aylık e-dergi

Dergimiz İki Ayda Bir Kendi İnternet Sayfasında ve 19mayisgazetesi.com İnternet Sayfasında E-Dergi Olarak Yayınlanmaktadır, Ücretsizdir. Eserlerin Hukuki Sorumluluğu Yazarlarına Aittir. Gergef Edebiyat Dergisinde Yapılan Alıntılarda Kaynak Gösterilmesi Zorunludur.

BİR KÖHNE KÖPRÜDÜR BU CİHAN KİM GELEN GEÇER

Bu sayımızla köprüler kuralım dedik gönlümüzden gönlünüze. Dosya tamamını bu niyetle “köprü” olarak belirledik. Tema dışı şiirlerimiz, öykülerimiz, denemelerimiz de var tabii ki. Birbirinden değerli kalemler emek verdiler bu sayımıza ve dergimiz gün ışığı gördü. Yolumuza köprüler kurarak devam ediyoruz.

Köprülerin dili olsa da konuşsa. Evet, köprülerin bizim gibi dilleri yok ama onların da lisan-ı hâl ile bize söyleyecek sözleri vardır mutlaka. O zaman ne anlatmak ister bu köprüler bize?

İçinden âb-ı hayat misali ırmaklar akan şehirlerin ayrı bir güzelliği, ayrı bir cazibesi vardır. Su hayat verir içinden geçtiği şehre. Şehrin içinden geçtiği gibi insanların da ruhundan, içinden geçer aynı zamanda. Atalarımız şehrin bu cazibesine, ırmaklar üzerine kondurdukları her biri birer sanat eseri olan sıra sıra köprülerle ayrı bir cazibe katmışlardır. Şehrin iki yakasını düğme gibi birbirine ilikleyen bu köprülerle bir sanat eseri ortaya çıkarırken aynı zamanda insanların güvenli ulaşım ihtiyacını da gidererek sevaba nail olmuşlar.

Buluşmaların, kavuşmaların adresi olan şehirlerin süsü köprüler bir şeyler fıslıdar elbet kulağımıza. Tarih, zaman ve insan akıp geçer köprülerin üzerinden. İyi bakarsak görürüz. Aşklar, cenkler, neşeler, hüznler, fakirler, zenginler, beyler, sultanlar hepsi bu şehrin iki yakasını birleştiren bu köprülerden akıp geçti. Ne hikâyeleri, ne sırları saklar kim bilir taşlarında köprüler.

Dünya dediğimiz bu geçici konak da bir köprüdür aslında, köhne bir köprü... Düşünsene Âdem Baba'dan bu yana kimler geldi geçti üzerinden? Doğduk, üzerinde yaşıyoruz bu köprünün, vademiz dolunca da göçüp gideceğiz buralardan.

İnsan da böyle olmalı, tıpkı köprüler gibi... Sabırlı, fedakâr, bilge ve sakin... Köprü insanlar vardır tarihte. Buluşturan, kavuşturan, birleştiren köprü insanlar... Geçmiş bugüne, bugünü geleceğe taşırlar. Köprüler insanları azgın nehirlerin hidetinden korur; yol açar onlara suların üzerinden. Biz de bir gönülden diğer bir gönle köprü olursak, yolu bize uğrayanlar muhabbetle, huzurda birleşir.

İnanç bir köprüdür, tarih bir köprüdür, edebiyat bir köprüdür. Şu anda dilimizden dökülen, sarf ettiğimiz kelimeler de bir köprüdür, biliyor musunuz? Üzerinde koskoca bir medeniyetin seslerini taşır o kelimeler. Bu köprü yıkılsa veya kapatılsa ne olur bir düşünsenize?

Güzelliklere ve hayırlara karışın. Selam ve muhabbetle...

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

MALABADI KÖPRÜSÜ

Halit YILDIRIM

Edebiyatımızda ırmağın ayrı bir yeri vardır, onun üzerine kurulan köprünün de... Türküler yakılmıştır her ikisi için, şarkılar yazılmıştır. Ağıtlarda coşkun akan ırmakların aldığı gelinleri, yiğitleri çok dinlemiştir. Çorumlu Âşık Figâni'nin:

"Kızılırmak boz bulanık akarsın / Nice gariplerin canın yakarsın / Yalvarırım sana n'olur ne varsın / Beni bir kenara çal Kızılırmak" ağıtı bunun en güzel örneklerindedir.

Köprüler de nehirlerin, dağların ve denizlerin bölüdüğü kıyıları, yakaları birbiriyle buluşturan yapılarıdır. Eskiler; bir vuslat aracı olan ve sayesinde insanların birbirleriyle kavuşturan, canları beyhude yok olmaktan kurtaran köprülerin inşasına azami önem vermişler ve onları sıradan yapılardan ziyade kemerleriyle, sütunlarıyla, gözleriyle birer mimari deha eseri olarak tarihe mâl etmişlerdir.

Çeşitli vesilelerle yurt içi ve yurt dışı seyahatlerimizde birçok tarihi köprüyü görmek ve incelemek fırsatımız oldu. Bunlardan birisi de Silvan ilçesi sınırlarında (Silvan'a 23,2 km mesafede) bulunan ve Batman Çayı üzerine yapılan Malabadi Köprüsü'dür. Artuklular zamanında Silvan'a Meyyâfârikîn deniliyordu. Bugün Malabadi Köprüsü adıyla bilinen köprü kaynaklarda Karaman (Akraman) Köprüsü adıyla anılır.

Köprünün üzerindeki kitabeye göre Malabadi Köprüsü, Artuklular döneminde H. 542 (M. 1147) Artuklu Devleti'nin iki başkentinden biri olan Meyyâfârikîn'de (Silvan) hüküm sürmüş Timurtaş Bin-i İlğazi Bin-i Artuk tarafından yaptırılmış.

Evlîya Çelebi'ye göre ise bu köprü, Abbasiler döneminde yine Abbasi hanedanına mensup zengin bir tüccar tarafından hayrat için yapılmıştır.

Bir rivayete göre köprü adını Mervanîlerin kurucusu olan Bad'dan almıştır. Malabadi "Bad'ın evi" anlamına gelmektedir. Köprü cephesinde bulunan ve son kısmı okunamayan bir başka kitabeden 1250 yılında Osman isimli

bir kişi tarafından yapıldığı öğrenilmektedir.

Anlaşıldığı kadarıyla, bu köprü Artuklulardan önce de vardı ve baharda karların erimesi veya sağanak yağışlardan dolayı yaşanan sel baskınları sebebiyle sıkça yıkılmaktaydı. Böyle bir yıkılma sonucu 542/1147 tarihinde Husâmeddîn Temürtaş'ın emriyle yeniden yapılması emredilmişti.

Otoritelerce Malabadi köprüsü, Mostar Köprüsü'nün ikizi olarak kabul edilir. Malabadi Köprüsü, dünyada taş köprüler içerisinde kemeri en geniş olandır.

Her biri başka uzunluklarda ve kırık hatlar halinde üç bölümden oluşan köprü, doğu ve batıda hafif eğimlerle yollara bağlanmıştır. Orta bölüm kayalıklar üzerine oturtulmuş bir kitle halindedir. Burada sivri şekilde ve 38,60 m açıklıkta çok büyük bir kemer ile sepetkulpu şeklinde, üç metre açıklıkta küçük bir kemer vardır. Köprünün kayalıklar üzerine kurulmasının açıklık ve kemer yapısı üzerinde belirleyici etkisi olmuştur. Köprü, 40,89 metrelik kemer açıklığı ile dünyada ayakta kalan kemerli köprüler arasında en geniş açıklıklı kemere sahiptir. Bu açıklık da sağlam zemin, doğru yapım tekniği, malzeme ile büyük ustalığın sonucu elde edilebilmiştir.

Üçüncü bölüm fark edilir derecede birinci kısma paralel bir durum arz eder. Burada sivri kemerli iki açıklık ve ayrıca yola bağlanan yer yakınında da bir açıklık görülür. Böylece köprü, biri çok büyük olmak üzere beş gözlüdür.

İki yana eğimli ve kuzey-güney yönünde uzanan köprü ile ilgili teknik detaylara göre eni 7 m, uzunluğu 150 m, su seviyesinden kilit taşına kadar olan yüksekliği ise 19 metredir. Köprü renkli taşlarla inşa olunmuştur.

Fransız mimar Albert Gabriel'e göre köprü "Modern statik hesabının olmadığı devirde bu açıklıkta o zaman için böyle bir eser hayranlık ve takdiri muciptir.". Gabriel köprü hakkında "Ayasofya'nın kubbesi köprünün al-

tına rahatlıkla girer. Balkanlarda, Türkiye’de, Orta Şark’ta bu açıklıkta, bu yaşta köprü yoktur.” demektedir.

Köprü günümüze gelene kadar birçok tadilat geçirmiştir. Köprünün üzerinde insan, güneş ve aslan figürlü kabartmalar bulunmaktadır. Köprü zamanının en işlek yol güzergâhı üzerinde kurulduğu için günümüze gelene kadar birçok kervanın uğrağı olmuştur.

Kendi içerisinde iki kırıklı bir plana sahip olup memba yüzü kapatılmış iki gözü ile birlikte dört boşaltma gözünden oluşmaktadır. Büyük kemerin iki tarafında 4,5-5,3 m ölçülerde iki hafif kemerli odacıklar, büyük kemerin üst ortasında gelip geçişin kontrol edildiği beş metre genişlikte kâgir bir kapı ve bunun iki tarafında da ayrıca iki kapı vardır. Bunlardan biri Batman tarafındaki kalmış, diğeri yıkılmıştır. Bunların sol taraflarından birer merdivenle odacıklara inilir. Bu odalar yüksek tavanlı ve tuğla örtülüdür. Pencereleleri geniş ve büyüktür.

Mimari özellikleri ve yapım tekniği Kayalık zemine oturan, suyu aşacak yükseklik ve açıklıktaki çift merkezli ana kemer ile sağlam zemin doğrultusunda devam eden koldaki boşaltma gözleri ve çokgen, dairesel külahlı sel yaranlardan oluşmaktadır. Köprü plan itibari ile tek ana kemerli ve iki yana meyilli köprüler grubunda değerlendirilmektedir. Ayrıca Cevdet Çulpan’ın eğri köprüler şeklindeki sınıflandırmasında da ele almak mümkündür. Buna göre; köprü ayaklarının nehir tabanında sağlam zemini izlemesi veya nehrin akıntı kitlesinin köprü gövdesine yapacağı ana basıncı dağıtmak gibi nedenlerin etkisi ile iki şekil medyana gelir. Buna bağlı olarak köprü; birkaç geniş açılı, zikzak şekiller grubunda değerlendirilebilir.

Köprünün, Silvan tarafında, kuzeye bakan cephede, büyük kemerin yanındaki selyaranın üstünde, oturan bir insan heykeli vardır. Bunun da üstünde tırtıllı bir çerçeve içinde iki insan figürü bulunmaktadır. Bunlardan biri ayakta, diğeri oturmaktadır. Ayakta olan bir şey sunmakta, oturan da ellerini uzatarak bunu alır bir vaziyette durmaktadır. Burada hükümdarın köprüyü yapan mimara hediye vererek ödüllendirdiği rivayet edilmektedir. Kuzey cephesindeki figürlerin üst tarafındaki pencerenin üzerinde kime ait olduğu bilinmeyen ve kitabeyle benzeyen desenli bir taş parçası bulunmaktadır.

Yine Silvan tarafında güneye bakan cephede bir çerçeve içinde ışınları ile bir güneş ve insan figürü bulunmaktadır. Aynı çerçevenin içinde ve güneşin altında aslan veya kaplana benzeyen bir hayvan figürü vardır.

Batman Çay’ını aşmak için yapılan bu köprü, sadece geçiş amaçlı değil, aynı zamanda bu yol üzerinde seyahat eden yolcuların dinlenebilecekleri ya da konaklayabilecekleri biçimde yapılmıştır. Köprü kemerinin her iki yanında ve iç tarafta, kervan ve yolcular tarafından barınak olarak kullanılan iki oda bulunması dönem şartlarına göre yolcuların dinlenmesinin bile düşünüldüğünü gösteriyor. Köprü nöbetçileri tarafından da kullanılan bu odaların, daha önceleri dehlizlerle yolun dipleri ile bağlantılı olduğu, gelen kervanların ayak seslerinin bu dehlizler vasıtası ile kervanlar daha köprüye gelmeden uzaklarda iken bile duyulduğu söylenmekteymiş.

Hatta bu köprüde yolcuların ihtiyaçlarını gidermesi için bir de hela yapılmıştır. Köprü bu özelliği ile dünyada taş kemerli köprüler arasında bünyesinde helası olan tek köprü olma özelliğine de sahiptir. Yine köprüdeki diğer yapılar da göz önünde tutulduğunda bu köprünün aynı zamanda yol güvenliğini sağlayan karakol görevini üstlendiğini de söyleyebiliriz.

Evliya Çelebi, seyahatnamesinde Malabadi Köprüsü hakkında şunları kaydetmiştir:

“Köprünün iki tarafında kale kapıları gibi demir kapıları vardır. Bu kapıların içinde sağ ve solda köprünün temeli beraberliğinde kemerin altında hanlar vardır ki gelip geçenler, sağdan ve soldan geldikleri vakit misafir olurlar. Köprünün kemeri altında birçok oda vardır. Demir pencereler şahneşinlerine misafirler oturup kemerin karşı tarafındaki adamlarla kimi sohbet eder, kimi ağ ve oltalarla balık avlarlar. Bu köprünün sağ ve solunda da nice pencereli odalar vardır. Köprünün sağ ve solundaki bütün korkuluklar Nahcivan çeliğindedir ama demirci ustası da var kudretini sarf ederek bir tür sanatlı kafesli korkuluklar yapmış ve doğrusu elinin ustalığını göstermiştir. Doğrusu, üstad mühendis var kuvvetini sarf ederek bu köprüde öyle sanatlar göstermiştir ki bu işçiliği geçmiş mimarlardan hiçbirisi göstermemiştir. Malabadi Köprüsü’nün altına Ayasofya’nın kubbesi girer.”

Silvanlı ünlü tarihçi İbnü’l Ezrak, “Tarihi

Meyyafarikin ve Amid” adlı kitabında köprünün 539 (m.1144-45) yılında yıkıldığını, yerine bu son köprünün yapıldığını, köprünün yapımına 541 (m.1146) tarihinde başladığını belirtir. 549 (m.1154) senesinde müthiş bir selin köprünün bazı kısımlarını tahrip ettiğini, Necmeddin Alpi’nin 550 (m.1155) yılında Evkaf nazırlığına atadığı Zahidel-Tavıl tarafından yeniden onarıldığını yazar. Taylor’un okuduğu kitabeye göre köprünün 1245-46 tarihinde de bir onarım gördüğü anlaşılmaktadır. Bu tarihe göre köprünün Meyyafarikin Eyyubileri zamanında da onarıldığı ortaya çıkmaktadır.

Malabadi Köprüsü’nün Efsanesi

Malabadi köprüsü ile ilgili birkaç efsane anlatılır. Bunlardan en meşhuruna göre Bad isminde bir genç Batman Çayı’nın karşı kıyısında yaşayan bir kıza âşık olur. Kız da ona meyillidir ancak Batman Çayı iki aşığın arasındaki en büyük engeldir. Kız bir gün dayanamaz ve Bad’ın yanına gitmek için kendisini sulara bırakır. Amacı karşı kıyıya kadar yüzmek ve sevdiğine kavuşmaktır. Ancak azgın sular kıza alır götürür. Cesedi dahi bulunamaz.

Bad bu durumu öğrenince kahrolur. Hemen zamanın Meyyafarikin (Silvan) Beyi Timurtaş Bin İlga-zî’ye gider ve ona durumu anlatır. Ondan Batman çayı üzerinde bir köprü yaptırmasını ister. Timurtaş Bey de hikâyeden etkilenir ve iki kıyıyı birbiri ile buluşturan bir köprü yaptırma kararı verir.

Bu olayın hüznü ile Bad, hışım ile dönemin Silvan Bey’inin yanına gider ve durumu ona anlatır. İsteği ise açıktır: “Kıyıları birleştiren bir köprü yapalım ve sevenler artık daha fazla birbirlerine uzak kalmayınlar.”. Silvan Bey’i bu isteğini kabul eder ve köprü yapımına başlanır. Ancak kemer açıklığının fazla geniş olmasından dolayı Bey’in adamları köprü yapımını yarıda bırakırlar. Bunu duyan Timurtaş Bey Bad’ı huzuruna çağırır. Ona mimarlarının köprünün inşaatını tamamlayamadıklarını gerekçeleri ile anlatır. Bad ise köprüyü kendisinin tamamlaması için izin ister. Timurtaş Bey bu işin mümkün olmadığını ve bu sevdadan vazgeçmesini söyler. Sonunda iddialaşır. Eğer Bad köprüyü tamamlayamazsa kolunun kesilmesini önerir. Timurtaş Bey de bunu kabul eder ve eğer köprüyü tamamlarsa kendi bileğini keseceğini söyler ancak Bad, köprüyü tamamlar; Timurtaş Bey verdiği sözden dönmez ve Bad’ın elini bileğinden kestirir.

Diğer hikâye de şöyledir:

Timurtaş Bey, Batman Çayı’nın kıyısında bulunan Malabadi köyünün beyidir. Gönlünü çayın karşı tarafındaki köylerden birinde yaşayan çok güzel bir kıza kaptırır. Bey, kıızı görmek için nehirden yüzerek karşıya geçmekte ve onunla buluşmaktadır. İlkbahar günleri gelmiş ve Batman Çayı’nın suları da azgınlaşmıştır. O günlerde Timurtaş Bey yine yüzerek karşı kıyıya geçmiştir. Sevdiği kız ona:

“Sevdiğim, senin böyle yüzerek yanıma gelip gitmen çok tehlikeli, baksana sular her gün daha da coşuyor. Boğulacaksın diye çok korkuyorum. Ne olursun Bey, bu çayın üzerine bir köprü yaptır da rahatça gel git. Hem diğer insanlarda bundan faydalansınlar. Bunun için imkânın da var. Ne olur beni bu korkuyla yaşatma!” demiş.

Timurtaş Bey, sevdiği kızın bu isteğini kabul etmiş ve “Malabadi Köprüsü”nü yaptırmış. Bu sayede kolayca karşıya gidip gelmeye başlamış. Ancak önceleri karşı kıyıya yüzerek geçmek tehlikeli olduğu için görüşmek cazip iken şimdi gidip gelmeler kolaylaşınca bu görüşmelerin cazibesi de kalmamış.

Bu ilişkiler evlilikle noktalanmayınca arada soğukluk getirir, insanları birbirinden uzaklaştırır. Nitekim bu gidiş gelişlerden Timurtaş Bey sıkılmaya ve kızdan soğumaya başlamış. Günden güne kıza olan ilgisi azalmaya, gidip gelme isteği yok olmaya başlamış. Bunun nedeni de giderken yüzdüğü zamanlardaki kalp atışlarının ve heyecanı bu köprü üzerinde duymayışı imiş, o bunu böyle değerlendirmiş. Kız da vaziyeti anlamakta gecikmemiş. Ve bu kez beye “Sen bu köprüyü yaptın, yine sen yıktır.” demiş. Köprü yıkılınca Timurtaş Bey de eski heyecanı duymaya başlamış gidiş gelişlerinde. Nitekim aradan çok geçmeden evlenip çoluk çocuğa kavuşmuşlar. Efsanenin bize anlattıkları böyle. Malabadi köprüsü ve efsanesi üzerine türküler, deyişler yapılmıştır.

Malabadi Köprüsü’nün Hikâyesi

Malabadi köprüsü ile alakalı bilinen üç adet hikâyeye vardır ve yalnızca biri türkü olmuştur. Hikâyeye göre iki köyü birbirine bağlayan Malabadi köprüsü iki sevdalının aşkına ortak olmuştur. Karşı köyden bir kıızı seven genç oğlan kızla gizlice köprüde görüşmektedirler. Bu görüşmeler devam ettikçe aralarındaki sevgi de büyür. Oğlan kıızı babasından ister ama babasını kızını

ona vermez. Bu durumdan sonra gizlice görüşmeye devam ederler. Bir gün kızın babası köprüde pusu ya yatıp bekler. İki âşık her zamanki gibi gece yarısı köprüde görüşürler ve bu durumu kızın babası görür. Silahlar ateşlenir ve iki âşık orada can verir.

Malabadi Köprüsü Şarkısının Hikâyesi

Gelelim Selçuk Alagöz'ün muazzam hikâyesinde yer alan Malabadi Köprüsü'nün hikâyesine. Birinci hikâyeyle de benzer olarak Xerib adındaki genç, karşı köyden Fatma adında bir kıza âşık olur. Fatma da Xerib'e sevdalıdır ve her gün Malabadi Köprüsü'nün üstünde buluşurlar. Xerib bir gün Fatma'yı şeyh babasından istemeye gider. Babası, Fatma'yı Xerib'e vermez ama âşıkların Malabadi Köprüsü üzerindeki buluşmaları durmak bilmeden devam eder. Fatma'nın babasının bu buluşmalardan haberi olur ve bir gün adamlarıyla köprüye pusu kurup iki âşığı bekler. Xerib ve Fatma yine bir seher vaktinde köprüde buluşurlar ve "Tabancalar patlar, sevgi susar, sevgililer susar." Malabadi Köprüsü ise işte o an aşka mezar olur.

Selçuk Alagöz ise bu hikâyeyi müziğe aktararak 1975 yılında, B yüzünde de "Deliyim Seviyorum" adlı şarkı bulunan çok ünlü Malabadi Köprüsü 45'liğini doldurup yayınladı. 70'li yılların en çok dinlenen şarkılarından biri olur. Murat Gögebakan ve Pilli Bebek'in de yorumladığı bu muhteşem hikâyeli şarkı, uzun yıllarca da kulaklarımıza gelmeye devam edecek gibi görünüyor. Şarkının sözleri şu şekilde:

Malabadi köprüsü, Malabadi köprüsü
Orda başladı bitti şu garibin öyküsü
Karşık aşiretten bir kıza gönül verdi
Aşkı uğruna her gün bu köprüye giderdi
Siirt'in dağlarında uçan kuşu vururdu
Fatma'yı okşadıkça kalbi sükûn bulurdu
Of garibim of

Karar hakkı şeyhteydi, Fatma'nın babasında
Katı ve insafsızdı, bu aşkın karşısında
Kararlıydı Zalim şeyh onları öldürmeye
Yine bir seher vakti pusu kurdu köprüye
Tabancalar patladı, sevgililer susmuştu
Malabadi köprüsü aşka mezar olmuştu
Of garibim of

Söz Müzik: Selçuk Alagöz

KAYNAKLAR:

1. Muhsine Helimoğlu. Diyarbakır efsaneleri. 2017
2. Yrd. Doç. Dr. Hüseyin Kayhan. Artuklu Hâkimiyetinde Meyyâfârikîn'in Tarihî Gelişimi <http://gefad.gazi.edu.tr/window/dosyapdf/2009/4/16.pdf>.s.258
3. Çulpan, C (2002) 'Türk Taş Köprüleri Ortaçağdan Osmanlı Devrine Kadar' Türk Tarih Kurumu, Ankara, 49/5

ÜZENĞİ

Cihat BARIŞ

İriyor sözcüklerim yürüdükçe kendimden
Kasr-ı milenyumda üşüyor tarhı şiirim
Zarif bir ime çağırsın nallar beni
Ah, ne uzak şimdi rahvan atlar

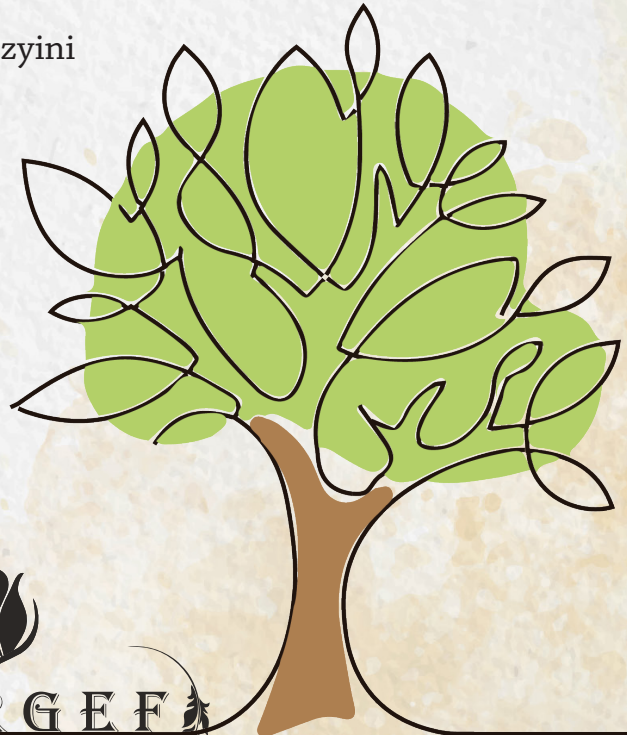
Mihengini yitirmiş dünya incir ağacı dikilesi
Nerdesin ey yüzümdeki çizgilerin üzengisi

Leylakların nabzı sesime çarpar
Göğ(s)ümde bir kırağı, yonttuğum mavilerden
Terzisi kim ruhuma giydirilen gömleğin
Ah, celbi bilinmeze ertelenmiş ilkbahar

Dilimin mahrecindeki kaçınıcı bitovın senfonisi
Nerdesin ey alfabemin kaybolan melodisi

Bir selamet yurdu lazım içimdeki tufana
Bir gemi, Nuh peygamber dümende
İstanbul cehdi düşsün dizlerine
Sefere çık çağ kapanıp, açılsın çağlar

Nirengisi künhüne çağırıyor perçini
Nerdesin ey derdimin hasret yüklü tezyini

HIZLI GEÇİŞ SİSTEMİNİN KURBANLARINDAN NOTLAR

Ahmet KAFKAS

ücretsiz geçişler istiyor ahali
gün ışığı eskisi yüzlerinin hatrına
en son gelinin geçtiği köprüden
bedeli, toprağın susuzluktan çatlamış dudaklarıyla ödenmiş
saçları tozlara bulanmış günler hatrına
gelinin ve körpe çocukların

en son havaya savrulan yumruk
itirazlı protesto cümleleriyle söylemiş bunu
efendisi olmak için çıktığı yolculuk çetin
kölesi olmamak mümkün değil
köprüler, azı dişlerin arasına kurulmuş
dişler; her ipten, yağlı urgandan daha güçlüdür
bilinmesi emredilmiş

yeniden kurulacak köprüler
iki yakasını birleştirmek için memurun
iki yeşil tepeyi bağlamak için
iki sevgiliyi buluşturmak için
yumruk havaya kalkmalıysa eğer
bunun için kalkmalı

yağmurdan ve ıslanmış bedenden sonra
çerçöple dolu kalpler toparlanmalı
protesto etmeli bu yılın ruh halini
gösterilerde cehri zikirler edilmeli

fayton durakları kurulurdu zaman ötesi zamanlarda
atlar bizim olsun, mercedes sizin
yeşil bizim olsun, metalik renkler sizin
bunu da söylüyor mitinglerde gün ışığı eskisi yüzlüler

pazarlar kurulmalı balata kokularından uzak
pazarlara yoksulun yüzünü güldüren haberler yayılmalı
bereket, kaybedilenler listesinde liste başı
aksi listelerde başat olmalı

köprüler kursun esmer çocuklar
eskiden bugüne, geceden sabaha
bir zamanlardan çok zamanlara

zaman, hızla akıp giden bir sel kadar hızlı ve öfkeli
en mesut anlarda beklemek gibi bir alışkanlığı yok

durup soluklanmalı hızla gidenler
gidenler bir türküye kapılıp gitmeli
gönüller bir türküyle dinlenmeli

“köprüden geçti gelin
saç bağın düştü gelin”

BAFRA'NIN GELİN KÖPRÜSÜ

Emre KOÇ

“Dost elinden gel olmazsa varılmaz/Rızasız bahçenin gülü derilmez/Kalpten kalbe bir yol vardır görülmez/Gönülden gönüle gider (yâr oy yâr oy)/Yol gizli gizli...” diye türküyü içli içli yakıyor Neşet baba. Kalpten kalbe bir yol vardır, dünya gözüyle görülmeyen. İki kalp arasında bitmeyen bir yoldur bu. Sır, yolda mündemictir. Ehli bilir hakikatini. Hakikat de ancak iki kalbe fâş eder kendini. Hayat yolculuğunda bazen emsalsiz engeller çıkar insanın yoluna. Bazen iki yakayı ayıran çağıl nehirdir, bazen de yer ve gök arasında uzayıp giden ufuktur nihayetinde. Dünya gözüyle bakan engelleri aşılmaz görür. Kara bir bulut kaplar, kesif sis sarar her yanı. Günün aşikâre aydınlığı, geceyi berrak kılan semavi kandillerin bedihiliği bir anda belirsizliğe düşer olur. Kalbin sadakat nazarıyla bakmayan, korneada kırılan ışık huzmeleriyle kalakalır.

“Ey kalpleri evirip çeviren Rabbim! Kalbimi dinin üzere sabit kıl!” diye dua eden Peygamber’in dilinde kaybedilen ışığı ve istikameti arayışa sevk vardır. Kalp dediğin döner döner durur. Yanarak dönerse ne kadar devir ederse etsin istikametini bulur. Yanmadan dönüşler hep kısır döngüde sübut eder. Kalp istikameti ne kadar Hakk’tan bilirse yolu yarıya bu-

layan maniler o denli ortadan kalkar. Yol da sırrı da özüne kavuşur. Aradan nehir de geçse de nice engeller kapı duvar gibi biçilse de Allah yüzünü hakikate çeviren kalpleri sükûnete eriktirir. Rızadır bu yolun sırrı. Rızasız, bahçede envai çeşit nebatat bitse de cennete dönüşmez.

Dikensiz gül olur mu? Dikensiz gülün cennetten gelen rayiha kokusu duyulur mu? Bu sebeple yolun yazgısında gülün enfes kokusuyla birlikte dikenler de vardır. Can ne kadar tatlıysa gül ne kadar efsunluysa dikenler de o kadar tatlı, efsunlu ve güzel gelir ehline. Böylece kalpten kalbe giden yol, gönülden gönüle genişler. İnsan, insanın yurduudur. Gönül en güzel yurtluktur insana. Yürümenin, dayanmanın, sığınmanın ve huzura kavuşmanın neşet ettiği atmosferidir.

Rıza gönül yurduunun anahtarıysa destur da kapağıdır. Bu sebeple gönül yurduunun kapısı destursuz açılmaz. Destursuz da insan, kalpten gönüle giden yolu şaşıracağı için iki yakanın bir ucunda kalakalır. Artık ne diğer yakaya erişeceği köprü vardır önünde ne de geriye dönecek mecali. Yol başlamadan biter, gül kurur, yurt da tozlu taşlı toprak parçasına dönüşür. Dost gibi gel, yâr gibi yan. Gör ki o vakit yolun sahibi ateşi nasıl gül bahçesine çeviriyor.

Ortaokulda öğretmenimiz: “Kızılırmak’a neden Kızılırmak denir çocuklar?” diye sormuştu. Biz de bu gizemli soruya yanıt veremeyince hocamız, Kızılırmak Sivas’ın İmranlı ilçesinden doğup Bafra’da denize döküldüğü yere değin kırmızı toprağı taşıyor ve bu sebeple Kızılırmak adını almıştır, şeklinde yanıt vermişti. Kaynağından taşıyor dokuz ili geçerek denize kavuşan bu ihtişamlı ırmağın varlığı zihnimize daha da berraklaşmıştı. Kızılık doğanın en güzel süslerinden biridir. Bir ikindi sonrası Üsküdar sahiline inip İstanbul’un semalarını seyret dalın ve kızılığın adeta bir tablo gibi şehri nasıl enfes bir görüntüye kavuşturduğunu fark edin. Nemrut’ta gün batımı mesela... Güneş, dağların ardında kaybolurken kızılık göğün yamaçlarından boya gibi akar. Bulutlar bambaşka bir silüete bürünür.

Hâsılı kızılılık yere de göge de en çok yakışan renklerden biridir. Renk, tabiatı itibariyle insanın içinde bir sıcaklık uyandırır. Duygulara hitap eder. Umudu aşılardan, yeni bir günün ancak umutla doğacağını telmih eder. Kilometrelerce mesafeden gelen bir renktir/ anlamdır bu. Zorlu yolculuğun, sabrın, emeğin ve maksuda ermenin; en nihayetinde denize kavuşmanın rengidir. Bu sebeple Kızılırmak da temaşa edene nice sayfalar açar. Kızılırmak'ın doğduğu, gezdiği, aştığı yerlerin öyküsünü meskûnları anlatsın. Biz de döküldüğü yerin meskûnu olarak Bafra'da nasıl bir iz bıraktığına odaklanalım. Adına da kızıl öykü diyelim. Haydi, koca nehir! Coğrafya senin, yatak senin, deniz senin; yazgına yâr ol ve akıver tüm kızılığınla diyelim.

Zamanın behrinde, Kızılırmak üzerinde kurulu köprüden gelin alayı geçerken atların uçan bir kartaldan ürkmesi sonucu yaşanan arbedede köprü yıkılmış ve gelin alayı ırmağın kızıl sularında boğulmuş. Bu hadise de "Köprüden Geçti Gelin" türküsünün yakılmasına neden olmuş. Günümüze değin de yöre halkı her düğün öncesinde gelin alayı ile Tarihi Çetinkaya Köprüsü'nden geçmeyi adet haline getirmiş. Halen yörede bu adet devam etmektedir. Erkek tarafı erkek evinde toplanır, kız evine gelin almaya gider. Düğün yerine geçmeden önce konvoyla köprüye gelinir. Gelin ve damat düğün alayı, davul ve zurna eşliğinde köprü'nün ortasına yürür. Gelin ve damat bir dilek tutarak nehre madeni para ya da taş atar ve düğün yerine geçerler. Hem anı tazeleme hem adet hem de folklorik bir duadır bu. Aynı zamanda gelin ve damadı aldığı için Kızılırmak nehri'ni cezalandırmak için bir temsildir. Evlenen çiftlerin hayatlarındaki en mühim âna Kızılırmak, Çetinkaya Köprüsü ve insanlar birlikte şahitlik ederler. Nice çift, hayat boyu sürecek kutlu yolculuklarına böyle güzel bir anı faslından geçerek devam ederler. Tabii yörenin bu bam teli sadece ritüel boyutunda kalmamış, adını öyküsünden alan bir türküye de konu olmuştur. Neşet babanın yorumuyla sazın telinde, gönül yurdunda ve türkü evrenimizde süregelen yanılanmıştır.

*Köprüden geçti gelin
Köprüden geçti gelin
Saç bağı'n düşü gelin, di loy loy
Haldan bilmez, di loy loy
Söz anlamaz, ne fayda
Eğil bir yol öpeyim
Eğil bir yol öpeyim*

*Gençliğim geçti gelin, di loy loy
Haldan bilmez, di loy loy
Söz anlamaz, ne fayda
Köprüden geçemiy'o'm
Köprüden geçemiy'o'm
Az doldur içemiy'o'm, di loy loy
Haldan bilmez, di loy loy
Söz anlamaz, ne fayda
Sen benden geçtin ama
Sen benden geçtin ama
Ben senden geçemiy'o'm, di loy loy
Haldan bilmez, di loy loy
Söz anlamaz, ne fayda
Di loy, di loy, di loy
Di loy loy
Haldan bilmez, di loy loy
Söz anlamaz, ne fayda.*

Dünya kurulu bir karargâhtır insana. Hakk Teâlâ kâinatı en güzel biçimde yaratmış, yarattığı düzeni de her an koruyup gözetmektedir. Dağlar, nehirler, ağaçlar, kuşlar ve insan bu düzenin içinde ömür gergefini ince ince işlemektedir. Tabiat sadece eşyayı imlemez. Eşyanın ruhunu da imler. İnsan gibi her varlığın ve eşyanın da bir dili, ruhu vardır ve kâinattaki varlık korosuna kendi diliyle eşlik edişi söz konusudur. Hatta bu düzen içinde tarih boyunca kurulmuş şehirlerin, bölgelerin ve medeniyetlerin de ruhu tekâmül etmiştir. İnsan tabiata, tabiat da insana anlam katmıştır. Bu anlam yolculuğunu da en güzel Rabbimiz imler. Yaratılmış her şey Allah'ın varlığına işaret eden bir delil, ayet ve kandildir. Bakmasını bilene görüş kendini aşikâr eder. İnsan bazen kendi varoluş koşullarında istikametini bulamaz. Nice yetenek, birikim ve değer içinde bocalar durur. Eşyanın suretinden ruhuna geçemez olur. Akıl lâl olurken gönül de dumura uğrayabilir. Öyle bir an gelir ki can kafesi dışında cereyan eden eşya ve hadisat insanın dikkati celp eder, kendi koşulları içinde ulaşamadığı anlama dışarıdaki işaretlerle kenetlenir ve yolunu bulur. İnsan acziyetini unutup büyüklük kompleksine kapılınca koca koca ve sıra sıra dağlar dikilir karşısına. Bak! Karşında duruyor koca dağ. Kıyametin dehşetli anında un ufak olup serap misali dağılacak dağları yeryüzüne adeta dengeleyici bir kazık gibi çakan Rabbin, senin nefsinden daha büyüktür, der.

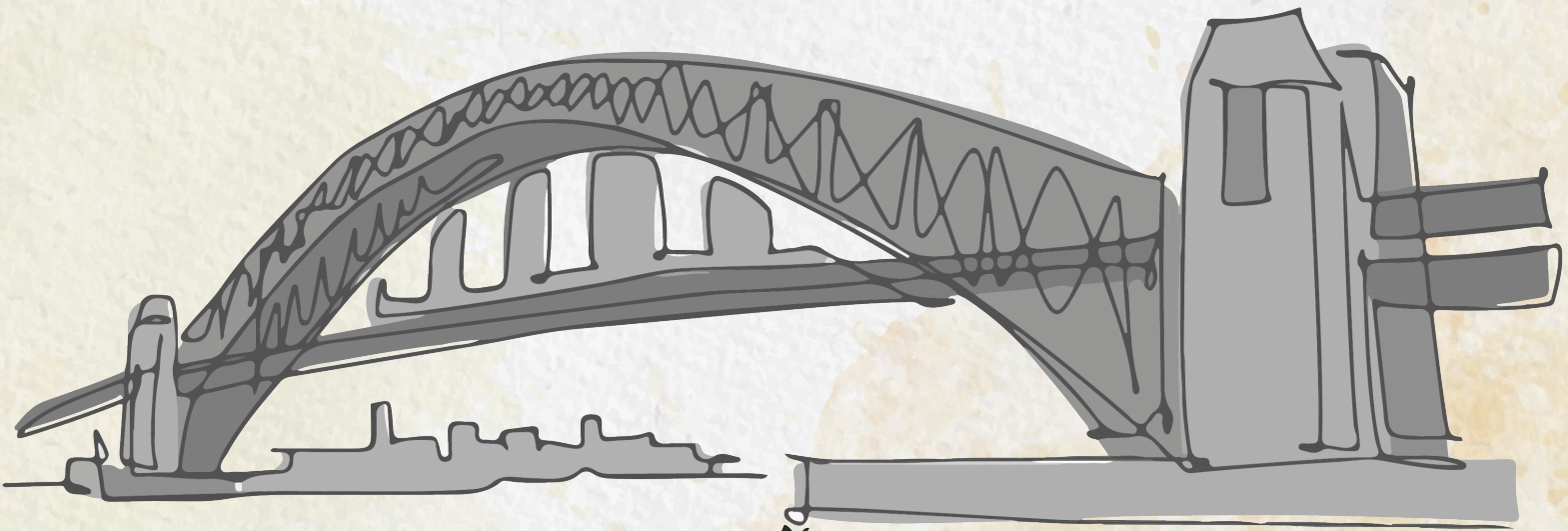
Dünya geçim yeridir. Zaman akıp gider.
Beşer nazarıyla göremezsen bu hassa-

yı, akan çağıl nehrin kıyısına gider, seyre dalarsın. Hayatın da nehir gibi başlangıcından sonuna doğru akıp gittiğini, en nihayetinde sona ereceğini anlar ve sonsuz hayatın varlığına daha çok ikna olursun. Hesabını bu ölçüye göre yapar, fitratın nezahetini kıstas alır, ahlaklı ve dengeli bir yaşam periferisi çizersin. Karıncanın sesini duyarsın, Süleyman Peygamber gibi. Koca ordunla, metaü'l-hayatü'd-dün-yanla umarsızca geçmek varken Rabbini hatırlar, sahip olduğun her şeyi emanet bilir ve yolculuğunda hiçbir canlıya ve değere zarar vermeyecek düsturla devam edersin. Böylelikle geçtiğin her yol, konakladığın her yer gönül yurduna dönüşür, evrenin genişler, göğsün ferahlar, rahmet nefesini doyasıya içine çekersin. Sonra o karınca küçücük varlığı ve koca yüreğiyle İbrahim Peygamber'in ateşine su taşır olur. Böylece safını belli eder. Hakk'ın yanında, batılın karşısında durur.

Ey kişiöglü! Sen varlığa ve eşyaya rahmet nazarıyla bakarsan varlık ve eşya da ilahi rahmetin tecellisine gark olabilmen için bir imkân, dua ve vesile olur. Karargâh, gönül gergefinde yurda dönüşür. İçine sığamadığın kalıplar, duvarlar ve zindanlar bir bir yıkılır ve hayat içine nefha nefha dolar.

Sonra bir Yunus çıkar gelir Molla Kasım'ın intizarından. "Sevelim, sevilelim; bu dünya kimseye kalmaz!" diye yanar yanar durur. Yandıkça dağları, nehirleri ve taşları aşar. Geçtiği, gördüğü, durduğu yerleri aşk ateşiyle yakar. Gönül medeniyeti ince ince kurulur. Seven de sevilen de sevgiyi var eden de gönül ehlinin halinden razı olur. Yol da köprü de yolcu da sırra gark olur.

AĞIR AKSAK NEHİR

Yasin MORTAŞ

- a.
çok köprü içti sularımı: nehirlerim ağır aksak
sokaklarım çöldür benim /geçen geçsin
- b.
yollar tozlu gün چراغی: çağ yontuyor ayaklarımı
iki yakamı çeken çeksın
- c.
kalbin kalbimin kemerli kavsi: coşkunluğum aynalarda niçin görünmüyor anne
soğumamış ateşten geçen geçsin
- d.
sütunlarımı yontuyor paslı saat: iç evlerim yıkıldı yıkılacak
dolan dolsun göz çukurlarıma
- e.
kaç suyum yandı bu köprüde: ah köz sarmaşığı saat bağladı kendine
su ağrısını çeken çeksın

çok köprü içti sularımı/ nehirlerim ağır aksaktır benim

GÜLHATMİLER

Selim ERDOĞAN

*Hanifi ♥ Elif Doğan'ın Aziz Hatıralarına

Yeşil aynı yeşil değil
Hafızın ceketindeki yeşil
Tesbihatta dudak kıpırtıları
Aşk ve imanla muhkem
Bir büyüğün varlığı
Saf sevgiyle çocuk yüzümü
Omzuna yasladığımda
Isıttırdı içimi serin yaz akşamlarında

...
Gülhatmiler arasında patika
Pınarın şırıltısı
Kalkar kalkar iner
Anneannemin çapası
Gelecek ekerdi toprağa
O geçmişle büyüdük
Dizlerinin dibinde
Elif gibi doğru dedemin
Gün yüzlü Elifinin

...
Şimdi gülhatmiler yok
Pınar akıyor
Patika taş döşeli
Çapa kim bilir hangi duvarın
Hangi yetim çivisinde asılı
Sitemli dolaşır solan bahçede
Kimsesiz rüzgâr
Azat edilmiş köle
Bakımsız avare ağaçlar
Dağlardan aksederce
Kulağımda çınlar sesi
Ezan sorması hafızın
Elif'in cevap vermesi

...
Bir dünyadayım şimdi
Kutup yıldızını kaybetmiş
İtimadım yok etine tırnağına
Çoban gitmiş kaval kalmış
Sultan bırakmış tacı
Kime baksam başka kiracı
Bir varmış bir yokmuş
Masallar gibi
Daha dün gezerken can cana
Koca Kuz'un eteğinde
Uzanmışlar yan yana

SEZAI KARAKOÇ'UN GÖZÜYLE ŞAİR

Hayrettin DURMUŞ

Medeniyet rüyasını şiirde gören üstat Sezai Karakoç kavramları açıklayarak, ilkelerini belirleyerek başlar kitaba. *"Hakikat inancı, Tanrı'ya ve ahirete inanca, yani iman, insan ruhuna atılan, ekilen en eski tohumdur"* (1) der. O, mutlak gerçeğe sevdalı, hakikâte âşıktır. Öteki dünyayı anlayamayanların bu dünyayı da anlayamayacaklarını, hayatı dopdolu yaşamak için ölümü görmek gerektiğini belirtir. Sezai Karakoç diriliş gününün şairidir, diriliş şairidir...

Şiire ve şaire dair tarifler duymuşsunuzdur elbette. Şiirimizin ustalarından, gerçek şiirin kokusunu alan, rengine bürünen bir büyük ustanın şaire bakışı, onu nasıl gördüğü çok önemli. Bir İslâm şairi olarak Sezai Karakoç'un hassasiyetleri bizim de hassasiyetimizdir. İnançları saptıran, mitolojiyi din haline getirmekte sanatını kullanan şairlerin Kur'an-ı Kerim'de kınandığını buna karşılık, doğru inançlı şairlerin yüceltildiğini anlatarak can alıcı noktayı da belirlemiş oluyor. *"Şair bir toplum için başlı başına bir devrimdir"* diyerek milletlerin hayatında şairin önemini çarpıcı bir şekilde vurgulamış oluyor.

Kim bu şair? Neden bu kadar etkili olabiliyor? Nereden alıyor bu gücü?

"Şair, insana, eşyaya bakışı için yeni bir ışık, bütün iç sıkıntılarını dağıtan yeni bir umut, yeni bir sevinç, her fecre yeni bir horoz, her çiçeğe yeni bir usâre getiren tılsımcıdır." (2) der.

Vahyin mutlak hakikati, şiirin ise mübalağayı ilke edindiği kanaatindedir. Onun için de şiirin şiir olarak kalmasından yanadır. Şiirin dinin yerine geçmeye çalışmasının meydana getireceği felaketten endişelidir ve bu durumu şiirin kendisine de ihaneti sayar.

Öyleyse şairin görevi nedir? Niçin vardır şair?

"Şair, sadece felakete uğramış ulusu için ağıt yakan, ağlayan biri değildir; onu ayağa kaldırmak için başını yükselten, toplum minberine çıkan kahramandır da. Umutlandırandır, muştular saçandır." (3)

"Evet şair, milletin sözcüsü, yorumcusu ve gerekirse yol gösterenidir. Şair milletin kalbidir. Atan nabzı, çarpan yüreğidir. Şiir sanatı kadar millet sanatı olan başka bir sanat yoktur..." (4)

"Şair, yılanın tepesinde gül açtırmak, akrebin ağzında tebessüm vücuda getirmek, deve sırtında dans etmek gibi bir kader cambazlığının adamıdır." (5)

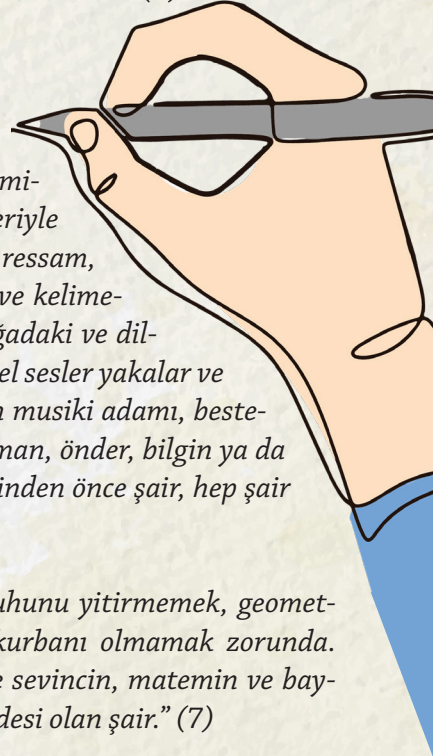
Kimdir şair?

"Eserin yapısını kurarken mimar, tasvirleri ve portreleriyle ressam, natüremortlarıyla ressam, dildeki çizgileri, damarları ve kelimeleri kullanırken ressam, doğadaki ve dildeki, söz ve kelimelerdeki özel sesler yakalar ve onlardan öz sesler üretirken musiki adamı, bestekâr ve yaşarken veli, kahraman, önder, bilgin ya da sıradan adam... Fakat hepsinden önce şair, hep şair ve en sonda da şairdir." (6)

"Şair, biçim peşinde iken ruhunu yitirmemek, geometrinin şemanın tutsağı ve kurbanı olmamak zorunda. Savaşın ve barışın, yasın ve sevincin, matem ve bayramın, aşkın ve ölümün gözdesi olan şair." (7)

"Çağın kulelerine, burçlarına, sesini bayrak gibi ufukların gönderine çeken adamdır şair." (8)

Sezai Karakoç'a göre nasıl ki insanın ufku peygamberse, şiirin ufku da Na't'tır.

Şair Ne Zaman Ölür?

Sezai Karakoç'a göre şair "Diriliş Günü" nün adamıdır. Öyleyse ne zaman ölür şair?

"Zulüm alkışçısı, yurduna göz koyanların çağırıcısı ya da günün adamı olduğu gün şair ölmüştür, en hazin bir ölümle ölmüştür." der.

Yazıda fazla alıntı yaptığımız düşünülebilir. Takdir eder-
siniz ki bazen orijinal metinler yorumun önüne geçmek-
te, yorumu önemsizleştirmektedir. Bu bakımdan sizleri
direk kaynakla buluşturalım istedik...

Sezai Karakoç gerçek bir "Diriliş" sevdalısıdır. Edebiyat
Yazıları özelde şairin, şiirin, genel de edebiyatımızın di-
rileceği günü müjdelemektedir.

1.KARAKOÇ, Sezai. Edebiyat Yazıları I. Diriliş yayınları
(5. Baskı) 2012-İstanbul. s:11

2.a.g.e. s:46

3.a.g.e. s:53

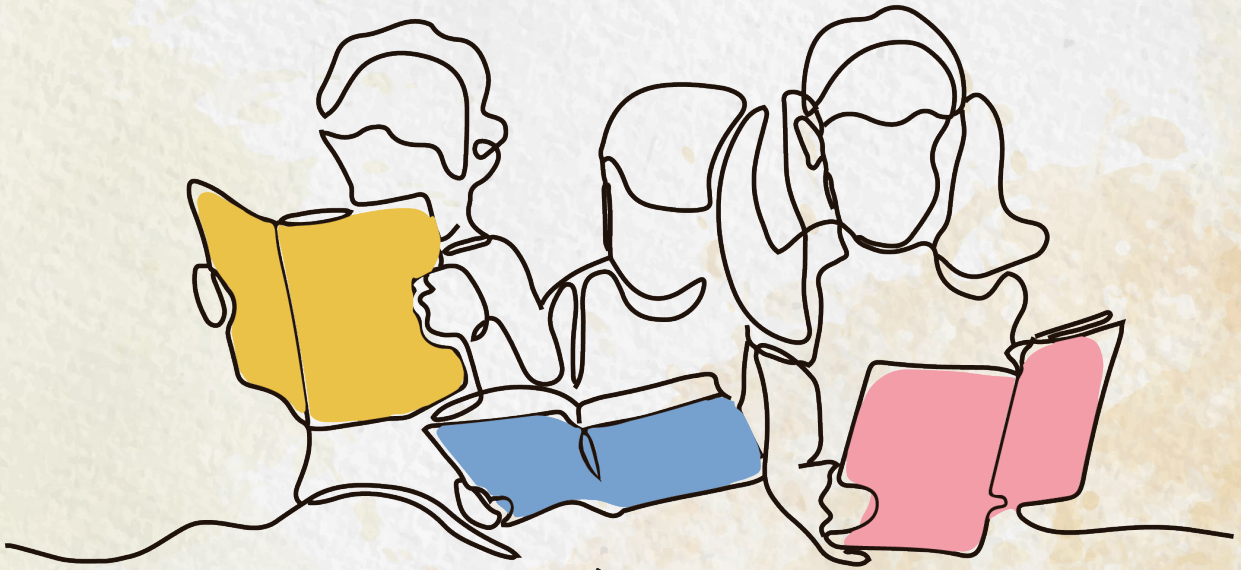
4.a.g.e. s:54

5.a.g.e. s:66

6.a.g.e. s:70

7.a.g.e. s:71

8.a.g.e. s:75

AĞRI-LI İNTİZAR

Mehmet OSMANOĞLU

*Ağrı/Taşlıçay'ın sembol simalarından "Memiş Dayı"
ismiyle malum, "Memiş'in Çeşmesi"nin nöbetçisi
Orhan Turan'a ithafen*

sırtını yaslamıştı yamacına tepenin
yalnızlığın dibinde gölgesiyle yaşardı
feri kaçmış gözleri sanki boşluğu deler
göğün kurnalarından bir iltica sağardı

önünde Murat çayı yükselen dağ arkası
duvarları hicranla örülmüş barakası
kuşatmış dört yanını aşkın iki yakası
hatıralardan başka sermayesi ne vardı

merhem tanımaz yara göğsünde taşıdığı
kimseye malum değil kalbiyle tanıdığı
solgun bahçelerinde belli ki yaşadığı
veda rüzgârlarıyla savrulan sonbahardı

sadra şifa çeşmesi her yolcuya duraktı
o aktıkça yüreği yar menziline aktı
bitmeyen umuduyla yine yollara baktı
her şafak üzerine kan dökerek ağardı

sorulunca öyküsü Murat gibi bulanır
uzun zayıf bedeni iki büklüm utanır
kısılmış bakışları bir noktaya saplanır
mazi sokaklarında sanki bir şey arardı

ilk ve son kez ulaşmış tek aşkın sahiline
yıkılmış köprülerini mühür vurmuş kalbine
vuslat türkülerini teyelayip diline
nemlenen kirpikleri usul usul yağardı

ne geceye eyvallah etmiş ne de sabaha
beklemeye doymamış elli senedir daha
belki bir adım kalmış leyla'sından Allah'a
geçen yolu bulunca can yeniden doğardı

sırrı kendinde saklı kimse bilmez ismini
gizemli leylasının zihnindeki resmini
intizar yokuşunda eskittiği cismini
kurumuş buket gibi yar eline sunardı

gerçek adı ne gerek bilinen adı Memiş
geçip giden ömründe bir murada ermemiş
bir kez sevmiş ömründe başkasını görmemiş
böyleydi aşka vefa ve sevda bu kadardı

TARİH GÖLGESİ

Mustafa DİNÇ

Merdivenleri ikişer ikişer çıktım. Sınıfın kapısına geldiğimde tıkanmıştım. Biraz duraklayıp içeriyi dinledim. Sınıftan çıt çıkmıyordu. Kapıyı tıklayıp açtım. Paşa lakabını taktığımız öğretmenimizin yüzü beni görünce asıldı. İlk iki ders tarihi.

“Yine mi geç kaldın oğlum? Yok yazıldın. İster sen derse girmeyebilirsin.”

Bugün iyimserliği üzerindeydi. Normalde hem yok yazar hem de sınıftan çıkmama izin vermezdi. Var yazılmak için yalvarmanın boşuna olduğunu daha önceden tecrübe ettiğim için buna hiç tenezzül etmedim. Öylece arkamı dönüp çıkmanın da saygısızlık olacağını düşündüm.

“Kahvaltı yapmadım da müsaade ederseniz kantinde bir şeyler atıştırıyım?”

“Tabii beyimiz nasıl uygun görürlerse...” diyerek bana kapıyı gösterdi. Dilime gelen sözleri yutarak dışarı çıktım. Tersine gitmediğiniz müddetçe aslında Paşa iyidir. Ama dersi çok ciddiye alıyor. Bize durmadan nutuklar çeker. Bazı derslerde de coştukça coşar. Birkaç ay önce bizi Panorama Tarih Müzesine götürdü. O gün gaza gelip tüm sınıfa çay-simit ısmarladı. Kantine gitmek yerine bahçeye çıktım gerçekten kahvaltı etmemiştim oysa. Güvenlik kulübesindeki görevli abi cep telefonu ile meşguldü. Güvenliğe yakalanmadan sıvışmak için kapıya yöneldim. Elimi kapıya atınca görevli seslendi.

“Hey delikanlı, nereye böyle?”

“Şey biraz rahatsızım da eve gidiyordum.”

Yalan söylemekten başka çare yoktu. Yoksa şimdi bu adam kapıda beni bekletecek, nöbetçi müdür yardımcısını arayacak. Ondan sonra çıkışın içinden çıkabilirsen. Yüzüme şöyle bir bakan adam Allah’tan ikna olup telefonuna geri döndü. Okulun bahçesinden kendimi dışarı atınca derin bir nefes aldım. Bu saatte eve gidemezdim. Yoksa annem... Yol boyunca öylesine yürümeye başladım. Sol tarafta bulunan mezarlığın yanından geçip parka doğru ilerledim.

İnsanların yolculuğu yaşama doğru değil ölüme doğrudur. Bunu nerden duymuştum? Hatırlayamadım. Acaba ölümsüz biri olmak nasıl mümkün olabilir?

“Evladım, hayırdır çok dalgınsın?”

Döndüm. Kemer köprüünün ayaklarından birine yaslanmış bir ihtiyar, bana bakıyordu. Kıyafetine bakılırsa film setinden fırlamış gibiydi. İhtiyara doğru yaklaştım.

“Bu ne hâl dayı, üzerindeki kılık kıyafet nedir?”

“Zigetvar kuşatmasından dönüyorduk evlat. Şuracıkta azıcık dinleneyim dedim, uyuyakalmışım. Tüm ordu gitmiş.”

Dayının ciddiyetine bakılırsa iyi rol yapıyordu. Mevzuyu da tarihten açmıştı! Yanına oturup sırt çantamı yere koydum.

“Dayı, bu ilginç kıyafetleri gerçekten nereden buldun?”

“Ben lağımçı başıyım. Dedim ya oğul, Avusturya’daki Zigetvar Kalesi’ni fethettik. Bir ay süren zorlu kuşatmanın ardından, ocağın yiğitlerinin gayreti ve Allah’ın izniyle zafere ulaştık. Bir süre orada dinlendikten sonra İstanbul’a dönmek için yola çıktık. Şehre girmeden önce burada, gölün kenarında konakladık. Bu köprüünün gölgesinde azıcık dinleneyim, dedim. Uyuyakalmışım. Bir uyandım şuradaki suyun yerinde yellere esiyor. Ortalıkta ne ordu kalmış ne çadırlar. Ben de rüyadayım sandım. Kaç kere kendimi çimdikledim. Bir gürültü bir uğultu var, neyin nesidir anlamadım. Delikanlı sen söyle bu etrafta gördüklerimiz gerçek mi rüya mı?”

Lağım kokusu dayının başına vurmuş olmalıydı. Eliyle tarihi köprüyü göstererek anlatmaya devam etti.

“Bu gölgesinde oturduğum köprü var ya işte bunu Mimar Sinan, Sultan Süleyman’ın emriyle yaptı. Bu köprüünün inşası sırasında ocak olarak biz de çalıştık. O zaman ben lağımçı ocağının tecrübeli erlerindim. Ayrıca Koca Sinan kırk çeşme su kemerlerini yaparak şehrin kırk ayrı noktasındaki çeşmelerden şırl şırl sular akıttı. Ömrü boyunca ne külliyeler, camiler, çeşmeler, darüşşifalar yaptı bir bilsen aklın şaşar.”

Bir taraftan kendi kendime kızdım. Ben de burada oturmuş bu deliyi dinliyordum. Birisi acıyıp üzerindeki bu garip kıyafetleri vermiş olmalıydı. Gerçi bunlar öyle deliye, dilenciye verilecek kıyafete hiç benzemiyordu. İhtiyarın başın-

da kırmızı kadife bir kalpak, üzerinde mintan ve şalvar vardı. Ayaklarına ise kırmızı bir yemeni giymişti. En iyisi bir simit alıp yemekti. Kalktım.

“Dayı ben gidiyorum kendine iyi bak.”

“Sen merak etme evlat ben gayet iyiyim. Asıl sen hoşça bak zatına.”

Dayı iyice uçmuş diye düşünüp stadyuma doğru yöneldim. Bu üzerindeki ilginç kıyafeti nereden bulmuştu? Birkaç adım attıktan sonra, Paşa'nın karşısında dururken dikkatimi çeken tahtadaki 'Zigetvar Kuşatması' yazısı gözümün önüne geldi. Dönüp baktığımda ihtiyar yerinde yoktu. Şaşırdım. Acaba ihtiyar, köprü ayağının diğer tarafına mı geçmişti? Aklım karışmıştı. Geriye dönüp etrafi iyice kolaçan ettim. Ortalıkta kimsecikler yoktu. Sadece karnı karnına geçmiş miskin bir köpek, kuyruğunu sallayarak bana bakıyordu. Ellerimle yüzümü ovuşturdum. Sabahları kahvaltı yapmadan evden çıkarsam olacağı buydu. Açlıktan bir hoş olmuştum. Acilen bir tost ya da simit yemeliydim. Hızlı adımlarla stadyuma doğru yürüdüm. O sırada kulağıma Paşa'nın gür sesi gelir gibi oldu.

“Haydi aslanlarım! Zafer ve cennet bizi bekler.”

BÜTÜN KÖPRÜLER SIRAT OLMALI

Kazım GÖK

Göğün gövdesi nazlı bir gelin
Gri göğüslerini örter mavi gömleği
Çözülür kendi kendine üst düğmeleri
Sağırlara şimşek çakar körlere gürlere selameti

Bengisu içinde şifreli bereketi
Emer toprağın kıvılcım çıkararak açlığı

Hemen sonra
İdris'in feyz aldığı meleklerin elinde gergefler
Göğü süsler yedi renkli elbiseler

Hacer'in imdadına yetişirken
Göverir yeryüzünün başörtüsü

Zemzem soyundan bereketli su
Sazlıklarında dinlenir ilahi
Toprağı yontar, yatak yapar nehirler

Soluğunda hep tekbir taşır
Kalp gözü açılan ummanları
Kendinden geçirir Med cezir ler

Maveranın süzdüğü
İşte çağlayan dava
Ayakları temiz köprüler yapılmalı üstüne

Yeni bir çağ iyilik geçmeli
Fatih köprülerinden

Ebu Bekir, Ömer, Osman, Ali geçmeli
Hulefâ-yi Râşidin köprülerinden

Hoşgörü koşmalı
Yunus köprülerinden

Tutuklu gözlere kuşlar uçmalı
Umut köprülerinden

Türk, Kürt, Çerkez, Laz, Alevi, Sünni kol kola
Şeytan taşlamaya gitmeli
Din Kardeşliği köprülerinden

Okuma yazma bilmeyen fakirliğe
Zengin alfabeler geçmeli
Cömertliğin köprülerinden

Hürriyetleri oruçlu beldelere
Akşam ezanına iftar yetiştirmeli Bünyamin'ler
Yakup köprülerinden

İnananlar kulaç atan gemilere geçmeli
Nuh'un köprülerinden

Nemelazımcılıkla kazanılmaz Allah rızası

Burak soluklu müminler
Dörtnala geçmeli
Toynaklarında zelzele
Müstakim olan sırat köprülerinden

Liva'ül Hamd sancağı altında toplanmalı
Müslümanlar

KAYBOLAN ŞEYLER

Mehmet PEKTAŞ

Sitenin etrafında dolaşıp duran beyaz renkli, yabancu plakalı bir araç güvenlik görevlisinin dikkatinden kaçmadı. Bu araç, üç defadır sitenin önünden geçiyor; tam girişe gelince iyice yavaşlıyordu. Lüks sitenin gözetlendiğinden şüphelenen görevli, arabayı kameralardan takip etmeye başladı. Araç, dördüncü kez sitenin köşesinde belirince yerinden kalkıp girişteki bariyerin yanına geldi. Eliyle işaret ederek arabayı durdurdu, camı açtırdı. Arabanın içerisinde otuz-otuz beş yaşlarında birisi vardı. Görevli kafasını camdan uzatarak:

“Ne arıyorsun burada?” diye sertçe çıkıştı ona. Böyle bir tepki beklemeyen arabadaki adam, ne cevap vereceğini bilemedi. Suçüstü yakalanmış gibi bir hâli vardı, telaşlanmıştı.

“Ben mi? Ben... Ben bir şey aramıyorum.” diye kekeleydi. Kaşları iyice çatılıp yüzündeki tüm kaslar gerilen güvenlik görevlisi, arabanın tavanına sertçe vurdu. Sonra da geri çekilip devam et anlamında elini salladı, beyaz araba gözden kayboluncaya kadar bakışlarını ondan ayırmadı. İçeri girdikten sonra her ihtimale karşı arabanın plakasını bir kâğıda not edip amirine bilgi vermeyi de ihmal etmedi.

***

Arabanın içindeki adamın aradığı bir şey vardı aslında. Belki yarım saattir, buralarda dolaşıp durması boşuna değildi. Bu lüks sitenin yerinde bir zamanlar dörder katlı üç binadan oluşan Emek Yapı Kooperatifi vardı. Güvenlik kulübesinin olduğu yerden merdivenle bahçeye inilirdi. Sağda ve solda birer bina, tam karşıda bir bina daha vardı. Ortadaysa kocaman bir bahçe... Merdivenin yanına arabası olan birkaç kişi arabalarını park ederdi. Geri kalan yerler çocuklarındı. Bir tarafta ip atlanır, bir tarafta dokuz kiremit, beş taş, misket, gazoz kapağı, bir tarafta yakar top, sek sek oynanırdı. Erkekler kâğıtları kıvrıp mermi yaparlar, bunları elektrik borularıyla üfleyerek birbirlerine atarlardı. Bazıları iki üç boruyu birleştirip daha etkili hale getirirdi. Site âdeta savaş alanına dönerdi. Kızlar merdivenlerde evcilik oynar, oğlanlar vampir dişi takıp onları korkuturlar, oyunları bozarlar, su fişkırtan yüzükle olma-dık şakalar yaparlar, kız kaçırır, torpil

ve füze patlatırlardı. Kızlar çığlık çığlığa kaçırsın, oğlanları annelerine şikâyet ederlerdi. Anneler de canlarına tak deyince ellerine terlikleri alıp çocuklarını kovalarlardı. Tüm çocuklar kışın kar yağmasını dört gözle beklerlerdi. Hele bir de okul tatil oldu mu herkes kendini dışarı atardı. Kardan adam yapılırdı, sonra da kartopu savaşı başlardı. Ayaklar su içinde kalır; eller, yüzler kıpkırmızı olurdu. Kışın akşam ezanıyla birlikte eve girmek kesin bir kural gibiydi.

Yaz gelince akşamları da oyunlar devam ederdi. Her akşam karanlıkta bir çocuğun sesi duyulurdu: “Saklambaç oynayacaklar elime mum diksin.” Bu çocuk genelde arabadaki adam olurdu. Diğerleri koşup işaret parmaklarını onun avucuna koyarlardı. Arabadaki: “Kale kapanıyor, elini çekemeyen oynamıyor.” der, elini kapatırdı. Onun avucunda kimin parmağı kalırsa o ebeydi. Ebe duvara döner, bir başka çocuk: “Öğretmen geldi, tahtayı sildi, üzerine bir nokta koydu.” diye tekerleme söyler, bir taraftan da ebenin sırtını iki eliyle bir aşağı bir yukarı sıvazlardı. Tekerleme bitince bir parmağıyla ebenin sırtına dokunurdu. Ebe, arkasına döner ve sırtına hangi parmakla dokunulduğunu bulmaya çalışırdı. Doğru parmağı ilk tahminde bulursa sırtını dönüp ona kadar sayardı. Ne kadar geç bulursa sayacağı sayı o kadar katlanırdı. Ebe, sayıyı sayar: “Sağım, solum, önüm arkam, saklanmayan ebe, sobe.” deyip gözlerini açardı. Küçük çocuklar oyuna dâhil edilse de onlar süttten, fasulyeden sayılırlar, sobelenince ebe olmazlardı. Kimileri saklanırken birbirlerinin şapkasını, tişörtünü giyer ebeyi yanıltırdı. Ebe, yanlış isim söylediği anda, herkes saklandıkları yerden çıkar: “Çanak da çömlek patladı.” diye bağırdı.

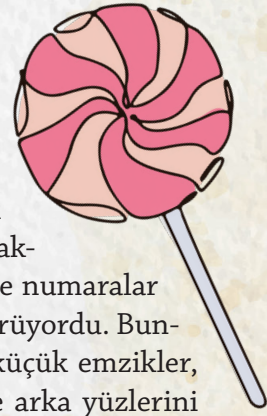
Yaz akşamlarında aileler balkonlara çıkardı. Kimileri, aşağı inip apartmanların girişlerindeki merdivenlere otururdu. Komşulardan birisi mutlaka çay demler, aşağı getirirdi. Gece yaralarına kadar sohbet edilir, çekirdek çitlenirdi. İşte sitenin etrafında arabasıyla turlayıp duran adam, gece gündüz oyunlar oynadığı o bahçeyi arıyordu.

Erkek çocukların hepsi futbol hastasıydı. Hafta sonu şifresiz kanallarda maçlar izlenirdi. Metin, Ali, Feyyaz'ı, Rıza'sı, Şifo Mehmet'iyile Kara Kartal; kalede Hayrettin'iyile Uğur'u, Tugay'ı, Tanju'suyla Cimbom; Müjdat, Semih, Oğuz, Rıdvan, Aykut'uyla Fenerbahçe; Ünal, Hami, Abdullah, Oğün'üyle Trabzonspor... Pazartesi günleri okulda maç tartışması yapılırdı. Kooperatifin arkasındaki boş arsa çocukların futbol sahasıydı. Okuldan gelen erkek çocuklar, üstlerini değiştirir değiştirmez kendilerini buraya atarlardı. İki kişi, aldım verdim yapar; takımlar belirlenirdi. Bu iki kişiden birisi mutlaka topun sahibi Faruk, diğeri de en iyi futbol oynayan kişi yani arabadaki adam olurdu. Küçük çocuklar takımlara girmek için can atsalar da onlar kolay kolay oyuna alınmazlardı. Daha sonra yaş mı, kuru mu denilerek bir tarafına tükürülen taş parçası havaya atılır, kimin dediği çıkarsa kaleyi o seçerdi. Arsa hafifçe meyilli olduğundan her iki takım da daha avantajlı olan üst taraftaki kaleyi almak isterdi. Top, alt taraftan dışarı çıktığında yola kadar gidiyordu. Küçükler bir iki defa da olsa vurmak için topun arkasından koşup gitmezlerse, kimse topu getirmek istemiyordu. Kurallar belliydi, beşte yarı onda biter, üç korner bir penaltı. Top, kalecinin zıpladığı noktanın üstünden geçmişse aut, taşın üzerinden geçerse taş üstü. Akşam olunca kimse eve girmek istemezdi. Pencerelerden çıkan anneler, babalar, üstleri toz toprak olmuş çocukları zorla eve getirirlerdi. Sitenin bir de takımı vardı: Emek Spor. Takımın kaptanı arabadaki adamdı. Atletlerin arkasına ayakkabı boyasıyla numara yazıp forma yapmışlardı. Diğer mahallerle kıran kırana maçlar yapılır; goldü, değildi diye kavgalar edilirdi. Bazı maçlara kızlar da gelip tezahürat yaparlardı. O boş arsa da lüks sitenin altında kalmıştı. Arabadaki adam, buralarda dönüp dolaşır o sahayı arıyordu.

O zamanlar sitelerin özel güvenlikleri, yüksek duvarları, evlerin kale gibi kapıları yoktu. Kameralar her tarafı kuşatmamıştı. Gelecek misafirler güvenliğe bildirilmez, güvenlik gelenleri siteye sokmadan önce ev sahibine sormazdı. İnsanlar da birbirlerinden bu kadar çekinmezlerdi. Herkesin evinin anahtarı mutlaka bir komşuda bulunurdu. Evde bir şey pişti mi komşuya verilir, bir şey bitti mi komşudan istenirdi. Evinden uzun süreli ayrılan oldu mu komşu, eve göz kulak olur, çiçekleri sular, evde hayvan varsa bakar, içeriği ara sıra havalandırırdı. Komşular birbirinin güvenlik görevlisi, bekçisi, polisi gibiydi. Arabadaki adamın yaşadığı apartman merdivenlerden inince sağ tarafta kalıyordu. Karşı komşuları Remzi Bey ve Feride Hanım, çocukları Hakan ve Burcu. Hakan'la arabadaki adam aynı sınıftaydı. Okulda bir halt etse Hakan annesine anlatırdı. Hakan'ın annesi de onun annesine... Okulda cam kırıldığını, alt sınıflardan bir çocuğu dövdüğünü ailesi böylece öğrenmişti. O da Hakan'ın yaptıklarını kendi annesine anlatırdı. Okuldan gelirken kavgalar edip küsüşürler, sabah okula giderken barışılırdı. Çocukluk işte... Yıllar önce ayrıldığı mahallede Remzi amcasını, Feride teyzesini, Hakan'ı, Burcu'yu ve diğerlerini arıyordu arabadaki adam.

Mahallenin küçük bir bakkalı vardı. İçerisi okula gidip gelen çocuklarla dolardı. Çocuklar en çok içinden taso çıkan cipslerden alırlardı. Okulda taso oynamak yasak olduğundan, bunları çantalarına saklardı. Üzerinde sporcu resimleri ve numaralar bulunan kutucuklar da çok rağbet görüyordu. Bunların içinden şekerler, çıkartmalar, küçük emzikler, kolyeler çıkardı. Kutucukların ön ve arka yüzlerini koparıp biriktirirlerdi. Bu kartlarla da oyun oynanırdı. Bakkalda daha başka plastik top, altın şeklinde çikolata, leblebi tozu, mey buz, patlayan şeker, misket de satılırdı. Arabadaki adamın babası her gün bakkaldan gazete alır, ansiklopedi için kupon biriktirirdi. Hafta sonu bu görev oğlana aitti. Oğlan iki ekmekle birlikte bir de gazete alırdı, paranın üstüyle de iki hobi. Biri kendine, diğeri kız kardeşine... Baba, kampanyanın sonuna doğru kuponları sayınca bunlardan iki, üç tanesinin eksik olduğunu gördü. Nasıl olmuşa gazeteden kupon kesmeyi unutmuşlardı. Eski gazeteleri teker teker kontrol ettiler, evin altına, üstüne getirdiler, kuponları bulamadılar. Baba bağırды, çağırды. Diğer kuponları da

kaldırıp çöpe atacak oldu. Evin hanımı kocasını güç bela sakinleştirdi. Allah'tan gazete, kuponlar bittikten sonra birkaç tane yedek kupon, üç kupon yerine geçen bir de mega kupon verdi de ansiklopediyi alabildiler. Cilt cilt ansiklopedi vitrine yerleştirilince babanın keyfi yerine geldi. İnternet yaygınlaştıkça bunların önemi kalmadı, içerisindeki bilgiler güncelliğini kaybetti, bunu herkes gibi arabadaki adam da biliyordu. Her ne kadar işlevi kalmamış olsa da hatırası vardı, bu ansiklopedileri arıyordu.

Bakkalın yanında bir telefon kulübesi vardı. Bu telefonla konuşmak için jeton atmak gerekirdi. Her evde telefon olmadığından burada kimi günler kuyruk olurdu. Açık gözler jetonlara küçük bir delik açıp ucuna ip bağlarlar, attıkları jetonu geri çekerlerdi. Mahallenin zillere basıp kaçan haşarı çocukları, bu yolla rastgele numaraları çevirip arıyorlar, kendilerince dalga geçiriyorlardı. Bir gün aileler bunu fark etti, sitede kıyamet koptu, çocukları bir güzel dövdüler. O günden sonra sitedeki çocuklar kulübenin yanından bile geçmeye korkar oldular. Arabadaki adam da bu yaramaz çocukların arasındaydı, ipli jetonunu ankesörün üzerinde unutmuştu. Jetonu bulmaya umudu yoktu ama o kulübeyi arıyordu.

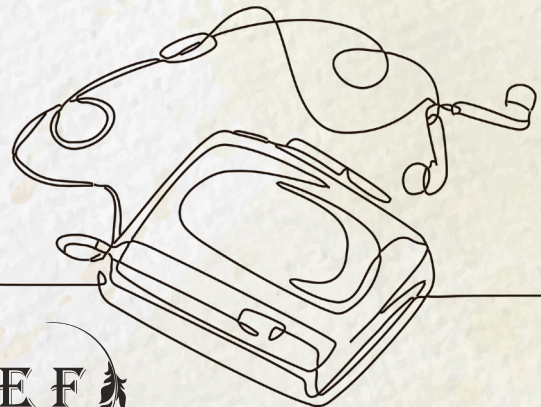
Bakkal tek tek sigara da satardı. Ama çocuklara vermezdi. Sitedeki çocuklar birkaç kere sigara almak için teşebbüs etseler de başaramadılar. Bir gün Murat, babasının sigara paketinden birkaç tane çalıp geldi. Dört çocuk, Murat, Serkan, Hamza ve arabadaki adam bu sigaraları içmeye karar verdiler. Arabadaki adam hemen eve çıkarak babasının cebinden çakmağı aldı. Binalardan birinin arkasına geçip balkonun altına sokuldular. Birkaç nefes çektikten sonra öksürmeye başladılar. Tam o sırada balkondan sofranın altına silken Melahat Hanım çocukları gördü: "Ne yapıyorsunuz orada kerata?" diye bağırır bağırılmaz çocuklar çil yavrusu gibi dağıldılar. Arabadaki adam, babasının çakmağını orada düşürmüş olmalıydı, yıllar sonra gelmiş onu arıyordu.

Mahallede küçük bir kırtasiye dükkânı vardı. Orayı emekli bir öğretmen çalıştırırdı. Dükkâna gelen çocuklara bilmeceler, zekâ ve matematik soruları sorardı. Bilenlere küçük hediyeler verirdi. Burada her çeşit defter, keçeli, renkli, yumurtlayan kalem, kokulu, kokusuz silgiler, boyalar, krapon kâğıtları, el işi kâğıtları, oyuncaklar ne ararsanız vardı. Arabadaki adamın pastel boyaları kalitesizdi. Bu boyalar yüzünden resme karşı yeteneği

olmasına rağmen hiçbir zaman güzel resimler yapmadı. Oysa Monami marka pastel boyaları olanların yaptıkları resimler çok güzel oluyordu. Şimdi parası vardı, en iyisinden kutu kutu boya alacaktı, buraya onun için gelmişti. O kırtasiye dükkânını arıyordu. Bakkal dükkânı gibi kırtasiye de lüks sitenin altında kalmıştı.

Doğum gününde dayısı arabadaki adama bir atari almıştı. Bu atari televizyona bağlanırdı. Atari geldikten sonra günlerini evde televizyon başında geçirmeye başladı. Sitedeki diğer çocuklar, atariyle oynamak için can atıyorlar, ailelerine aynısından aldırarak için ağlayıp sızlıyorlardı. Notlar düşmeye başlayınca baba, atariyi yasakladı, anne evde bir yere sakladı, yalnızca tatillerde ortaya çıkarırdı. Arabadaki adam buradan taşındıktan sonra atariyi bir daha göremedi. Sonra çocukların ellerinden düşmeyen tetrisler çıktı. Arabadaki adama da bir tetris alındı. İçinde pek çok oyun vardı. Bu oyunlarda amaç değişik şekillerde otomatik olarak gelen blokları döndürüp, sağa sola kaydırıp düzgünce yerleştirmekti. Düzgün yerleştirir, aralarda boşluk bırakmazsanız tetris kendiliğinden blokların altını siler, size ekstra puan verirdi. Bir gün tetris bozuldu, bir daha yapılmadı. Sonradan bilgisayarlar, tabletler, telefonlar çıktı; atarının de tetrisin de pabucu dama atıldı. Arabadaki adam, bozuk mozuk o tetrisi ve kaybolan atarisini arıyordu.

Arabadaki adamın Almanya'da bir amcası vardı. Amca her sene olmasa da iki senede bir Türkiye'ye gelirdi. Her gelişinde ona mutlaka bir hediye getirirdi. Bir gelişinde Sony marka bir walkman getirmişti. Arabadaki adam walkmanı takınıp bütün mahalleyle hava atmıştı. Tarkan'ın sesini ilk defa bu walkmandan duymuş ve hayranı olmuştu. Burak Kut, Mustafa Sandal, Yonca Evcimik, Serdar Ortaç, Oya-Bora, Çelik-İzel-Ercan ve diğerlerini de ilk defa buradan dinlemişti. Sitedeki çocuklar bu walkmandan bir şarkı olsun dinleyebilmek için kırk takla atarlardı. Arabadaki adam taşınırken kaybolan walkmanı de arıyordu.

İlk bisikletine biraz önce arabayla geçtiği yolda binmişti. O zamanlar kırkta, binde bir araç geçerdi bu yoldan. Bisiklete binmeyi düşe kalka öğrenmişti. Her gün dizleri yara bere olurdu. Akşamları bu yaraları göstermemek için eğilip bükülürdü. Yaralar görünürse bisikletin yasaklanacağından korkardı. Sonunda bisiklete binmeyi öğrendi. Sitenin önündeki yolda yarış yaparlar, yola koydukları mermerin üzerinde fren yapıp bisikletleri kaydırırlardı. Bu bisikletin frenleri bozuldu, ayağıyla fren yapmaya başladı. Böyle fren yapa yapa iki çift ayakkabı eskitti. Bisikleti bulmaktan umudu kesmişti ama hiç değilse bu iki çift ayakkabıdan birini bulmak istiyordu, onu arıyordu.

Karşı binada bir Zeynep vardı. Diğer kızlardan farklıydı. Oyunlara fazla katılmaz, evden dışarı pek çıkmazdı. Annesi saçlarını örer, örgülerin uçlarına kurdeleler takardı. Arabadaki adamın kalbi onu pencerede görünce hızlı hızlı atardı. Hele hele bahçeye indi mi yüzünün kızardığını, konuşamadığını hissedirdi. Bu duygunun adını yıllar sonra koyabildi. Hayatına giren başka kızlara böylesine samimi duygular besleyemedi. Buraya gelmesinin bir sebebi de bu kızdı. Arabadaki adam çocukluk aşkı Zeynep'i arıyordu.

Kapıdaki görevli "Ne arıyorsun burada?" diye sorduğunda kendini bir yabancı gibi hissetmese: "Çocukluğumu arıyorum. Tam da bu sitenin altında olacaktı." diyecekti.

KUŞ ARADIM GÖKLERE

Mahmut TOPBAŞLI

Kanat çırp kuşçağızım bulutlara selam ver
Top oyna çocuklarla rüzgârlardan çiçek der

Yüzmeyen balık neyse odur uçmayan bir kuş
Deve kuşu kafeste nasıl tırmansın yokuş

Suya düşen karanfil sevda türküsü taşır
Bir turna kanadında menziline ulaşır

Aynamda kanat çırpın yalnız kalmış bir kuğu
Çocukluğum kuş renkli kuş sesli oyun çoğu

Gönlümün dallarına niceleri konar ya
Menevişli kuşlarım ishak kuşu, kanarya

Gökyüzü gül bahçesi kuş nefesi kokuyor
Mezar bir kuş kafesi kekligimi yakıyor

Kartalca bakışlarım zirvelerin meftunu
Ressam tuvallerinde tavus kuşu efsunu

Bozkırda çalı kuşu bir destanın düşünde
Boğazda yalı kuşu kor çapkınlık peşinde

Kumruyum güvercinim uçarım şadırvanda
Kanadım saf gümüşten ankâyım asumanda

Takkeli taklacısı papağanı bir dünya
Ufukların süsüdür ucu yakılmış hülya

Süleyman'ın hüthütü mâliktir nice sıra
Masalların baykuşu sultan olmuş Mısır'a

İmbatlara alışık ak kanatlı martıyım
Deryada doğan şahin akbabaya tartıyım

Zikri andıran sesle gönlümüzün hû kuşu
Pelikan karabatak ördek soylu su kuşu

Göl kuşu ummanların değişmez acemisi
Dikenler arasında gül kuşumun gemisi

Kaç sığırcık kanadı kanadı taşlarımından
İskete şarkıları güftedir yaşlarımından

Bir ötüş ömre bedel muhabbetten sakadan
Uçsuz bucaksız gökte beste karşı yakadan

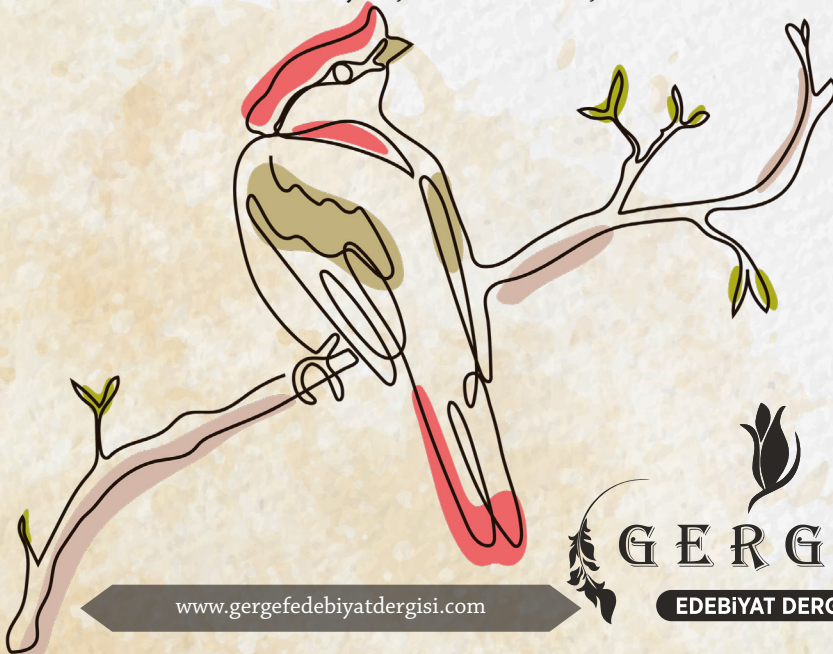
Yazın anız kuşları öterken acı acı
Yavrusuna örttüğü kanatları davacı

Takvim yapraklarında kırlangıç fırtınası
Bahar şafaklarında serçelerin şarkısı

Yıldızlar yastık yorgan akşam kuşun kucağı
Balıçıl göl üstünde tarar dört bir bucağı

Ayak bastığın dallar bir bayram neşesinde
Yüreğim kuşça çarpar uçarsın köşesinde

Kanat çırp kuşçağızım insanlığa selam ver

O GÜN YABAN ELLERDE YAPAYALNIZ BIRAKMADI

Melek KARADENİZ

Sen hiç duman tüttün mü? Grimtırak...
Işıksız akşamlarda...
Veya aşk koktun mu? Gülümtrak...
Nurlu sabahlarda...
Gözlerin ah o gözlerin,
Kömür karası baktı mı? Siyahımtırak...
Yanmış ruhun sevda harmanlarında!
Sen âşık oldun mu dostum! Sevdamtrak...
Mevlana diyarlarında...

Eva De Vitray Meyerovitch... Bu isim, portre ve hikâye... Karşıma nasıl çıktı da dikkatimi çekti, hatırlamıyorum. 2010 yıllarıydı. Hatay'da hikâyesini öğrendiğim ve belgeselini öğrencilerime seyrettirdiğim bu güzide insan, beni 2016'da Konya'ya çağıracaktı. Hz. Mevlana da kendisini Konya'ya çağırma-
mış mıydı?

İnanır mısınız anlatsam Hz. Piri nasıl sevdiğimi?
Bir gün Dr. İkbâl ile beni ziyarete geldiğini,
Mesnevi'yle kulağıma neler neler dediğini
Gel Konya'ya orda biter senin derdin dediğini,
Anladın mı niçin Konya'ya gömülmek istediğimi!

Hz. Mevlana, Eva de Witray'ı Paris'te avlamıştı. Eva, 05 Kasım 1909'da Boulogne bölgesinde dünyaya gelmiş Aristokrat ve koyu Katolik bir ailenin kızıydı. Elit ailelerin gönderildiği rahibeler okulundan memnun kalmamıştı. Anlatılanlar mantığına yatmıyordu. Tanrının oğlu kavramı, doğan bebeklerin günahkâr kabul edilmesi, din adamlarının evlenmesinin yasak olması vs...

Hukuk Fakültesi, akademik kariyer, kitaplara sığmayacak başarılar, Irene Laboratuvarında yöneticilik... Hiçbiri ruhunun arayışına derman olamıyordu. Derdine âşık, derdini arayan kadın?

Bir gün bir arkadaşı, Muhammet İkbâl'in Mevlana hakkında yazdığı "İslam'da Dini Düşüncenin Yeniden İnşası" isimli kitabı bürosuna getirir. Birkaç gün öylece durur kitap evrakların arasında. Sonra bir bakayım der, öylesine. Sayfalar açılır, sırlar açılır, ışık huzmeleri yayılır, zaman

durur, zaman donar, okuduğu bir şiir Mevlana'dan, yakar ruhunu, bir şey olur ama o ne olduğuna anlam veremez. Hz. Mevlana, Allah'ın avcı şahini kitabın sayfalarından avlamıştır, aşka istidadı olan avını...

"Eflatun'dan Simgeler" adlı doktora çalışmasını bırakarak "Mevlana Celalettin Rumi, Mistik Düşünce ve İslam'da Şiir" konulu doktora başlar.

İslam'a girmeyi düşünür, Fransa gibi bir ülkede hiç kolay değildir. Gece gündüzüne karışır, Necip Fazıl'ın Çile'sinden geçilir:

Gâiblerden bir ses geldi: Bu adam,
Gezdirdin boşluğu ense kökünde!
Ve uçtu tepemden birdenbire dam;
Gök devrildi, künde üstüne künde.

Pencereye koştum: Kızıl kıyamet!
Dediklerin çıktı, ihtiyar bacı!
Sonsuzluk, elinde bir mavi tülbent,
Ok çekti yukardan, üstüme avcı.

Ateşten zehrini tattım bu okun.
Bir anda kül etti can elmasımı.
Sanki burnum, değdi burnuna "yok"un,
Kustum, öz ağzımdan kafatasımı.

Bir bardak su gibi çalkandı dünya;
Söndü istikamet, yıkıldı boşluk.
Al sana hakikat, al sana rüya!
İşte akıllılık, işte sarhoşluk!

Yalvarır Eva:
"Ey Tanrım! İslam'a gireyim mi, girmeyeyim mi?
Bana bir işaret ver."

O gece bir rüya! Müslüman mezar taşı... Üzerinde Eva adı, Arapça Havva olarak yazılmış. Uyanır, küfür diyarında bir yalnız garip; kendi kendine şehadet getirir, gözlerinde damlalar...

İslam ülkelerine geziler yapar. Türkiye, İstanbul Galata Mevlevihanesi... Gözü bir mezarlığa takılır, tüyleri diken diken olur: "Bir baktım, üç yıl önce rüyamda gördüğüm mezar taşımın

aynısı orada.” Duygulanır, ağlar ve kendi kendine: “Sen Mevlevi olacaksın.” der.

Eva (Havva) de Vitray, Mesnevi’yi Fransızcaya çeviren, Avrupa’ya Hz. Mevlana’yı tanıtan kişidir. Fransa’da üniversitelerde İslam Felsefesi kürsüsü olmadığını görür, Batı’daki İslam karşıtlığını Mevlana anlayışıyla yıkmaya çalışır. Batılılar için yazdığı “İslam, l’autre visage” (İslam’ın Güler Yüzü) bu eserlerden biridir.

Sosyal medyadan ismine ve telefonuna ulaştığım Prof. Dr. Abdullah Öztürk hocama, “Havva Hanım’ı görmek nasip olmadı, ama müsaade ederseniz gözleri ziyaret edip sizden anılarınızı dinlemek istiyoruz.” ricasında bulundum. Alicenap bir insan, Prof. Abdullah Öztürk hocam tüm meşguliyetlerini bir kenara bırakıp bizleri, Mevlana Türbesi’nin kapısında karşıladı. İlk dikkatimi çeken deri siyah ceket, siyah çantası, vakur duruşu, asaletli yürüyüşü, yaşanmışlığın izleri oldu. Gül bahçesinde arkadaşlarla beraber hocamın dinlemeye başladık. Hocam bir saat fazla bize yaşadıklarını anlattı. Biz şaşkın bakışlarla dinlerken, onun Eva Hanım’la tanışmasını, manevi evlat oluşunu anlatırken, o ana gidiyor, sevinçle gözleri ışıltıyor, yüzünde tebessüm belirliyordu. Elli yaşın üzerinde bir profesör, yirmili yaşların ifadesini yüzünde taşıyordu.

Paris Sorbonne üniversitesinde hocadır Havva Hanım. Mecnun’a Leyla’nın mahallesinin ismi de güzel gelir ya hani. Âşığa, maşuka dair her işaret bir Ali Baba hazinesidir ya.

Bir Türk genci, yirmi beşli yaşlarında...
- “Türkümlü!” deyince, nerden diye sorar?
- Konyalıyım.

“Konyalı olduğumu duyunca sevinçle beni kucakladı.” dedi Abdullah hocam. “Sen Hz. Mevlana’nın şehrendensin. Manevi oğlumsun artık.” der ve yanından ayırmaz Abdullah’ı. Gurbette bir garip olan Abdullah, ileride manevi annesine gerçek evlatlık yapacaktır. Tesadüf yoktur bu hayatta, Yaradan iki insanı bağlamışsa birbirine vardır bir hikmeti.

Duyabilir misin haykırsam sana Paris’ten sesimi? Bilir misin sana niçin Konyalı evladım dediğimi? Mevlâ’mı bulmak için nasıl diyar diyar gezdiğimi, Saptırılan gerçeklerin gözlerimi nasıl kör ettiğini Mevlana’yı okuyunca kalbimin nasıl cız ettiğini Çözümsüz sorunlarımı bir anda nasıl yok ettiğini.

“Ben bir Konyalıyım, kendimi de Türk hissediyorum.” diyen Havva annem, bir gün Konya’dan Paris’e dönerken bana: “Ne olur ben ölünce Konya’da Mevlana’nın arkasında mütevazı bir mezarlığa defnedilmemi sağla.” diye vasiyet etmiştir. İslam’a ters düşen oğulları ile arasında aile sorunu çıkmasın diye resmi vasiyet hazırlamamıştı.

“Sen de benim manevi oğlumsun. Ne fark eder, bir yolunu bul sen götür, gönülden iste, Allah yolunuzu açar.” demişti.

Ey Oğul! Unuttun mu uçakta neler istediğimi? Mesnevi’yi çevirecek kadar ömür dilediğimi Ruhumun o zaman huzurla Konya’ya ineceğini O’nun hatrına Rabbimin günahlarımı sileceğini

Havva Hanım’ın duası kabul olmuş ve Mesnevi çevirisini tamamladıktan birkaç yıl sonra, yaşlılığı ve rahatsızlığı yüzünden yatağa düşmüş. Yalnız yaşayan Havva Hanım’ın Ayşe Şaşı isminde Cezayirli Müslüman bir bakıcısı yanındadır. Ayşe Hanım, doktor ve avukat olan oğullarının annelerine ilgisizliğinden şikâyetinde bulunurdu. Nitekim annelerinin mezarına bir taş bile yaptırmamaları ispatıydı.

Abdullah hocamdan dinliyoruz: “Nihayet o da her fani gibi, 24 Temmuz 1999 tarihinde, 72 Rue Claude Bernard Paris 5’teki apartmanın beşinci katındaki dairesinde Hakk’ın rahmetine kavuştu. Bakıcısı Ayşe Hanım’ın anlattığına göre ölüm anı çok güzel geçmiş. Kendisini muayene eden ve onu

çok seven Hristiyan doktorunu beklerken bizleri, Konya'yı, Mevlana'yı anmış. Gülümseyerek, "Ayşe seni çok seviyorum, hep beraber olacağız." demiş ve şahadet getirerek hayata gözlerini yummuş.

Dostları bana: "Hocam, mezarında bir mezar taşı bile yok. Mezarına bir taş dikebilir miyiz? Burada kimse ilgilenmiyor." dediler. Ben, "Gerekirse Konya'da yaptırır göndeririz." dedim. Sonra bir aylık bir araştırma izniyle Paris'e gittim. Onu tanıyan, Yıldız Ay ve Aziz Kaya gibi bazı Türk dostları beni Orly Havaalanı yakınındaki mezarlığa götürdüler. Havva Hanım'ın cenazesine gidemedik. Daha sonra Paris'te onu tanıyan Türk, her ülkeden insanların olduğu bir mezarlıkta Müslümanların bulunduğu sade, gösterişsiz bir alan vardı. Mezarlık-taki yerini bulduk. Ama Havva Hanım'ın mezarında ismi yazılı bir mezar taşı yoktu. Mezarını da görevlilerin verdiği numaralardan arayarak bulmuştuk. Ben mezarı görünce çok kötü oldum. Bir anda aklıma vasiyeti geldi. Her şey gözümde canlandı.

Olanlar karşısında içine düştüğümüz çaresiz ve ümitsizlik duyguları içinde kıvrılırken, bir an kibleye döndüm, ellerimi semaya açarak, "Ya Rabbi, eğer bu kadın hakikaten samimi idiye ne olur bunun vasiyetini yerine getirmemize yardımcı ol! Onu vasiyeti doğrultusunda Konya'ya Mevlana Türbesi'nin karşısında bulunan Üçler Mezarlığı'na nakledelim." diye dostlarla ağlayarak dua ettik. Bu teşebbüsümüzün asıl sebebi orada mezar defterine bakan Fransız görevlinin bize aktardığı acı bir gerçektir: Havva Hanım'ın on yıllık mezar süresi bir yıl sonra dolacak ve on yıllık mezar ücretinin ödenmemesi hâlinde cesedi "Fosse Commune" (Ortak Çukur) denilen kimsesizlerin cesetlerinin atıldığı büyük bir çukura atılacaktı. Sonra oğullarına mektup yazdım. Çok uğraştık, çok zorlandık, ama sonunda Allah'ın izniyle mezarını Konya'ya getirdik.

Sen iyi bilirsin Mevlana'nın nasıl beni benden aldığı
Ruhumun Konya'da, bedenimin ise Paris'te kaldığını
Düşünsene Sûr'a üflenince Şeyh'imın Konya'dan kalktığını
Sevenleriyle Rabbine yürümek için Üçler'den sancak açtığını
Benimse o gün yaban ellerde yapayalnız şaşkın kaldığımı.

Abdullah hocam, Meyerovitch'in hayattayken iki duası olduğunu, bu dualarının da Mesnevi'nin Fransızcaya çevrilmesi ve Konya'da Mevlana'nın yakınlarında mütevazı bir mezara gömülmek olduğunu söyledi.

24 Temmuz 1999'de vefat eden Eva De Vitray Meyerovitch (Havva hanım) 10 yıl sonra 17 Aralık 2008 Şeb-i Aruz günü (Hz. Mevlana'nın dünyasını değiştirdiği tarih) Konya'da Üçler kabristanına defnedildi. Mezar taşında tıpkı yıllar önce rüyasında gördüğü gibi Arapça ve Türkçe Havva yazmaktadır. Üzerinde buram buram güller rayiha vermektedir.

Dokuz yıl sonra Hz. Mevlana, manevi kızının, Hristiyan mezarlığında kimsesizler çukuruna gömülmesine izin vermemiş, Havva hanımın manevi oğlu eliyle, Konya'ya tabiri caiz ise kızını dizinin dibine getirmişti. Onu yarın sura üfürüldüğünde şiirinde yazdığı gibi yaban ellerde yapayalnız bırakmamıştı.

YOL ÜSTÜNDE KÖPRÜ VARDIR

Mehmet GÖZÜKARA

Yer ile gök arasının
Yol üstünde köprü vardır
Gayet keskin gayet ince
Kıl üstünde köprü vardır

Kanat vurup uçacağı
Nimet bilir her çiçeği
Arıların geçeceği
Bal üstünde köprü vardır

Âşık coşkunu duyguludur
Maşuk için kaygılıdır
Gözyaşına saygılıdır
Sel üstünde köprü vardır

Çarşaf gibi serilir su
Konar kalkar beyaz kuğu
Gövel ördeğin konduğu
Göl üstünde köprü vardır

Dostun yeri, dostun yanı
Sevgidir dünya lisanı
Sözü sevdiren insanı
Dil üstünde köprü vardır

Yaprak rengin koruyorsa
Yaz-kış farklı duruyorsa
Çiçek meyve oluyorsa
Dal üstünde köprü vardır

Ok'ta kiriş'te yay'da
Yer kaplar her şey uzayda
Dikkat edin Yıldız Ay'da
Al üstünde köprü vardır

Sancı verir acır yara
Yasın kalır nazlı yara
Dikkat eyle Gözükara
Sal üstünde köprü vardır

ANILAR ÜZERİNE

Kiraz BAYRAM

Benliğimizi oluşturan unsurlar vardır. Olaylar, mekânlar, duygular, sözler, insanlar ve anılar... Anılarımı düşünüyorum; beni kâh bulutların tepesine çıkarıyor, kâh o bulutların tepesinden atıp bin parçaya bölüyor. Kâh sarıp sarmalıyor munis bir ana kucağı gibi, kâh üşütüyor yaz ortasında içinde barındırdığı yoksunluklardan.

Anılar, en değerli hazinelerimizdir. Onlardan öğreniriz sevmeyi, dostluğu, vefayı; bazen merhameti, kardeşliği, bölüşmeyi, gurbeti... Bazen ana-babalığı ve hatta bilgeliği... Yaşadıklarımız, geçmişimizin anı defteri olan hafızalarımıza onların yardımıyla kazınarak oluşturuyor benliklerimizi.

Köy sabahlarında açıyorum gözlerimi ilkin. Güneşin hiç batmayacak gibi doğduğu, kulakları sağır eden kuş çığlıklarının güne neşe doldurduğu, telaşlı tavırlarla hayvan ve insan seslerini birbirine karıştıran ve taze süt kokan süt kadar berrak, süt kadar sıcak sabahlara. Böyle sabahlarda güneşle kalkar, kuzulara koşarım. Tuz veririm hayvanlara minik avuçlarımla. Kuzu, güvenle gelir, yalar avucumu yakan iri beyaz kristali ve dönüp gider başka avuçlara. Avucumda bıraktığı ıslaklığın ardından kuzudan öğrenirim korkusuz güvenmeyi. Korkusuz güvenin verdiği dingin huzuru... Sonra arkalarından koşarız tüm çocuklar çığlık çığlığa. Burada tadarım ilkin başka bir kalple aynı mutluluğu paylaşmanın keyfini. Sıra ocakta kaynayan sütün çorbasına gelir. İlk ve istedikçe dolan çanak benimkidir. Daima fazlası düşer çocuklara. Sütün buram buram koktuğu çorbalardan anlarım içinde fedakârlık barındıran doyumsuz sevgileri.

Kenarlarına serçelerin konduğu beton bir havuz düşer hafsalama. Aşınmış beton yığınının sadakatle uğrar ve mütemediyen öterler. Soğuk ve renksiz be-

ton sıyrılır tatsızlığından. Sıcak bir yuva oluverir serçe ailesine. Cıvıltıları saçılır göğsüme bin bir renk ve ahenkle. Kanatlanıp aralarına giresim gelir. Yüzmeye gelir çocuklar havuz başına. Neşe ile söyleşerek serçelerin türküsüne eşlik ederler. Ama cesaret edemez herkes kendini suya bırakmaya. Aniden bir el dokunur bir sırta ve kendini serin sularda bulur çekimser beden. Bu defa suyun soğukluğundan ürperir. Korkar, çırpınır ve bir el yetişiverir imdadına. Dostluğu öğrenirim bu muzip ellerden sonra uzanan yardım ellerinden. Kuzudan güveni öğrendiğim gibi.

Başıboş bir çocuğum. Alıp başımı giderim uçsuz bucaksız engin uzaklara. Ve Arkamdan ağlayan içli bir ses çalınır kulağıma. Kardeşimin sesidir bu içli ve çaresiz ses. Yüreği kaybolurum korkusunda. Onunla ve ondan öğrenirim kardeşliği. Ne zaman başım sıkışsa koşup gelen babamdan babalığı ve alınlarımızı ateş değdiğinde sabahlara kadar başımdan ayrılmayan anamdan analığı...

Yufkalar açılır kadınların bereketli ana elleriyle imece usulü. Yaklaşan kışa hazırlıktır bu hummalı çaba. İncecik, yaş hamur ustalıkla serilir kızgın, kara sacın üzerine. Saniyeler içinde kuruyup kabarıp. Göz göz, benek benek oluverir. Öyle güzel kokar ki iştah sarar tüm benliğinizi hamurun keskin rayihasıyla. Baş çevrilmesiyle buluşur gözleriniz kadınların cömert gönülleri ile. Elinize tutuşturulur tereyağlı dürüm yapılmış sıcak bir yufka. Sessizce uzatılır. Elime tutuşturulan sıcak, tereyağlı yufkalardan biliriz sözsüz ve lezzeti artıran cömertlikleri.

Ambar evlerinde saklanır cefaya bulanık alın teri erzaklar. Burada kedileri var babaannemin. Erzakları, farelerden korumak görevleri. Çocuksu bir hırçınlıkla kuyruklarından yakalar ürkütüp kovalarım biçareleri. Bilge ana hoşnut değil. Bakışlarından anlarım. Yapma yavrum der, yapma. "Niye?" diye sorarım umursamaz edalarla. Bakar şöyle bir, usulca ses verir; "Canı, cana ölçmeli yavrum." der "Canı, cana ölçmeli." Merhameti idrak ederim sesinin sıcak tonundan, terbiye ederken sergilediği bilge tavrından.

Perşembeleri Yasin okur dedem. Duayı da sesli yapar. İlk peygambere, sonra sahabeye, sonra ümmet-i Muhammed'le birlikte atalarına gelir sıra. Perşembe dualarında sezerim ilkin insanı kâmil kılan ahde vefayı, diğerkâmlığı. Sert adamdır. Sevgisini belli etmez ama türküler yakar sevdiğine. Dedemin türkülerinden anlarım türküler ile gönüllerin derin ve mahrem sırlarını.

Toprak Ağustos sığağıyla kupkuru, çatlak. Karıncalar geziniyor üzerinde. Çekirgeler yarışıyor. Sağımda solumda bodur meyve ağaçları. Başak endamı sarmış dört bir yanı. Bu yol en sevdiğim yol. Gök masmavi, her yanımla altın sarısı başak. Uçuşuyor narin gövdeleri rüzgârla, sessiz türküme eşlik ediyor, iki yana sallanıyor, nazlı ve utangaç söyleşiyorlar bulut yumakları ile. Güzelliklerine rağmen öyle mütevazı, öyle hürmetkâr eğilip-kalkıyorlar. Sapsarı arz-ı endamları rahat bir beşik gibi ırgalıyor hafsalamı. Ayaklarımın altında kuru ot şakırtısı. Vahşi bir sesle uyanıyor ruhum daldığı sarhoş uykulardan. Bir çoban köpeği koşuveriyor üzerime doğru. Korkuyla yumduğum gözlerimi açtığımda yanibaşımda tanıdık bir yüz buluyorum. O tanıdık yüzlerden öğreniyorum korumak ve korunmanın yarattığı ipeksi hazları.

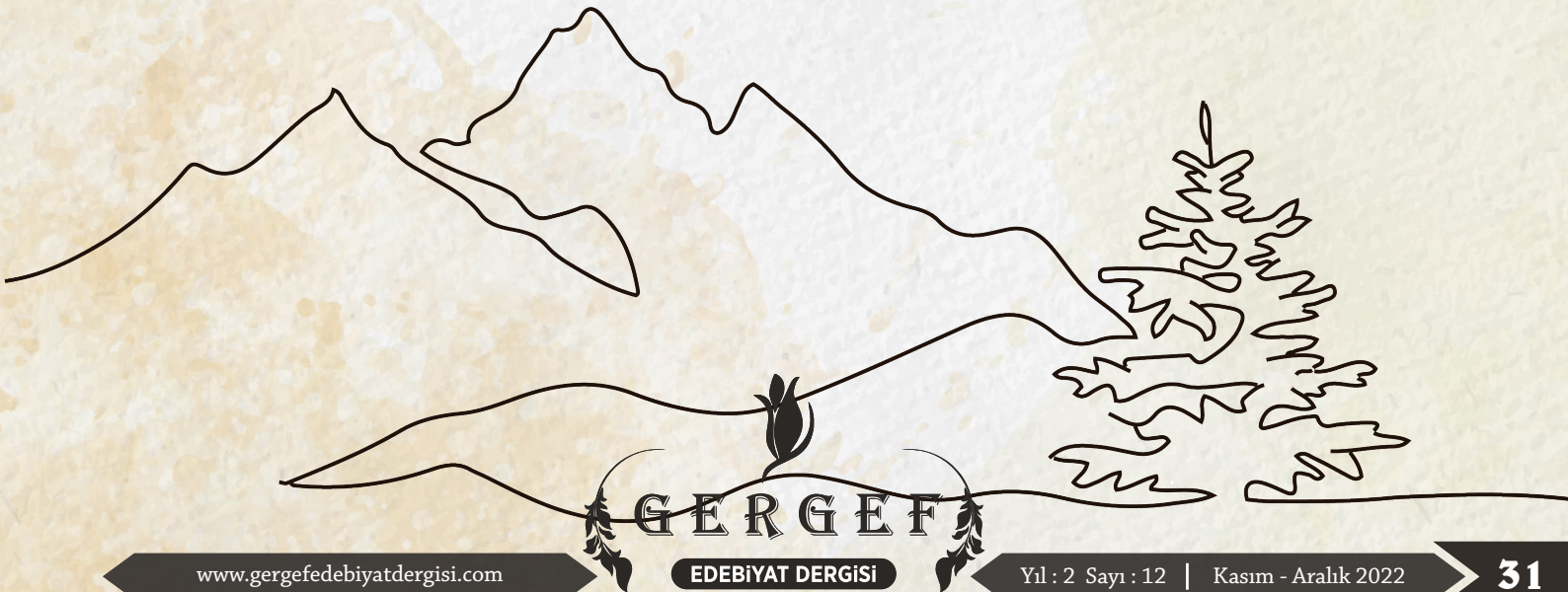
Yazlar buluşma mevsimidir köylüler ve kentliler için. Buluşma yeri tarlalardır. Kavuşmanın, yarıdışmanın, üretmenin hazzıyla bir başka tatlanır muhabbetler. Tırpan, orak, tırmık, dalda kuş, yerde börtü böcek şahit olur bu içten muhabbetlere. İslî demlikle çay demlenir. Herkes sever isli demlikten içtiği çayı ve isli demlik yalnız tadı değil, öznesi olur muhabbetlerin. Herkesin bir anısı vardır bu demlikle. İslî demlik etrafında anlatılanlardan öğrenirim hayatın mutluluk ve ıstırapı birleştiren ince ve keskin ve buruk çizgisini.

Bir başka buluşma yeri çeşme başlarıdır. Çeşme başlarında toplanır kadınlar erkenden çamaşır yıkamaya. Bugünlerde çeşme yalnız kadınlara aittir. Hikâyeler anlatılır, türküler söylenir, şakalar yapılır alınmasız, oyunlar oynanır, hüneler sergilenir. İşleri olmayanlar muhabbete gelirler. Kadınların dertlerini dinler sessiz bir tebessümle yılgın çeşme. Sabun kokusu sarar her yanı. Suyun toprakta açtığı arktan usulca kayıp gider sabun köpükleri. Gün sonunda kayıp giden yalnız sabun köpükleri değildir. İnsan, insana yurt olur. Kadınlar gönüllerindeki yükleri de akıtırlar akan su ve köpükle beraber. Bu yüzden kolay yaşlanmaz köylü kadınları.

Asker uğurlamaları gururudur köylülerin. Davullar okkalı çalınır, zurnalar yanık ve dertli. İnletilir meydanlar kararlı ve asi. Dualarla kınalanır itaatkâr başlar kurban misali. Veda vakti çıktığında delikanlı toy yüzler heybetli. Ana dudakları titrek, gönülleri matemsi. Sarılır, gevşemez kollar hisli. Delikanlı yüzlerdeki heybet aynıdır. Gözleri tanıdık bir çift göz ile buluştuğunda sarsılır metanetleri. Sessizce vedalaşılır. Neler söylenir usulca kimbilir. İki yol gözler, biri gün sayar. İdrakimde ana ve yâr sadakati.

Masallar anlatılır uzun kış gecelerinde. Başım sıcak ve yumuşak bir dizde. Kar soğuğu eriyiverir. Pür dikkat kesilmişim. Bedenim sakin ama ruhum kıpır kıpır. Oluveririm ben de korkusuz bir masal kahramanı. Bir Köroğlu, Deli Dumrul, bir Ferhat yahut Şirin... Öykünür, onlar gibi davranırım, onlar gibi konuşur, onlar gibi yürürüm, onlar gibi öfkelenir, onlar gibi sever, onlar gibi ağlar, onlar gibi gülerim. Onlarla öğrenirim ağırlığı, yiğitliği, savaşmayı. Onlarla adaleti ve sevdâyı.

Masallarım yarım kalıyor bir gün. Adına şehir dedikleri beton yığınlarına açıveriyorum gözlerimi.

Yalın bir yabancılık ile gurbet soğukluğu sızıyor gönlümün ince tellerine. Simalar tanıdık değil. Ne toprağı, ne havası ne suyu... Ardından koşturduğum yün yumağı kuzuları özlüyorum, soluk soluğa eşlik eden dostlarımı, sarı sarhoşluğuna daldığım tarlaları, yanık buğday kokularını. Patoz geceleri harman meydanlarında gecenin ıssız karanlığını unutup keyfine daldığım ebelemeyi, yerden yükseği, saklambaçları. Yıldızları saydığım berrak gökyüzü gecelerini. Efelendiğim sıcak kış masallarını. Azrail'i keşildiğim kedileri dahi... Onlardan medetteyim. Söz veriyorum gıyaben, bir daha asla kovalamayacağım. Yeter ki dua edin de döneyim geri diyorum. Kediler bilir mi bilmem ama ben biliyorum mekânların da insanlar gibi bir ruhu olduğunu. İnsanların çiçekler gibi mekânlara ait bulunduğunu ve aidiyet duygusunun yitimsiz olduğunu. Destansı ömürlerin aidiyet ile anlam bulunduğunu.

Köy erzakları unutturuyor bir nebze yabancılığımı. Daima köy kokarlar buram buram. Aksamadan

bolca gelir, sabahları erkenden alınır terminalden. Komşulara verilmek üzere birkaç torba hazırlanır. Göz hakkı denir buna. Alanlar "Helal et!" der demez gür ve cömert sesler "Helal olsun!" sedasını salar tereddütsüz. O seslerin tonundan bilirim bölüşmek ve helalleşmenin kutsallığını.

Yıllar sonra yeniden köklendiğim topraklarda bulduğumda kendimi ve bulamadığımda sevdiğilerimi anlıyorum ömürlerin yaşama pamuk ipliğiyle bağlılığını. Topraklarım, tarlalarım, gökyüzüm, gönlüm ıssız... Dalsız budaksız bir ağaç manasızlığındayım. Yudum yudum yaşıyorum çaresizliği. Velhasıl yoldayım hala. Anılar birikiyor. Özenle saklıyorum onları. Öğretecek, gösterecek, değiştirecek, yüzleştirecekler. Bir gün isli bir demlik çay muhabbetinde mutluluk ve ıstırabı birleştirecekler.

KANLI KÖPRÜLER (KANTARMA)

Meryem KÜÇÜK

Asırlık zulmetten
Asırlık yazıtlardan sesleniyorum
Suskunluk asaletinde suç
Memleketimin bağrında
Dünya coğrafyasının altında
Dayanılmaz bundan gayrisına
Kıya kıya dikiş atsan da yarasına
Kanar durur \ kanlıdır köprüler

Nereye gidiyorsun dur Maraşlım
Burası Kanlı Köprü Kantarma
Bir selamda yâr olur
Yurtsuza diyar
Hüzne yasladıkça başını
Her yanı kan revan kesilir
Türküde sırdaş olur
Akar çayı olmazı oldurur
Hörgücünde dolu olur
Tipi olur kar
Uçurumunda binlerce âh
Sütunları yamaçlara yele
Bir çağ mührünü asarda boynuna
Ahdine bağlanır dağlanır
Zulmün kirli avuçlarında tutsak kalır
Nikabına gizler gözyaşlarını görünmez
Es rüzgâr yatıştır taşlarını
Nereye gidiyorsun dur Maraşlım
Burası Kanlı Köprü Kantarma

Belin eğilmiş bükülmüş
Tanıklığın sanıklığın çökmüş omuzlarına
Adın kırmızıya çalar her gül açtığında
Yer ağlar gök ağlar ıstırabına
Ve dahi kuşlar ağlar kederine
Ne ârıdır ne kârı bir devrin
Hükmüne verilmiş müebbet emri
Ferasetinle sadakatinle
Sen rahat uyu istirahatgâhında
Nöbetini ebedileştiren
Komutanım askerim
Anam bacım gardaşım

BİLGE

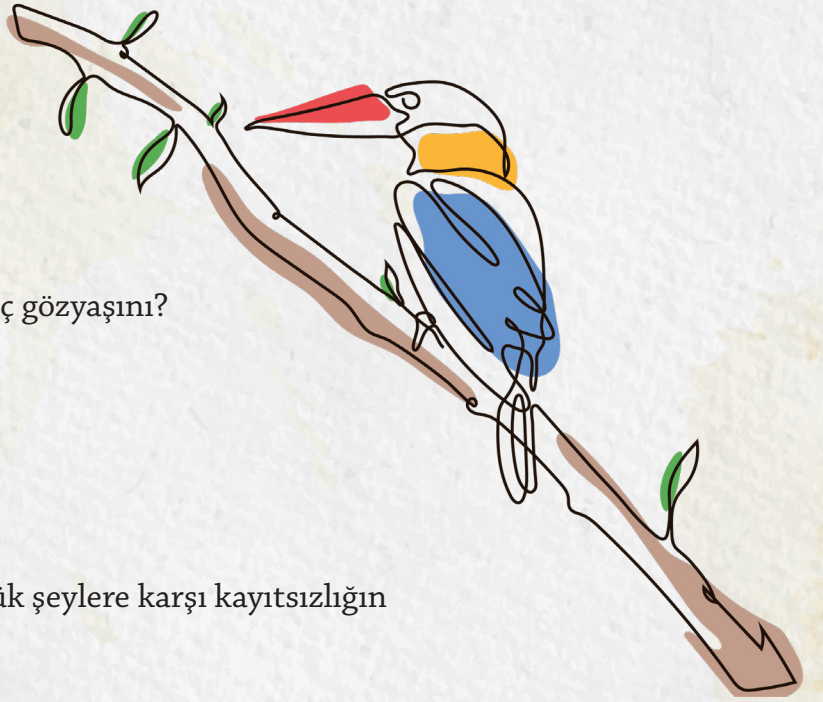
Orçun AYGİN

3 Ekim 1999'da uyuyakalan ve bir daha hiç uyanmayan Bilge'ye ithaf edilmiştir.

Dal kurur
Kuş ölür
Zaman evrilir
Hiç bir kokuyu satın alamazsın
En fakirisin dünyanın
Zamanın sana öğrettiği en acı şeydir
"geçiyor olması"
Evinin önünden cenazeler kalkar
Çiçeklerin solar
Ve sen hiç bir hasretten kaçamazsın

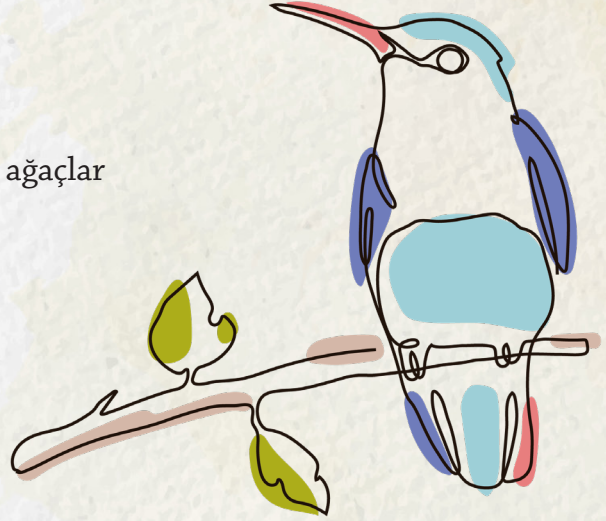
Hisset!
Gündüzün orta yerinde
Düşmesin diye urganlarla bağladın mı hiç gözyaşını?
Düşün! Sen akıllı geçinirsin
Bazen kırk yaşında çıkar insanın kırkı
Gölgen bir yere sığmıyorsa
Sözün damağında kuruyorsa
Yalnızlığın neyin rızkıdır?
Hatırla!
Senin küçük şeylere hassasiyetin ve büyük şeylere karşı kayıtsızlığın
O filmin son sahnesidir
*Bir altüst oluşun resmidir

Bilge, ben küçük katmanlara ayrıldım
Masanın üstüne yaydığın yapbozu hatırlar mısın?
Sen uhuyla yapıştırmaya kalkmıştın
Ben olmaz demiştim
Kar yağıyordu dışarda
Çocuktuk, akledemiyorduk sarılmayı
Zaman mekân tutmuyor
Var olmuyor içimde hiç bir derman
Öyle ayrıldım, öyle dağıldım.
Gözlerim görmüyor, kulaklarım duymuyor.
Bütün duyularımı yitirmiş,
Yarı ölü yarı diri bir varlığa dönüşmüşüm gibi hissediyorum.

Şimdi söyle bana
Sen büyük adamlar tanırsın
Varoluşçulara hüküm satarsın
Dal kurudu
Kuş öldü
Kökünden rengi yürümüyor çiçeğe
Meyve vermiyor bak gölgesinde sohbet ettiğimiz ağaçlar
Evrilen sen misin, ben mi yoksa zaman mı Bilge?

Hakikati görmesem, bilmesem aslında olanı,
her şeyin yolunda olduğunu düşünebilirdim.
Lakin inanamıyorum bir türlü
Yarım kalan bir kitaba devam etmek gibi değil
Dikiş tutmuyor sökülen yerlerim
Penceremden giren rüzgar,
En kuytu yerlerinden dolaşıp evimin
Yine gelip yüzüme vuruyor
Bu çarpık, kendi katranından da kara dünyanın fedaisi ben miyim?

Yeterince yüksek bir yere çıkıp
Bir tirada başlamak istiyorum:
“Sayın insanlar!! Aynada gördüğünüz suretin aslı, börtü böceğin rızkıdır.
Gülümsemeyi icat eden Havva anamızdan beri hiç bir aşk gerçek değildir
Ve gülümsemek hiç bir kadına Bilge’ye yakıştığı kadar yakışmaz.
Fani ömürlerinizi haddinizi bilerek yaşayınız.”
Yeterince yüksek yerlerdeki insanlar hep kendi seslerine âşık
Ben, kendi fısıltısından bile nefret etmiş ben,
Yüksek bir yere çıkmaktan korkuyorum
Diyorum ki; her şeyi boşverip
Yüreğimde gezen bir balığı anlatsam sana
Desem ki; şuramda bir şey var,
Acı gibi, umut gibi.
Bir şiirle başlasam önce, bir mektup olsa
Ve bütün bunları birden düşündüren her şeyi yazsam...

Uyan Bilge!

Bilge (1982-1999)
*Blaise Pascal, Düşünceler

SIRAT

Nilüfer AKINGÜL

Gözlerimi açıyorum yeni bir güne. Sabahın sarhoşluğu akıl melekelerimi çalıştırıyor karıştırarak. Gün ışığı bütün kuvvetiyle pencereden girerken bir tefekkür hissediyorum iliklerimde. Nihayetinde her gün aslında insana lütfedilmiş yeni bir ikramdır zaman sofrasından.

Ömür denen tarlanın yarınlarda, dünden ektiğimiz bahçelerin çiçek açmasını bekliyoruz. Her ne kadar iyilikler iyilerde normal, kötülerde anormal dursa da iyilikten asla vazgeçmez iyiler; başkalarının yanlışları onların doğrularını bozamaz. Gülümsemeyi dahi ganimet olarak ele alan bir dinin mensubu olmak çöl ortasında akan berrak bir su tadı vermeli etrafına.

Evet, bir hayat var elimizde ve bu hayatın sonlanacağına inanan bir toplum... Zamanın geri gelmeyecek olan saliseleri içerisinden yürüyoruz. Saatler dursa da uyusak, bayılsak da ışık hızıyla sona yaklaşıyoruz. Vesilelerle tutunurken dünya denen koca mekâna ve yine göçüp gideceğiz vesilelerle o muallâk sonsuza.

Yolumuzun doğruluğu, adımlarımız doğru olursa ancak anlam kazanıyor. Maalesef yol eğri ise adımlarımızın doğruluğu bir anlam ifade etmiyor. Bu yüzden olsa gerek iman etmeyenlerin amellerinin boşa çıkması, bu yüzden...

Yağmur yağıyor dışarda, mevsim sonbahar. İlkbaharın yaza, yazın sonbahara, sonbaharın kışa köprü olduğu gibi; dün bugüne, bugün yarına ve nihayetinde yarın sonsuza köprü. Kıldan ince kılıçtan keskin düşüncelere tutunur gibi aklım çırpınıyor bir kuşun kanadında. Düşünüyorum, her maddenin bir manası, her mananın bir maddesi olduğuna göre sırat denen o köprü acaba dünyada mı?

Amellerimizin en ince ayrıntısına kadar kayıt altında tutulduğu defterleri nasıl ki bu beşeri gözlerle göremiyorsak acaba bu gözler, buradaki köprüyü de idrakte böylesine aciz mi? Külli kaderin içinde cüz-i kaderle sevap ya da günahları devşiriyoruz

heybemize dünyadan. Attığımız kalıyor içine ya iyi ya kötü. Bir kötülüğün ardından edilen tövbeler aslında temizlemiyor soldaki ağırlığı, sadece farkına vardiıyor (ki en önemlisi de bu olsa gerek). Nitekim Resul-u Ekrem (sav) bir kötülüğün ardından hemen iyilik yapmamızı istiyor heybenin sol yanı ağır basmasın diye.

Biz insanlar muhakkak kusurlu varlıklarız. Görebildiğimiz, dokunabildiğimiz, insanları sarıp sarmalamalıyız imanî noktada. İnsanların ellerinden tutup onlara yardım etmek varken, neden, Müslüman kardeşlerimiz için -sümme haşa- “Şu kâfir, bu cehennemlik!” diyerek insanımızı tahkir ve tecrit ediyoruz? Allah’ın cenneti o kadar mı dar? Başkasını cehenneme koymak ya da onu öyle afişe etmek bize ne kazandıracak? Din zaten iyiliği emredip kötülükten sakındırmak değil midir? Din nasihat değil midir? Bir Müslüman; bir insanın, hatta hayvanın hatta ve hatta bitkinin zarar görmesiyle mutlu oluyorsa imanını yoklasın. “Bana ne oluyor da bazılarını şöyle şöyle yaparken görüyorum!” buyurarak, kimseyi hedef göstermeyen, uyardığı insanın kalbini incitmeyen bir Önder’e (sav) tabii olmak muhakkak bunu gerektirir, gerektirmeli. İnsan insana uçurum olmamalı. Nitekim insanlık dairesinde insan, insanın köprüsüdür.

“Ne olmuş da bu kitaba küçük büyük her şeyi yazmış.” diyeceğimiz vakit, küçük de büyük de hep sağda olsun ki adımlarımızı attığımız o köprüden emeklemeden hızla geçelim inşallah. Vesselam.

GEÇMİŞTEN GELECEĞE KURULAN KÖPRÜ: ANADOLU İRFANI

Recep ŞEN

Son zamanlarda okuduğum etkileyici ve bir o kadar da ciddi emek ürünü olan bir eser *Gelenekten Geleceğe Anadolu İrfanı* kitabı. Şair Mehmet Gözükara'nın on üçüncü kitabı olan bu kıymetli eser Gülnar Yayınları'ndan çıktı. Kitap 344 sayfa ve 50 farklı başlıktan oluşuyor.

Sözün sultanlarını bereketli sinesinde büyüten Elbistan'ımızdan bir şair Mehmet Gözükara. Yıllardır şiire emek veren, geleneğin saf ve duru şiir pınarından beslenerek günümüzün şiirini yazmaya gayret eden bir şair o. Anadolu insanını seven, geleneğe bağlı, kültürümüzü yaşatma derdine sahip, içinde yaşadığı toplumun sorunlarına karşı duyarlı bir yürek. İdealleri, davası, derdi olan bir kalem.

Daha önce dergilerde şiir ve nesirlerini okuduğum Şair Mehmet Gözükara ile Maraş'ta ortak dostumuz şair ve fotoğraf sanatçısı sevgili Yasin Mortaş'ın Yedi Güzel Adam Edebiyat Müzesi'ndeki "Küçük Öyküler" temalı fotoğraf sergisinde yüz yüze görüşme, sohbet etme imkânı bulduk. İyi ki tanışmışız, iyi ki sohbet etmişiz. Dost biriktirmenin en büyük sermaye olduğuna inandığım bu dünyada, bir güzel dost daha kazanmak benim için ayrı bir mutluluk olmuştu. Edebiyatın bir güzel yanı zaman içerisinde size böyle gönlü güzel dostlar kazandırıyor olmasıdır. Program nedeniyle şair Yasin Mortaş ağabeyin misafirlerine verdiği yemek sonrasında Mehmet Gözükara hocam büyük bir incelik göstererek "*Gelenekten Geleceğe Anadolu İrfanı*" kitabını bizim için imzalamıştı.

Kitabı dikkatle okudum ve bitirdim. Kitabı okuyup bitirdiğimde şu kanaate vardım: Sa-

hasında gerçekten kıymetli bir eser, inşallah ehlinin eline geçerse de kıymeti bilinir. Hep kültürün öneminden, geleneğimizden, değerlerimizin yaşatılmasından bahseder dururuz. Hatta bu konuda gördüğümüz eksiklikler ve ihmaller sebebiyle sitem ve şikâyetlerde bulunuruz. Bence bu sitem ve şikâyet dolu sözlerden öteye geçmeliyiz. Saha çalışmalarıyla ve müşahhas verilerle desteklenmiş, yarınlara miras kalacak eserler ortaya koymalı, kalıcı çalışmalara imza atmamızdır. Gençlerimize öz kültürlerini daha yakından tanımaları adına hayatın içinden canlı örnekler içeren eserler bırakmalıyız. Şair Gözükara böyle bir sorumluluğu

yüreğinde taşıyan bir insan ve şair hassasiyetiyle ortaya koyduğu eseri de bunun göstergesi.

Bilgelik ve hikmet yurdudur, irfan mektebidir Anadolu. Hem de öyle bir mekteptir ki nihayetsiz umman olan gönül genişliğinde... Bu bereketli toprakların taşına, toprağına, yaylasına, bozkırına, ırmağına, öykülerine, şiirlerine, türkülerine ilmek ilmek dokunmuştur bizim kültürümüz. Bizim gönül coğrafyamızda insana dair, onun derununa dair tüm güzellikler sizi muhabbetle karşılar ve sıcacık yüzüyle sarar. İşte bu coğrafyanın kadim şehirlerinden birisi de Elbistan'dır. Şairlere, ozanlara otağ olmuş Elbistan...

Hep kurmaca insan hikâyeleri üzerine yoğunlaşır, onları okuruz. Aslında şehirlerin de bir lisansı var, beslendiği bir kültürel alt yapı var, onların da hikâyeleri var. Şair Gözükara da bu kitabında doğup büyüdüğü, kültüründen ruhunu beslediği topraklara vefa borcu olarak Elbistan ve çevresinin yaşanmış hikâyelerini derlemiş, *Gelenekten Geleceğe Anadolu İrfanı* kitabında bunları bir araya getirmiş.

Kâhi hüzn, kâhi neşe, kâhi mizah dolu, her biri ayrı bir ders niteliğinde olan, toplumun bütün kesimlerini ayırmadan içine alan renkli hikâyeler bunlar. Aslında bütün çıplaklığıyla bizim hikâyemizi aktarmış kitabına. Yani her soruların bir cevabı, her cevabın da bir hikâyesi olduğu gerçeğinden yola çıkarak bizi bize anlatmış Gözükara hem de duyarlı bir şairin gözlemleriyle.

Kitap tertemiz ve duru Türkçesiyle akıcı bir şekilde kendisini okutuyor ve hadiselerin içine çekiyor. Okudukça bir kere daha Anadolu'yu yakından tanımak, ona yeniden âşık olmak durumunda kalıyor insan. Nasıl sevilmemesi ki bu topraklar, bu toprakların gönlü güzel insanları? Hatta şunu söyleyebilirim ki bu kitabı okuduktan sonra Elbistan'ı görmek, suyunu içmek bize vacip oldu.

Hikâyeleri okurken o yörenin kelimeleri, dili, folkloru, edebiyatı, örf adet ve gelenekleri, sosyo-kültürel yapısı, insanların karakteristik özellikleri ve hayata bakışlarına yakından şahitlik etmiş oluyoruz. Her ne kadar Elbistan yöresini konu edinse de Elbistan özelinden hareketle aslında bu toprakların hikâyeleri bu kitapta derlenen hikâyeler. Kitabına kendi şiirlerinden eklediği bölümlerle bizi hem anlamlı hikâyelerin içinde gezdiriyor hem de şiir iklimine misafir ediyor.

Artık hayat eskisi gibi aheste aheste akıyor bizim için. Teknolojinin ilerlemesiyle birlikte hayat hızlı akmaya devam ediyor. Bu hızlı akış içerisinde modern çağ ve modern toplum kendine has meşgaleleriyle ruhumuzu da yoruyor. Her bir şeyin paraya dönüştürüldüğü, daha fazla kazanma hırsının insan davranışlarını ve hayata bakış açısını değiştirdiği günümüzde kültürel meselelere de ilgi giderek azalır oldu.

Ne acıdır ki toplumun büyük kesiminin bu mevzular gündeminde bile yok! Haz, hırs ve hız çağını yaşıyoruz maalesef! Böyle bir dönemde bizim topraklarımızın değerlerinin, insan hikâyelerinin giderek kaybolmaya yüz tuttuğunu üzüntüyle izliyoruz. Şair Gözükara bize bu kitabıyla aslında bütün bunları anlatıyor, bunları anlatırken de mesuliyetimizin şuurunda olmamız gerektiğini hatırlatıyor. Bir yandan da kitabıyla geçmişle bugün ve gelecek arasında köprü kurmaya gayret ediyor. Bunu yaparken de hikâyelerin geçtiği sahanın içinden konuşuyor bizimle, bir döneme projektör tutuyor. Okur da böylece bir dönemi ve o dönemin insanlarını daha yakından tanımış oluyor. Anadolu insanının irfanî özelliklerine, zekâ kıvraklığına tanıklık etmiş oluyor.

Güçlü gözlemlere dayanan dikkatli bir saha çalışması aslında bu kitabın tamamı. Kanaatimce bu alanda araştırmalar yapacak akademisyenler ve uzmanlar için kaynak bir kitap olacaktır *Gelenekten Geleceğe Anadolu İrfanı*. Kültür dünyamıza üstün gayretler sarf ederek kazandırdığı bu eser için Şair Mehmet Gözükara'yı tebrik eder, Gergef Edebiyat Dergisi okurlarına da okumaları için tavsiye ederiz.

BİLGE KORKUT İLE EGE HOCA SÖYLEŞİSİ

Ramiz AYDIN

Candan öte mana dostum,
Söyleşelim gel de Bilge'm;
İnsana bir miktar küstüm,
Dinler misin beni Bilge'm?

Yolu buldun, dönme yoldan;
Karşılık bekleme kuldan,
Razı olur Tanrı senden.
Senin yolun yoldur Ege'm.

Hikmet diyarından dostum,
Senin sohbetinle mestim,
Söyle nedir sohbet kastın?
Söyleşelim gel de Ege'm.

Dünya yükü pek bir ağır,
Dünya sağır, dostum sağır;
Kabuk bağlamıyor yağır,
İnsan denen bu mu Bilge'm?

Dünya halini düşündüm,
İnsanda noksanlar buldum,
Acı acı bir de güldüm,
Bu ruh halim nedir Bilge'm?

Kalu bela sırrındandır,
Bunu bilmeyen nadandır,
İnsanın kurdu insandır,
İnsan şimdi böyle Ege'm.

Ben de bu tür sorunlarla,
Eğrilerle doğrularla,
Yola çıktım sorularla,
Şimdi halin budur Ege'm.

Hırsı devce, kendi cüce;
Bilgi görgüsü tek hece,
İnsan kendine bilmece,
Zaman denen bu mu Bilge'm?

Yollar uzun, yordu beni;
Dertli dertsiz sordu beni
Acı sözler kırdı beni,
Acılar böyle mi Bilge'm?

Yeni bir cehalet devri,
Doğru bilinenler eğri,
Yanlışların adı doğru,
Zaman böyle oldu Ege'm.

Her bir insan bir yoldadır,
Söylenen dertler dildedir,
Senin derdin gönüldedir,
Acıların budur Ege'm.

Dost görünen, surette dost;
Dil dönerken her kişi mest,
Vaat sonsuz, atış serbest;
Gerçek sebep bu mu Bilge'm?

Gönlünü yaparım kulun,
Düzenlerim sağın solun,
Sonu nedir böyle yolun?
Benim yolum yol mu Bilge'm?

Pek de dertli dersin Bey'im,
Sebebi var her bir şeyin;
Vasfı düşük bayla beyin,
Evet, sebep budur Ege'm.

İnsan insana umacı
Gülen yüzde bile acı,
Her bir durum Arap saçı,
Bu durum, durum mu Bilge'm?

Ukala dil konuşmakta,
Echel guruh inanmakta,
Hayat girift bir yumakta,
İnsan yaralıdır Ege'm.

Bilirim bunalttım sizi,
Yitirdik gökte yıldızı,
Oğul evlat çeker sızı,
Çaresin bildin mi Bilge'm?

Sebebe bağlı her sonuç,
Dayanmaz ateşe avuç,
İnsanoğlu oldu gülünç,
Devran dönmeli ters Ege'm.

Kıyamet kopmadı henüz,
Etrafımız henüz gündüz,
Bulunuyor gülen bir yüz,
Gülenle güldün mü Bilge'm?

Gülenlerle güldüm bunca,
Dünya çok dert değil bence,
Dostlar da olur gülünce,
Dünya güzel, sev be Ege'm.

Yaşamak zor Bilge'm cidden,
İnsan bî-haber hikmetten,
Kuşatıldık her cihetten,
Bunu da bildin mi Bilge'm?

Güneş var mı karanlıkta?
Var mı mücevher sandıkta?
Kimi zaman insanlıkta
Bir değer bulunmaz Ege'm.

Sağ ol Bilge'm, sen çok sağ ol;
Aranırsa bulunur yol,
Yanlış da bol, doğru da bol;
Görmez miyim bunu Bilge'm?

Görürsün de görmek yetmez,
Derdi saymakla dert bitmez,
Nice göz var hakkı görmez,
Hakta birlik gerek Ege'm.

Derdimiz bir, yurdumuz bir;
Töre, inanç, örfümüz bir;
Keşke olsa türkümüz bir,
Kim istemez bunu Bilge'm?

Zalim rüzgâr vurdu bizi,
Nur çeşmesi kan kırmızı,
Bu kış bitse görsek yazı,
Güneş bir gün doğar Ege'm.

KÖPRÜALTI KAVUŞMALARI

Özge Nur ARSLAN

Bahara giden yollar vardı düşlerin içinden
Gözlerin hangi düşümün yansıması
Sen kalbimin bilinen parçası
Bir köprünün altında kuruldu hayaller
Bakışlarına gizlenmiş yılların hatırası
Anlatsan bir masalın hülyasında gibi
Dinlerim sonsuz soluksuz
Bir köprünün altında kaldı düşler
Seni izlemek, bir yavru kuşu izlemek gibi
Seni sevmek bir kedinin başını okşamak kadar masum
Gönlümün ortasında kurulmuş bir evdi adın
Şimdi yıkık dökük bir harabe
Enkazından toplanmaz anılar
Saçlarından topladığım yıldızlar
Şimdi gökyüzüne uçarlar, ışıldarlar
Çerçevelere sığmış fotoğraf kareleri
Batar şimdi kalbimin köşelerine
Bir köprünün altında kaldı yaşamak
Bir fesleğen gibi yalnızca dokunan ellerime sinmiş kokun
Tenine sinen kokundan vuruldu can evim
Sevmenin en masumiyetidir gözlerin
Ve artık sevin gayrı
Köprü de yıkıldı düşlerin üzerine

ÜMİDİN MAMURUYMUŞ ŞEHİRDEKİ KÖPRÜ

Neslihan KARAHAN

“Kaldığın yerden devam etmeyi bilmiyorsan, hiç başlamamışsın demektir!” diye bir cümleydi, incelediği kitabın arka kapağındaki yazı.

Orta sayfalarında göz ucuyla inceleyeceği sırada, kütüphanenin sessizliğine mukabil masalardaki iş-tiyakla ders çalışan öğrencilerin her birinin kendi içi dünyasının sesine gömülmesiydi dikkate şayan olan. O an özlemine duyduğu eğitim hayatının izlerini görür gibi oldu.

Sanki adım adım ilerliyor gibiydi hayallerine.

Yarım bıraktığı eğitim hayatına açılan yeni umut kapısını daha bir aralamaya karar verdi yeniden.

Fizik bölümü mezunuydu, Fahri.

Ancak diplomalı işsizler sınıfına dâhil olacağını nereden bilecekti.

Bin bir hevesle okulunu bitirmişti, hem de ailesinin zorlayıcı maddi imkânlarına göğüs gererek.

Yarı bursu kazanmış olmasına rağmen yine de güç yetiremiyordu ailesi hem kardeşlerinin hem de kendisinin eğitim masraflarını karşılamaya.

Mezuniyetinin senesi, alanında kendini geliştirmeye yönelik iş aramakla geçmişti.

Her bir iş başvurusu yeni bir umuda çağırıyordu.

Ardından kocaman umutsuzluğa kalb olan sahte bir umut yanılması dönüşüyordu artık bu iş başvuruları.

Kardeşlerinin okul masraflarına katkıda bulunmayı ümit ederken bazı kere hâlâ kendi de ailesinden maddi destek alıyordu.

“Bir yolu olmalı!” diye düşünürken: “Hayır bu düşünmekle olmayacak artık eyleme geçmeliyim!” diye tutucu karar aldı kendince.

Nereden ve nasıl başlayacağına karar veremediği her saniye kara bulutlu

dakikalarla kaplı umudu kesilmiş sessiz çığlığa yankı yapıyor gibiydi bu defa iç dünyası.

Yaşadığı kasabada iş imkânının kısıtlı olması da et-kendi iş bulamamasına.

Bu yüzden kasabaya yakın merkezi yerlerde iş başvurusu yapıyordu.

İstanbul’a giden birçok akrabaları vardı çalışıp ailesi-ne maddi geliri sağlayan.

Ama o burada hayata tutunmak istiyordu.

Bozkırın doğasını, suyunu; metropolün karmaşasına değışmek istemiyordu.

Efkâr bastığı anda soluğu kahvede aldı bir akşam.

Üçer beşer gruplarda masalara oturmuş kasaba halkıyla selamlaştıktan sonra, sağ taraftaki masada oturan arkadaşlarının yanında bulunan boş sandalyeye oturdu.

“Hoş geldin Fahri... Nasılsın yahu?” nidaları ve hatırı sormalar eşliğinde muhabbet ettiler bir süre.

Çaylar içiliyor, bardaklar boşalıyordu.

Fahri nin gözü bir an televizyonda ana haber bülteninde köprüdeki trafik kazası haberine takıldı.

Haberi yeni gören Adnan:

Enseyeye varan siyah kıvrıkcık saçlarını eliyle arkaya iterek:

“Yahu şu metropolün trafik çilesi hiç bitmiyor .”

Mehmet, sakalını sıvazlayarak söze atıldı:

“Arkadaşlar farkındaysanız genelde akşam iş çıkışı saatlerinde oluyor bu kazalar. İnsanlar akşam yemeği saatinde trafikte oluyor. Doğal olarak açlık stresi tetikliyor. Bunlar da önemli aslında” dedi.

O an Fahri'nin gözüne bir şey ilişti.

Köprüde insanların atıştırma dedikleri yiyecek türü şeyleri yanlarında taşımadıkları sürece, bulması zordu.

Söze atıldı Fahri:

“Arkadaşlar, benim artık iş bulma ümidim kalmadı.

Şehir merkezinde köprüde simit satmaya başlasam fena kazanmam gibi geliyor.” dedi

Arkadaşları, Fahri'nin bu kararı almasını şaşkın bakışlarla karşılarken, bir yandanda başlarını hafifçe öne eğmeleri fikrini onayladıklarını imâ eder gibiydiler.

Kasaba halkıyla vedalaştı.

Annesi, babası, kardeşleri hepsi sırayla belli belirsiz duyguyla sımsıkı kavrayarak ve daha şimdiden özlem dolu hasretide ekleyerek sardılar vücudunu.

Bakışları buğuluydu.

Ve sanki umudun simgesine müteveccih bir imâda mevcuttu bu bakışlarda.

Şehir merkezine vardığında sabah güneşi ufka yeni doğmuştu.

Koca bir beşiğe düşmüş gibi bir his belirdi içinde.

Kasabadan buraya yine çalışmaya gelen akrabası Oktay karşıladı onu.

Oktay yanında kalmasını teklif ederken içtenlik gözlerinde ışıldıyordu.

Kendini şanslı o an hissetti Fahri.

Önce şehri keşfetmek istedi ve kısa bir tur atarak tanımaya çalıştı etrafı.

Köprüye ulaştığında, boylu boyunca trafiğe esir olmuş araçları görünce duraksadı ilk önce.

Araba kornaları, insanların birbirlerine tahammülsüz tavırları gözünü korkuttu bir süre.

Denemedi karar vermek istemedi yine de.

Sabah sabah diyebileceğimiz, tan yerinin henüz aydınlanmaya yüz tutmuş bir zaman diliminde, elinde büyükçe bir sopaya, üstü şeffaf muşambayla kaplı halka halka dizilmiş çıtır çıtır simitlerle çıkageldi köprüye.

Bir simit, iki simit derken kısa sürede bitirmişti ilk sifhahı.

Günden güne daha fazla satmaya da başlamıştı.

Sonraları birkaç arkadaş da eklenmişti kendisine.

Her biri köprünün farklı tarafında bekliyor ve orada satış yapıyorlardı.

Hemen hemen bir senelik işsizlik macerasından sonra şehirdeki köprüde simit satmaya başlaması hayata tutunmadaki umut köprüsünün, şehir köprüsünden geçtiğini nereden bilebilirdi!

Zira Fahri simit satmakla gelirini kâh kardeşlerine destek olmakla kâh kendi gelişimine yatırım yapmakla ufak ufak hayallerine ulaşmaya kapı aralamıştı.

Devletin açtığı “İş Güvenliği Uzmanlığı” sertifikasına fizik bölümü yüksek lisans mezunları katılabiliyordu.

Bu müjdeli haber üzerine, eğitime son derece önem veren Fahri, yüksek lisans için “ALES”e girmeye karar verdi.

Simitlerin bir bölümünü belirli saatlerde satıyor ve arda kalan saatleri kütüphanede ders çalışarak geçiriyordu.

Kütüphanede incelediği kitabın arka kapağında bu yazıyı görmesi onu ders çalışmaya daha da teşvik etti.

Ve farketti ki istikbale müspet yönde ilerlemek için mutlaka bir yol olacaktı.

O zaman da yarım kaldığı yer kendisine rota oluşturacak diye düşünür dururdu.

“Kaldığın yerden devam etmeyi bilmiyorsan hiç başlamamışsın demektir!” cümlesini yineledi belleğinde.

Artık rota ona yön göstermeye başlamıştı bile.

BENİM ADIM NEREDE?

Tuba DEVRİM

Dar sokaklı avlu içinde; duvarları kireç kaplı evde, odada yalnız başıma bekliyordum. Dışarıda çalan davulun sesi ile her tokmakta yüreğime işleyen acım tahta pencereden başımı uzatıp bakmak için davet ediyordu. Sonra “Sen çocuk değilsin!” dedim kendi kendime. Öyle ya, artık ben çocuk değildim. Bugün büyüdüm; üzerimdeki beyaz gelinlik, çalan davullar düğünümün olduğunu hatırlattı. Bedenime beli oturmamış, kolları parmaklarımı kapatırcasına uzun bir gelinlik en küçük bedeni olmasına rağmen yine de büyüktü. Daha on dört yaşına yeni girmiş gelin olur mu? Of... O kadar da yorulduğum ki ayakta durmaktan ayaklarım acıyor. Şu topuklu ayakkabıları giydirdiler duramıyorum. Annem de kardeşlerim de yanımda yoklar. Onları çok özledim. Bez bebeğim de yok, olsaydı ona sarılırdım. O da yasak, benim kendime ait bir oyuncuğım olmadı ki hiç. Hep kardeşlerimle paylaştım bu zamana kadar. Bundan sonra da bir oğlan doğurmasam kocamı başka bir kadınla paylaşacaktım. Az önce yanıma gelen burunda hizmetçi yaşlı teyze söyledi ve devam etti. Kınalı elleri ile benim kınalı elimi avucunun içine alarak kendi yaralarını sararcasına: “Bugün bu eve girdin artık bir daha cenazen çıkar. Kocan sever de döver de ona itaat edeceksin. Alaca karanlığa meydan okuyacaksın bu gece kan kırmızı çizgilerle tepeden tırnağa çılglık çılgınlığa olacaksın ama içinde saklayacaksın. Çünkü senin namusun. Allah’ın verdiği lütuftoprak gibi bereketin temeli bu böyle gelmiş böyle de gidecek nesilden nesile!”

Bir sürü şey daha anlattı bilge kadın. Ayakta asker gibi nöbetteyim korkarak erimi bekliyorum. Baba evini unut oradan birini ağzına alma artık, koca evin oldu senin her şeyin. Kocam dövse de sokağa atsa da bundan sonra baba evi yokmuş.

O da dövüyordu annemi, kardeşlerimi her türlü eziyete bizler alıştırdık. Bizim buralarda kız çocuklarının kaderi böyle yazılmış. Beni başlık parasına babam satmış. Dün gece yandaki odada amcamla ikisini konuşurlarken duydum. Sahi yirmi beş bin

lira kaç para eder ki hiç görmedim. Okumamda pek yok, ilkokul ikinci sınıfa giderken beni okuldan aldılar. Evde kardeşlerime bakacaktım, yemekleri yapacaktım. Çocuk olmayı değil, ben anneliği öğrendim o yaşlarda. Yufka ekmeğini tandırda güzel yapardım. Sözümü verirken övdüklerinde duydum. Meğer babam beni seviyormuş “Yemekleri güzel olur, temizliği her şeyi yapar benim kızım.” dedi. Onlar ise “Azıcık boyu kısa, çelimsiz, çocuğu olmaz!” dediler aracı: “Ben kefilim!” dedi. Babamın yüzü gülüyordu, kardeşlerime renk renk elbiseler almışlardı. İlk başta gelin olup gideceğim diye ağlıyorlardı. Şimdi çok mutlular. Ben de evden çıkarken ağladım ağabeyim belime kırmızı kurdeleyi bağlarken ama sonra ata bindim. Takım elbise giymiş başı şapkalı biri geldi dağ gibi, yorulduğumda nefes alacaktım. Heybeti ile o beni herkesten koruyacaktı. Etraftan sesler geldi: “Dammat geliyor!” Oradakiler bir yerlere kaçtı, ben öylece kaldım elimden tutup attan indirdi. İlk defa orada gördüm. Kapıdan içeriye girerken testi kırık töreler böyle imiş. Birlikte baklava yedik ağzımız tatlınsın diye. O zaman işte yüzüne dikkatle baktım. Bir bayram evimize gelmişti, sofraya kurmuştu hatırladım. Karşı köyden babamın arkadaşıydı. Yaşlı değil miydi sanki biraz bana? “Erkeğin büyüğü iyidir.” Annemin bu sözleri kulağımda uğuldarken seni çeker çevirir, kadın kısmının aklı kısa olur. Gözümde akan yaşları elimle silerken taze zahter kokusu ile karıştı. Dün Toroslar’ın eteklerinden topladım. Biraz da orada oyun oynadım, ip atlarken terlemişim. Eve gelince soğuk şalgam suyu içtim. Annem: “Artık bu son, dilediğince eğlen!” dedi. İdam mahkûmu gibi...

Şimdi düşünürken aklıma geldi: Soruyorum babamın değerli, kıymetli evladı benmişim. Kız olduğum için okula bile göndermedi, değerime paha biçemediği hamarat kızı, baba evinde para etmedi. Koca evine giderken nasıl para ediyordu? Bağrımda asılı duran beşi bir yerde geleceğimde mühür, hayatımın mahşeri olacaksa beni ırgat eden törenin hiç mi suçu yoktu? Haydi, söyle benim adım nerede?

ANNEYLE HASBİHAL

Yavuz DİNÇ

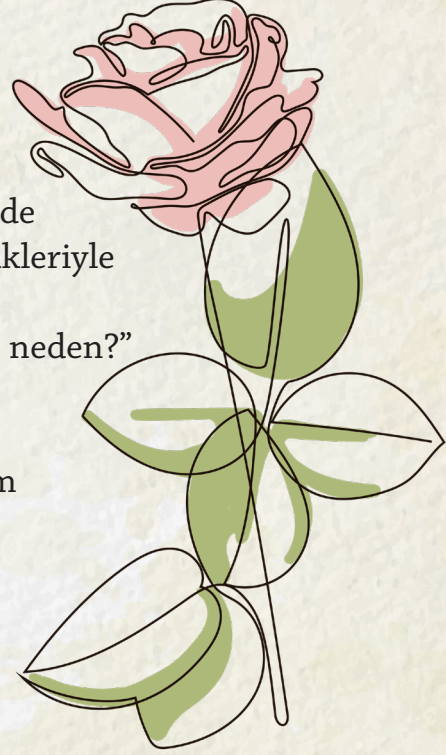
I.
mevsimlerden yine baharmış anne, bilir misin hep sancılı geçer zaman
gök gürültüsü ve şimşek korkutmaz artık çocukları
sağanak sağanak yağmurlar yağarken üzerlerine
toz bulutları sarmış hayallerini binbir çiçek açar gölgesinde
kimi hemen solar kimi üzerindeki küllerin tortusunu silker

bir bakarsın toz ve rüzgâra karışmış kurşunlar yağar üzerlerine
işte bu zamanlarda hep konuşmak isterdim seninle
yüreğimi çelikleştiren buhranların bıraktığı izleri
korkuları yıkıntıları yenilgileri yüreğime saplanan acıları
ve bir de yeşermemiş sevdama anlatmak isterdim dizine yatıp

buruk bir kalbin derinliklerinde hissederken göğsünün sıcaklığını
bu bahar sabahları gamlı gamlı uyanırdım viraneye dönmüş şehirlerde
bilir misin anne erken büyümüş çocuklar savaşımlardan arta kalan yükleriyle
dikenli bir yolun bakir kekre duygusu saplanırken böğrüne
İçinden haykırması gelir “neden çocuk olmayı bize çok gördüler anne, neden?”

II.
sakin bir akşamın penceresinde durmuş yıldızlara köprüler kurardım
havaya yayılan çiçeklerin kokusunu senin kokunmuş gibi koklarken
tedirgin olan yüzümde birden bir tebessüm belirir
ve ardından durgun bir sessizliğe gömülürdüm geceleri
işte o zaman yollara resmini çizip hemencik girerdim koynuna anne

bak anne yaşama hakkı bile tanınmazlar bu çakallar insana
yalnız bıraktılar bu beldelerde kavak ağaçlarını söğütleri
altında yapayalnız dilsiz ve şaşkın şaşkın bakadururken
sobelenmek korkusuyla ardında saklanan çocuklar görürüm
ellerinde sapanlarla kurşunlara sobelenmemek için direnirler anne

bana hep söylediğin ninni kulağımda çınlar dururdu bu zamanlar
çocuklar annelerinin gören gözü duyan kulağı olmalı
çocuklar annelerinin yürüyen ayakları olmalı
çocuklar annelerinin tutan eli kolu olmalı derdin
oysa şimdi çocuklar anasız analar çocuksuz kalmış bilir misin

III.

gelmez artık anne viran olmuş bu bahçelere göçmen kuşlar
çocuk cıvıltılarından yoksun beldelerin üzerlerinde uçmazlar artık
huzuru kaçan evlerin sokakların caddelerin yıkıntılarına saklanmış
gölgeler tarafından neden vurulurdu çocuklar ve analar
ardından güneş doğar sınırların her iki yanına kurulmuş mezarların üzerine

artık önemli değil hiçbir şey yaşanan bunca acı ve sevinç
ölüm yoldaş olmuş bana sana ve göçmen kuşlara
ilkbahar soğuşunda tedirgindi siren seslerinden tüm renkler
otlar mor salkım çiçekler çalılar kekre kekre yağmuru beklerken
bir çığlık yükseliyor hem yaşamak adına hem de ölüm adına

kavruk ellerim iğne iğne olmuş anne bilir misin
kızıl bir güneşin kamaştırdığı yüzleri kefenleyip dururken
toprağı tırnaklarımla kazıp çiçeklerden bir insan tarlası yaptım
göçmen kuşlar gelip şenlendiresin diye yurdunu
ve loş mabetlerde edilen dualar taşların içinden çıkıp sana ulaşsın

IV.

yapayalnız kalırken bu ıssız beldelerde gökte yıldızlar ışıldamaz anne
yanı başımda dikilen mezar taşlarını okşardım sen diye
üstüne bir bir yıkılıyor çocukların o bildik figürler
hep aynı gece hiç bitmeyen acılar içinde sensizliği öğrenirken
belirsizlikler sarmış çocukların hafıza bahçesini anne

körpe yüreğim kavrulurken acıdan hüznün sarar çehremi anne
o vakit içten içe belirir gözlerimin önünde sevdiklerimin silueti
kursakta bırakılan sevinçlerin özlemi bilerken yaşama olan inancımızı
dillerinde bir türkü tutturmuş gidiyor çocuklar annelerini hayâl ede ede
ve sen hayal köprülerini yıkan gölge içindeki gölge neredesin kimsin

SEVDA KÖPRÜLERİ

Yunus LAÇİN

Köprüler, iki yakayı bir araya getirip el ele tutuşturan, nice yolları buluşturan, gönülleri kavuşturan elçidirler. Köprüler, konduruldukları topraklara sağlam basan ve yıllara meydan okuyan, coğrafyanın tapu senedi hükmündeki yapılarıdır. Köprüler, engelleri kaldıran, sıra dağları aştıran, denizleri, uçurumları aştıran yol rehberleridir.

Köprüler, kader-kısmet denen geçittirler. Biri dağda biri bağda olan âşık ile maşukun yollarının kesiştiği mekândırlar. Kerem'i Aslı peşinde diyar diyar gezdiren, Köroğlu'nu at sırtında koşturan, Emrah'ı saz eşliğinde çalıp söyleten vuslat vasıtalarıdır köprüler.

Köprüler, gurbeti vuslata-sıla-i rahme- ulaştıran, daüssılayla yananları toprağına kavuşturan dostlar gibilerdir. Kardeşliğin, sevdanın, aşkın paylaşmanın, sırdaşlığın bulunduğu bir bağıdır. Köprüler, yolları birleştirmekle kalmaz, dalları, gülleri halleri, dilleri de birleştirir.

Köprüler tarihin, coğrafyanın, kültürün, sanatın, edebiyatın taş işçiliğiyle bina edilmiş birer dokularıdır. Kesme taşlarla ilmik ilmik, desen desen örülen zanaat eserleridir. El emeği, göz nuru emek ürünüdür. Mimarisi, kompozisyonu ve misyonuyla medeniyetleri, kültürleri, şehirleri birleştiren mühendislik abideleridir.

Köprüler, tarihin, coğrafyanın, savaşların, barışların tanığıdır. Köprüler, tarihi misyonu, coğrafi fonksiyonları ve mimarileriyle geçmiş ve gelecek arasında kültürel bir bağ kurdukları gibi günümüzde de yılların ve yolların yükünü çekiyor; şehirleri, gönülleri birleştirmeye devam ediyorlar.

Benim andacımda bir film şeridi gibi sakladığım köprülerim var. Beni, çocukluğuma götüren sevda köprülerim. Barış Manço'nun "Hatırlarım bugün gibi, iki küçük kol düğmesi." şarkısıyla yâd ederim o günleri. Çocukluk düşlerimle günümü birleştiren bir köprü olur o vakit hatıralarım.

Köprülere merakım tesadüf değil. Doğ-

duğum kasabayla köyümüz arasında koca bir çay vardı. Bu çayın üzerinde de emektar bir taş köprümüz vardı. Evimiz hemen köprünün geçtiği yol istikametinde köprünün dibinde, çayın yanında idi. Çocukluğum bu köprünün üzerinden geçti diyebilirim. On sekiz yaşına kadar üzerinden on sekiz bin defa geçmişimdir desem abartmış olmam zannımcı. Tırabzanları bulunmayan bu köprüden ayaklarımızı sarkıtıp saatlerce balıkları izlediğimi bilirim. Gelip geçen arabaların rengiyle, modeliyle ilgili sohbetlerimiz hiç bitmezdi. Düğün konvoylarının önünü bu köprünün başına dizdiğimiz taşlarla keserdik. Mutmain olacağımız bir harçlık almadan da taşları yoldan kaldırmazdık.

İlkokul öğretmenimiz Kenan Bey, son ders saatlerinde "Hadi çocuklar, dersimiz resim, istediğiniz resimleri çizmekte serbestsiniz." der, masasına çekilirdi. Dersin bitmesine kısa bir zaman kala yaptığımız resimlere göz gezdirirdi. En iyi resmi, ya çikolatayla ya da kitapla ödüllendirirdi. Böylece iyi resimlerin çıkması için köprüler kurardı sanki. Benim yaptığım resme bakıp, "Yunus, sen köprüden başka bir şey bilmez misin? Her hafta değişik modellerde köprü çiziyorsun. Nedir senin bu köprülerle meselen?" demişti. Öğretmenime, aklıma başka bir şey gelmiyor. Ne resmi yaparsam yapayım oraya bir köprü koymasam içimde bir şeylerin koptuğunu hissediyorum. Köprüsüz bir hayat nasıl olur bilemiyorum. Öğretmenim, ben Köprüde oturuyorum, demiştim. Araya giren komşumuzun oğlu Sami, "Öğretmenim, Köprü, Tuzluca mahallemizin eski adı. Köyün girişindeki taş köprüden dolayı mahallenin adı Köprü diye anılıyor. Arkadaşımızın evi köprüyü geçince hemen karşınıza çıkar." demişti. Köprülerle olan meselem anlaşmıştı.

Şimdi, nerede bir köprü görsem bana çocukluğumu hatırlatır. Ne zaman bir köprü üzerinden geçsem bana bir çayı, bir vadiyi hatırlatır. Köprülerin mevkinde arabamı güvenli alana çektikten sonra dakikalarca vadiyi, köprünün altından nazlı nazlı süzülen akarsuyu, su kenarında ilahi tecelliyle hayata renk katan yeşilin tonlarının temaşasını seyrederim. Yaradan'ın Hayy isminin tecelli-

si karsısında mest olurum.

Köprülerin üzerinde fotoğraf çekmek de ayrı bir hobi bende. Arabamın bagajında her zaman bir tor(ağ) bulunur. Olta takımım da her daim emrime amadedir. Suyun imkân ve fırsatları ölçüsünde dereye bir kaç ağ sallamak yahut durgun bölümlerine olta atıp balık yakalamak en büyük hobilerim arasındadır. Suyun o bölgede varlığından beni haberdar eden köprülere borçluyum bu zevki. Müteşekkirim köprülere.

Geçtiğim köprülerin üstünde gözlerimi gökyüzüne dikip öteleri dinlemek, köprü altında akan derenin şırıltısıyla ruhumu dinlendirmek, vadinin rüzgârla birlikte taşıdığı rayihaları içime çekmek ayrı bir motivasyon olur bende. Dinleyebilenler için doğanın ikramı kallavi oluyor. Görebilenler için letafet bütün ihtişamıyla kuşanıyor. Köprüler ikinci bir mekânın, ikinci bir zamanın eşiği sanki. Turgut Uyar'ın şiirinde de ismi anılan bir durak gibi: 'Göğe Bakma Durağı.' "İkimiz birden sevinebiliriz göğe bakalım / Şu kaçamak ışıklardan, şu şeker kamışlarından" dizelerini mırıldanırken gözlerimi kapatıp ruhumun derinliklerine dalıyorum. Dinleniyor ve demleniyor gönül demim. Laçınler gibi kuş bakışı köprüden seyrediyorum doğayı. Bir manzara resminin içindeymiş gibi hissetmek, bu pitoreksi doyasıya seyretmek mest ediyor gönül gözümü. İçimi dinleyebiliyorum. 'Hoş geldin.' der gibi el pençe sallanıyor günebakan çiçekleri. Gecesevası çiçeği, 'Kusura bakma diyor, güneş batınca açacağım ikramı.' diyor sanki. Dünyalar içinde bir dünya buluyorum. Hem içimde hem dışımda leduni bir mavera. 'Nerde kaldın?' diyor karahindiba. Köprüler aşk âleminin elemine davet ediyor beni. 'Yanmazsan, gitmez hamlığın.' diyor. 'Ben Sırat'ın izdüşümüyüm.' diye ekliyor.

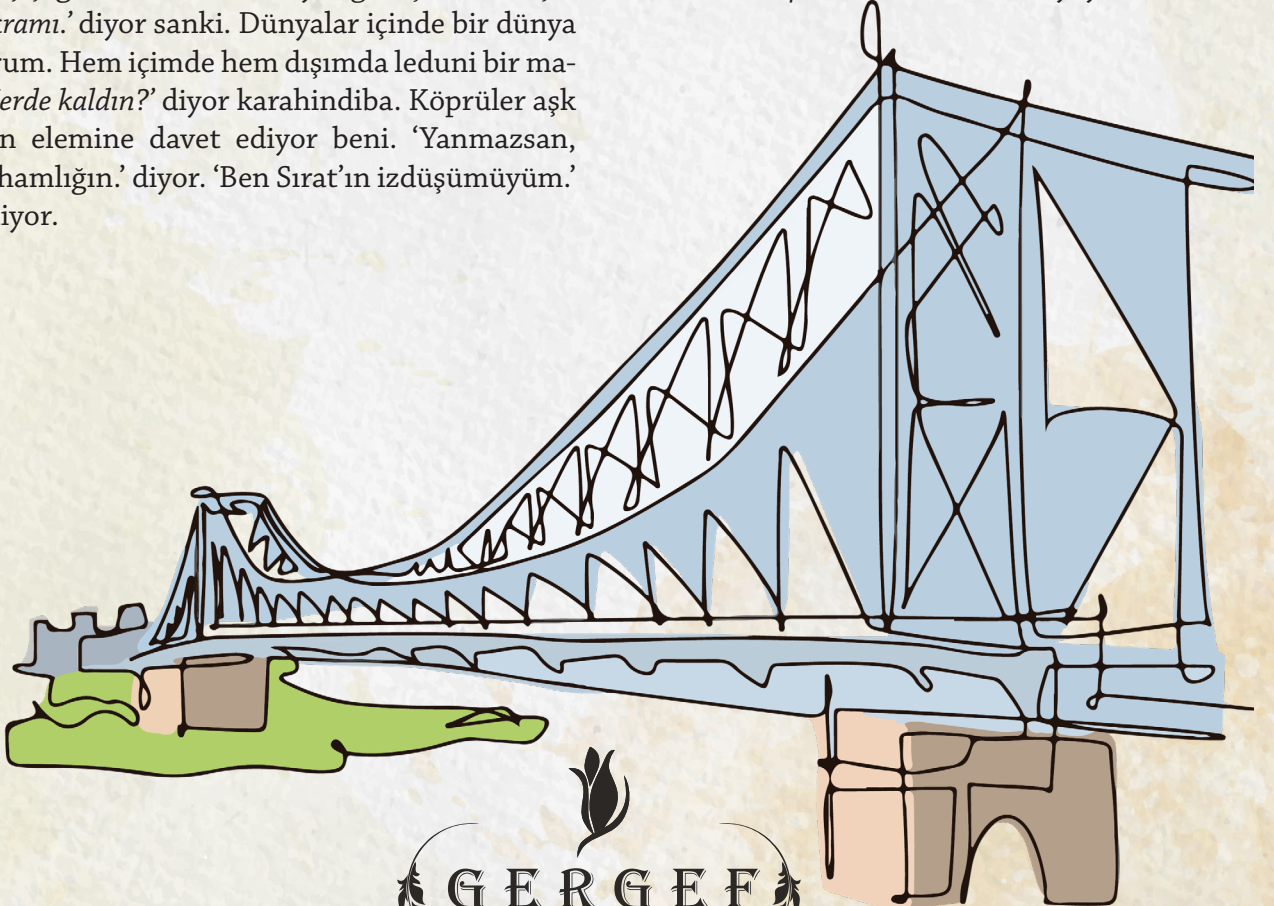
Köprülere olan ilgim beni seyyah yaptı diyebilirim. Yeni nesil devasa köprülere aynı teveccühü gösterdiğimi söyleyemem. Taş köprülerin sıcaklığını onlarda bulamıyorum. Hikâyeleri, tarihi misyonları ve estetiğiyle görülmeye değer köprülerimizi gezip görmek için özel bir çaba gösterdiğimi söyleyebilirim. Yıllarıma ve yollarıma şahit tutuyorum köprüleri. Geriye bir andacım kalsın istiyorum. Fotoğraf makinemin kadrajına düşen güzide köprülerimizden bazılarını zikrederek yâdımla şerefyap olmayı çok görmüyorum kendime: Diyarbakır'daki Malabadi Köprüsü, Elâzığ'daki Palu Köprüsü, Elâzığ-Malatya arasındaki Kömürhan Köprüsü, Adana'daki Taş Köprü ve Varda Köprüsü, Erzurum'daki Uzun Köprü ve Cobandede Köprüsü, Kayseri-Sivas arasındaki Şahrüh Köprüsü, Kırşehir'deki Kesikköprü, Konya'daki Meram Köprüsü, Bursa'daki Irgandı Köprüsü, Antalya'daki Belkıs Köprüsü, Artvin'deki Çifte Köprü...

Köprülere bu kadar teveccüh gösterip, onlara şiir yazmamak olmazdı elbet. Vaktiyle "Gönül Köprüsü" diye yazdığım şiirimden bir bölümle yazımıza noktalayalım. Vesselam.

"Gel bir köprü kuralım, mayası sevgi olsun,
Muhabbeti yayalım, gönüller ilgi dolsun.

Dostluğa yol verelim, tutulsun kardeş eli,
Can suyunu dökelim, coşsun bu duygu seli.
Uzat elini bana, beraber yürüyelim.

Sevda köprülerinde, birlikte büyüyelim."

OKUMALARIM

Şener ÖKTEM

Gecenin Yelesi - Sıddıka Zeynep Bozkuş

Günün koşturmacası, hengâmesi içinde boğuşurken gece kucak açar hepimize. Ana kucağı gibi masum, bir o kadar da hüznü barındırır sinesinde. Dışarıda akar hayat. Gece de. Tüm ürkütücü hâliyle... Sığınırsınız sımsıcak gecenin koynuna. Gündüzün yorgunluğundan oç alırcasına... Yarış atlarına dönmüşüz şehrin vahşi dişlilerinde. Yavaşlamak için gece... Durup dinlenmek, düşünmek, hissetmek, muhasebe etmek ve Rabb ile baş başa kalmak için gece. Ve yarına dudaklardan, dualı bir şiiri asılı bırakabilmek belki de.

Gecenin Yelesi, Sıddıka Zeynep Bozkuş'un hikâye türünde kaleme aldığı "İnsan Çiftliği" kitabından sonra ilk şiir kitabı. Mart 2021'de Çıra Yayınlarından çıkan Gecenin Yelesi, durulanmış 34 şiirle karşılıyor bizi. Yaygın eğitim kurumlarında kişisel gelişim dersleri eğitmeni olarak -Diksiyon, Yazarlık Atölyesi, Beden Dili- gibi dersler vererek hizmet veren Bozkuş, İstanbul Üniversitesinin Türk Dili ve Edebiyatı bölümünün yanı sıra İlahiyat Fakültesi mezunu.

Gecenin Yelesi, küçük hacimli ama güçlü şiirlerden oluşuyor. Ön kapakta, isabetli bir seçimle, siyah (kara) zemin üzerine ay ve gündüz koşturmasını temsilen at resmedilmiş. Arka kapak yazısı Mustafa Uçurum'dan: "Sıddıka Zeynep Bozkuş'un şiirleri hayatın nefes alıp verdiği bir canlılığa sahip. Bir öyküsü, sesi ve daveti olan bu şiirler özgün imgeleriyle günümüz şiirinin tüm parçalarını temsil ediyor. Bir uğultuyla çat kapı gelen, biraz mavi, çokça yalnız ve hüzünlü bulutları dağıtan bir şair içtenliği."

Zorlu bir okumaya tabii tutuyor şair bizi. Dönüp dolaşıp tekrar okuyacaksınız diyor bir bakıma. Bu bana, Bilge Karasu'nun "Gece" romanını hatırlattı. "Bu iş nereye dek sürer? Herhâlde yalnız kalıncaya dek... Bütün aynalarda kendinizi görünceye dek, herkesin gözü sizin aynanız oluncaya dek..." Karasu'daki, çözümlenmesi zor bu gibi anlatıları Bozkuş'un şiirlerinde de görmemiz mümkün.

Bu yüzden olsa gerek: "Kişi kendiyile

hasbihâl etmeden, başkalarına nasıl hitap edebilir ki." diyerek Hoş Geldin Kendim şiiriyle giriş yapıyor kitabına Sıddıka Zeynep Bozkuş.

*"Fakat ben seni aşkının gölgesinden bilirim ki sen
Rüzgârın kımıltısında yaprak
Şiirin şırıltısında berrak su
Dağların karında merhametsin
Nereye gitsem bir semazen döndürür bakınca göğüne
Herkes seccadesini alıp konuyordu mabede
Ben de kıvrıldım Hacer-ül Esvet kılınan siyahına yerin
Siz gibi ben de..."*

Renkleri imge olarak bolca kullanır şair. Gece, karanlıktır tüm renkleri içine çeken. Nefes alır gibi... Bir atın koşturması vardır Gecenin Yelesi'nde, sizi de koşturur nefes nefese. Çünkü şiirinde, "Acı, beyaz bir ketendir gömülen / Mavi, gümüşten hançer, gecenin sırtında / Sarı pul bizi, keşmekeş ve beyaz / Çünkü kış uzadıkça akar denizi rengin" Yine, Yakamoz Oynaşması şiirinde renklerin büyüğü dünyasından çeker bizi şair. "Sırtımız bulutlar taşır kördüğüm / Mavi beyaz, beyaz mavide durulsa / Gecenin yelesinde yakamoz.". Çünkü şiirinde olduğu gibi kelimelerin yeri değiştirilerek alt dizelerle ilişkilendirmek suretiyle farklı okumalara zorluyor şair. Şiirlerin çoğunda rastlıyoruz bu duruma. "Kapının ardındayız, açık / Kapılar ki ardımız önümüz sobe."

Günebakan şiirinde, kendini de içine katarak "Yavaşla" der şair, şehrin insanına. Gecenin son durak olduğunu fısıldar kulaklarımıza. "Yavaşla biraz, usul usul bana mavi-beyaz 12. Bayramlık / elbisemi ver / sağımda annem, solumda babam / Muhabbetlerinde kaybolayım." Modernitenin kışkıncısında, gündüzün gürültüsünden kaçacak yer olarak adres, gecedir. İstanbul bu, hercai bir menekşe... Sobe şiirinde, yine karanlık bir yerden sesleniyor şair, yani geceden. "Bir ağacın kovuğundan sesleniyorum yorgun bu şehre."

Sıddıka Zeynep Bozkuş, Nafie şiirinde, birçok ayette geçen "kün fe yekün"e atıfla İsmet Özel'in dizelerini çağrıştıran seslenişte bulun-

yor. “Yaklaşıyor yaklaşan şah damarında / Çiçeklenir tevekkül akşamın sefasında / Madem biçilecek hava, su, rüzgâr ve endişe.”. Anasır-1 erbaada yer alan ateş yerine endişeyi koyduğunu görüyoruz şairin. Yine, Hiç Kırık şiirinde, İsmet Özel’in “Allah insanı iddiasından vurur.” sözünü hatırlatan dizelere rastlıyoruz. “Asıyordur gök, insanı maviye / Her insanı zaafından”

Dini motifleri kendi imgeleriyle yoğuruyor şair. Zühre şiirinde Asr suresine atıf yapıyor. “Çınarlar tomruk olup düşüyor birer beşer / Şaşar insan ve ziyandadır yemin olsun ki asra!” Uğultu şiirinde: “Desem ki: kalk uyandır âlemi, çikalım suallerden / Bir boşluğa denk düşer baltalanır boynumuz.” derken Hz. İbrahim kıssasına gönderme yaparak yanlış bir düşünceye kapılma korkusunu açık eder.

Sıddıka Zeynep Bozkuş şiirleri, hareketli ve sesli bir ritme sahip. Şiir başlıklarında bile bu sesi duyumsuyoruz; Çat Kapı, Gıcirtı, Sobe, Sarkaç, Tıpırtı. O sesi hissediyoruz adeta. Gıcirtı şiirinde, biz de kırılmakta olan bir ağaç dalının gıcirtısıyla düşüyoruz dalından sanki. “Bir ağacın gıcirtısıdır omzunda yük / Dirseğimde kurumuş bir acı, unutilan gıcirtısı bir ağacın”. Uğultu şiirinde: “Uykuya teslim olup direnmek arası / Dile kolay gidip gelen, gelip bitmeyen / Siz nereden bileceksiniz üstelik” diyerek yoğun kullandığı imgelerin gerçek öykülerini bilemeyeceğimizi ima eder. “Akıntıya yol bulur vurulup öyküsünden.” dizesinde ise öyküsünün açığa çıkacağı korkusu, şairi ele verir.

İp/ince şiirinde şehrin korkutucu yüzünü sergiler. “Metropol şakiyip balkonlarda / Sen uyuyorsun ve yükseliyor binalar”; Hiç Kırık şiirinde yine şehrin acımasızlığına vurgu yapar. “Kâğıt gemilerimizi yutan / lekeli dişleriyle şehri / Sayardık pencereimizden.”

Çocukluk onda bayram esenliğidir çoğu zaman. Kendisini en çok ifade ettiği Anılar Yunmuş şiirinde, çocukluk hatıraları canlanır şairin. “Şimdi bayram sabahı olsam lunaparkında bir çocuğun / Bir çocuğun Gülhane’de göğe bakan yüzü, dönen başı” Baba Dediğin ve İstasyonda Akşam şiirinde, aile temasını işler. “Annem elleri çörek kokan, / Terkisinde kardeşim / Babamın şapkası yine / Seherden asılı portmantoya. / İki çocuk neşesi. / İki kâğıt, / Bir pencere kenarı.”

Ve Bir Şiir Geçer şiirinde, Poe’nin “Kuzgun” şiirine atıfta bulunur şair. “Peyman devreder suretler silinip suretler geçer / Eteğinde zamansızlığın, sonsuzluğun eleğinde / Bir tekerrüre tebessüm

eder kuzgun” Dedi Kuzgun, “Asla.”.

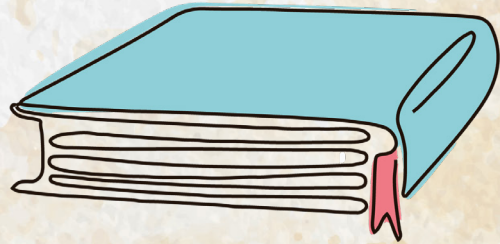
Tıpırtı, Hiç Kırık, Sarkaç gibi birçok şiirde devinin göze çarpar. “Saatin sarkacında kırbaçlanıyor sükut / Yastıklara dolanmış yüzler yüz­süz / Kaçıp silkelen çapağını, eteğin sürü! / Yürü! Saatin sarkacında atlar suya durmuşken”.

Sıddıka Zeynep Bozkuş için gece, tefekkür ve dua vaktidir. “Yıldızlar semaya nasıl asılıyordu ve kuşlar ve sözler nasıl / ve dağlar...” Gecenin ıssızlığında yakarışları bitmez şairin. “Tanrım yeni bir varak bize / taze bir muştı/sun” ... Ve son olarak Eşinsin Bahar şiirinde, umudu diri tutar şair: “Bunca keşmekeş bunca uğultu bir yana ümitvâriz dahi / Dudağımızda sonsuz kıpırtı dua / Panjura dökülen gün / ah tıpırtıyı sekmekte / Pencereimde gün aysın, yine eşinsin bahar”.

Sıddıka Zeynep Bozkuş’un şiir serüvenini daha iyi anlayabilmek için Mustafa Uçurum ile yaptığı söyleşide, “Koptu İnci” şiiri ile ilgili söylediklerini alıntılarla bitirelim yazımızı.

“Adam, paçadı sıvalarını / Kadın, ayın gölgesine... / Koptu inci / Suya ağladı adam...”

“-Az söylemenin, yoğun söylemenin, öncesinde bir gebelik dönemi taşıyan, tesadüfe yer bırakmayan bir doğum ve gerçek şiir olduğunu itiraf etmek gerekiyor. Bir de bunu ters yüz ettiğinizde zelzelenin yeryüzünü alt-üst ettiği gibi cevher önünüze atılıyor. Durup bakıyorsunuz “Bu nedir? diye.”. “Adam paçalarını sıvadı” değil, “Adam paçadı sıvalarını” deyince yanlış mı okudum diye yeniden bakıyoruz. Yeniden bakmalıyız da sıvanan paça mı, neden, suyun ve ay’ın ne işi var bu şiirde? Ve sonra inciler. Şiir ancak şiirle anlatılabilir. Şimdi yeniden okumanız gerekiyor.”

YÜKSEK ÇÖZÜNÜRLÜK

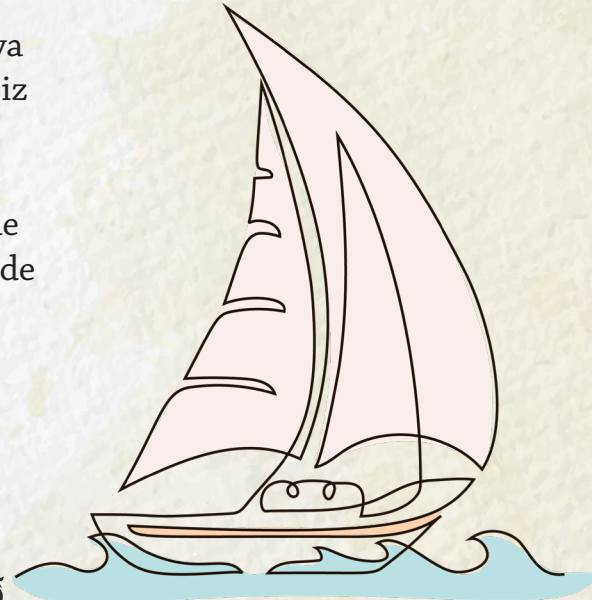
Ahmet ŞEN

Sorma. Gene içimin sularına düşüyor yüzün
Gene üzerime abanıyor o gücenik yakınlığın
Çeşmelerinden akşam akıyor ölümlü bulvarların
Sularında yıkandım ben sen boy verdin ortalıkta
Sen miydin darasını aldığım hayattan
Soğurken sesler çıkaran bir çöl mü yoksa

Gitgide çatılan bir kaş gibiyim evlerin alnında
Hiç doğmayacak bir çocuğum ama nasıl çoğalıyorum aynalarda
Bilirim ellerin ferishtahıdır suya dokunmanın
Göge bulutlar oyarım çünkü onlarla göge ebailler
Dizelerden dağlar deldim erittim heceleri
Madeni sağanaklar tufanı kirli bir yağmur yakını göremiyorum
Şiirden kaçak bir Adalı iniyor yan masadan apansız bir işkil
Bazı dağlar takılıyor aklımın kancasına coğrafyam milli değil
Okunaksız gemiler saksıların karanlık eyninde tarlalar yayıyorum gökyüzüne
Demir almış gidiyor milyon diriler Nuh diyorlar Allah'ım düpedüz nisyan
Geçmişten şeyler bunlar su bardağına duble çay hakkımızda hayırlısı
Adalı diyorum bakar mısınız artık bütün şehirler pis her şey sanki ıslak
Alışıyorum galiba suretimin aslım gibi olmasına
Tuhaf. Ne çok tamamlanmamış cümle derisi yüzülen bir ses

Dönünce uğrarım sanıyordum yazık döndüm ama burda değilim
Gögüne ağır geliyor güneşin doğmaya durmuş büsbütün ışığa kesmeliyim
Gecedir çünkü hüznünü ince gösteren denizlerin suçu yok
Bu (n)asıl kıyamet hep alçak sesle söylenenim
Bir yön değilse durduğum bir kavuşma biçimidir öyle ya
Ben miydim büyük kapılarda bir itirafı darlayan vakitsiz
Yolda kalmışlara yardım eden bir eylül mü yoksa

Sorma. Ne halife olabildim ne bozguncu bu yeryüzünde
Bana bir taş ver İsmail dünya kocaman bir boşluk içimde

SEYR-İ ÂLEM KÖŞESİ

Fatma SÜMER

Kanlı Saltanat

Dünya hayatını bir yolculuk olarak görürsek bu yolculukta çok şeyle karşılıyor insan. Kimi zaman kolay bir iniş, kimi zaman zor bir yokuş. Kimi zaman derin bir vadide kaybolmak, kimi zaman görkemli bir köprüden yol bulmak. Kimi zaman en derin okyanuslarda nefes alabilmek ama kimi zaman da küçük bir ırmakta boğulmak... İster kıyıda köşede sıradan bir hayat olsun, isterse şöhretli bir yaşam; en sonunda bir hikâyenin satırlarında kalmak...

Bu yazımda, bana bu duyguları hissettiren tarihî bir mekâna götürmek istiyorum sizleri.
Cendere Köprüsü...

İsmiyle bile bir çıkmazda kalma hissi veren bu köprü'nün hikâyesi ilk kanı hatırlattı bana. Yani Hâbil ile Kâbil'i... İnsanlığın her dönemdeki liderlik ve saltanat mücadelesini... Bu savaşlarda yaşanan acı ve vahşeti...

Yine Evliyâ Çelebi'nin elinden su içmişçesine seyahat ederken Maraş'tan yola çıktık. Hedef sıralamasında ilk olarak Nemrut Dağı vardı ve direksiyonu kırdık o istikamete doğru, elbette bu köprü'nün varlığından habersiz. Adıyaman toprakları içerisinde, Sincik ilçesini geçip Kâhta sınırına geldik. Tam bu sırada bir çay üzerinde, çok yakın dönemde yapılmış olduğu anlaşılan köprüden geçerken sol yanımızda tarihin moderniteyi gölgede bırakan ihtişamıyla ve tüm cazibesıyla bizi kendine çeken, o sırada henüz adını bilmediğimiz, bir başka köprü çarptı gözümüze. Hemen kendisine çeviriverdi yönümüzü.

Sıcak bir ağustos ayı... Güneşin tam tepede olduğu saatler... Aracı bıraktıktan sonraki yürümümüz gereken mesafe çok kısa ama bölgenin sıcaklığı beyin kaynatan cinsten olduğu için epey zorluyor bizi. Köprüye kuzey girişinden yaklaşıyoruz. Yapıyı anlatan kitâbe aydınlatıyor bizi.
"Cendere Köprüsü..."

Antik Roma'dan kalma bir eser. İmparator Septimius Severus tarafından M.S. 211 yıllarında yaptırılmış. Mimarisi yine hayran bırakıyor bizi, teknoloji harikası günümüz yapılarına inat... Yaklaşık 30 metre yüksekliğinde, 7 metre genişliğinde ve 120 metre uzunluğundaki köprü'nün tonlarca ağırlığındaki kocaman kesme taşlarla, arasına harç konulmadan yapılmış olması ve bu güne kadar sapsağlam gelmiş olması hayretimizi arttırıyor, hayranlıkla karışık. Köprü bir büyük ana kemer, bir de küçük tahliye kemerinden oluşuyor. İki yandan başlayarak yükselti şeklinde, taşların birbirine geçmesiyle ortada birleşen yapımı, birçok tarihî yapıda olduğu gibi dayanıklılığını arttırmış ve bu güne gelmesini sağlamış. Hatta yeni köprü yapılmadan önceye kadar da kullanılmaya devam etmiş.

Köprü'nün güney girişinde karşılıklı dikilmiş iki sütun, kuzey girişinde ise bir sütun olması dikkatimizi çekiyor. Bunun sebebini ise köprü'nün hikâyesinden öğreniyoruz.

Septimius Severus yönetimi sırasında imparatorluğunun sınırlarını oldukça genişletmiştir. Bu eseri yaptırması ömrünün sonlarına yaklaştığı bir döneme denk gelir. Köprü'nün kuzey girişindeki iki sütundan birini kendi için, diğerini eşi Julia için diktirmiş. Diğer ucuna da iki oğlu Caracalla ve Geta için birer sütun diktirmiş. Artık iyice yaşlandığı için oğullarına ölümünden sonra imparatorluğu birlikte yönetmenleri konusunda sık sık nasihat etmiş ve kısa bir süre sonra da hayata veda etmiş.

Yazımın başında bu hikâyenin bana Hâbil ve Kâbil'i hatırlattığını söylemiştim ya hani, işte oğullardan Caracalla Kâbil ruhludur. Her şeye tek başına sahip olmak ister. Buna imparatorluğu yönetmek de dâhil. Ve kardeşi Geta'yı öldürür. Geta, halk arasında sevilen iyi bir insandır. Onun ölümünden sonra sevenleri yasa girer. Hep siyah giyerler ve ağıtlar yakarlar. Bu durum Caracalla'yı rahatsız eder. Ona rahatsızlık veren halkın kardeşine duyduğu sevgi midir yoksa vicdanının sızısı mıdır bilinmez

ama bir an önce bundan kurtulmak ister. Geta'yı hatırlatan ne varsa yok edecektir. Kardeşini katletmesinin ardından, onu seven ve üzüntüsünden dolayı mâtem tutan yirmi bin kişiyi kılıçtan geçirir. Bu katliamın ardından Cendere Çayı günlerce kırmızı akar. Kardeşi adına basılan bütün paraları toplatıp imhâ ettirir. Caracalla'ın saltanat arzusuyla yaptığı kıyımdan babasının Cendere Köprüsü'ne Geta için diktirdiği sütun da nasibini alır. Ve onun için dikilen sütunu da yıktırır.

Bu hikâye çok şey öğretiyor aslında bize. Meselâ saltanat arzusunun insanı nasıl bir cânîye dönüştürdüğünü... Bu arzusunu gerçekleştirmek için insanın yapabileceklerinin ne kadar sınırsız olduğunu...

“Ah insan!” diyorum istemsizce, “Ah insan...”

Fâni dünya için bâkî günahlar biriktiriyor. Dünyada hiç kimse bâkî kalmamışken kendisi kalacakmış gibi hareket ediyor. Oysa bir toprak değirmeni dünya. Gelen kalmaz, giden gelmez... Nice Hânlar, nice sultanlar geçmiştir.

Evet, Cendere Köprüsü... Yüzyıllara meydan okuyan bu köprüde gözüm muhteşem bir mimari görürken yüreğimde derin bir sızı ve nefsi muhasebe bıraktıktan sonra, tarihî hikâyelerden ve taş kalıntılardan yeni nasihatler çıkarmak üzere devam ettik yolumuza.

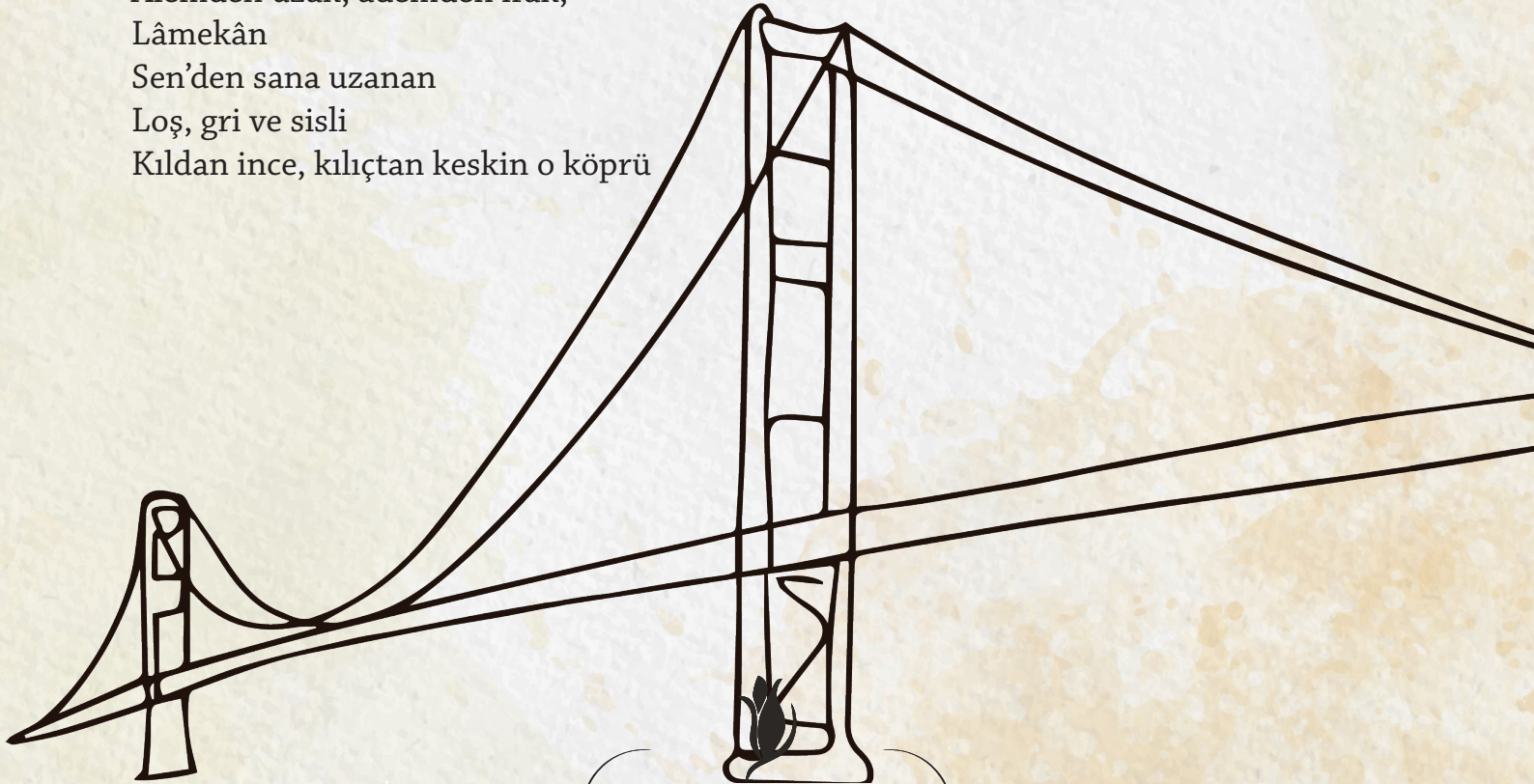
KÖPRÜ!..

Mehmet MEMDOĞLU

Söyle Yâr!
Susuzluktan mı bu seraplar?
Sensizlikten damarlarım mı kuruyor ne?
Oysaki gözlerin ışık olurdu gözlerime.
Gör bak!
Saçlarıma tel tel yağıyor karlar!

Sam yeli misali
Çarpınca yüreğime tebessümün,
Can bulur, huzura erişirdi ruhum.
Ansızın gittiğinde!
Gezdiğin sokakları gökyüzüne boyadım.
Yüreğinden yüreğime köprü olur diye de
Tavan aralıklarına yıldızlar kondurdum.

Hakikat mi?
Gördüğüm bir hayal,
Hissettiklerim bir vehimden ibaret.
Sırtımda iki kefesi ağır heybem.
Âlemden uzak, âdemden ırak;
Lâmekân
Sen'den sana uzanan
Loş, gri ve sisli
Kıldan ince, kılıçtan keskin o köprü

ÖMÜRLÜK SEVDAM

Ali AĞIR

Ötelere ses geldi gönlümün niyâzına,
Bir sevda gelip kondu rûhumun pervazına.

Gün görmemiş ufkumdan kalktı zifir perdeler,
Bahçemde filizlendi lâleler, orkideler.

Yağmurlar gül bıraktı yangın yeri bağrıma,
Sevgi şifâ oldu, her dem dinmez ağrıma.

Sükûtun diyarında bıraktım kelimeleri,
Hayaller sarayıdır serin yaz akşamları.

Başımda sabâ yeli, avcumda ay ışığı,
İnşirah denizinde umudun ak kayığı.

Mâzî kabrine gömdüm kâbuslu uykuları,
Rüyâlara yayılır fesleğen kokuları.

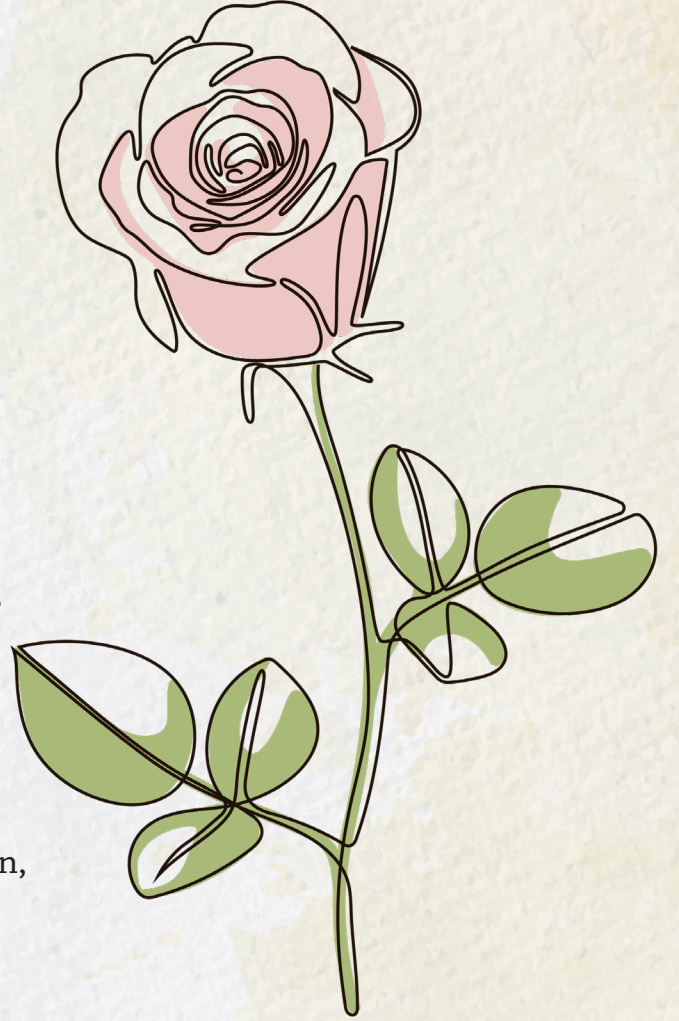
Nice rengârenk çiçek devşirdim kışlarından,
Gökyüzüme yıldızlar düştü bakışlarından.

Bir tek tebessümüyle gülşene döndü vaha,
Başımı okşar durur kırlardan esen nefha.

Mehtap mesrur yükselir dağların arkasından,
Neşe sîneme düşer sonsuzluk yakasından.

Denizler dingin şimdi bir bahar kıyısında,
Sevdâlar çiçek açar her yılın mayısında.

Huzur yolculuğumda dünüm, bugünüm, ferdâm
Alnımın yazısı, can parçam, ömürlük sevdam!

GEÇMİŞ GÜNLER MATİNESİ-1

Tayyib ATMACA

Sana merhaba arkadaş desem, dilinin ucuyla “Merhaba!” dersin belki.

İstersen arkadaş kelimesini tanıyalım, sonra da muhabbet nasıl koyulaştırılır onu konuşalım.

Hiçbir sözlüğe bakmadan bu kelimenin karşılığına; sırtımızı yaslayacağımız kaya-taş demek istiyorum.

“*Hakikaten yahu bunu hiç düşünmemiştim.*” diye içinden yüzüme karşı konuştuğunu duyar gibi oluyorum.

Daha ne zamana kadar kendine yaslanacaksın. Kendinden korkan bir korkuluk gibi gecemin ortasına dikilmişsin.

Dilini hangi kelimeler böyle dilik dilik dildi de konuşunca cümlelerin dudaklarından kan sızacak (mı) sanıyorsun? Bak Selçuk Küpçük’de söylüyor: “*Duy baharı bağında taşıyan çiçek...*” geç bre Selçukçük. Bak bir de “*Ben sensiz de yaşama alıştım artık.*” diyerek yaraya tuz basmaya zorlatıyorsun. Geç git aradan. “*Kurutulmuş gül mevsimi*”ni ruhumuzdan uzak tut. Hani gıda zehirlenmesi diyorlar ya biz de ruh zehirlemesine yakanamayalım!

Merhaba: Benden emin ol, yüreğinin sofrasına bıçak saplamayacağım diye sözleşmek ve sözleşmenin sizin tarafınızdan da aynı kelime ile teyit edilmesidir.

Al işte sana Eşref Ziya Terzi: Olmadı Dost’u söylüyor. “*İstanbul’da on binlerce hayranı*” başıma bir iş getiremedi ama “*Yâre selam götüren turnam vuruldu / Ne yaman hallerdeyim / Dağlar geçit verin, bulutlar yol gösterin / Ah ölüm ölüm öleyim...*” diyerek her gece inadına kendini dinlettiriyor.

03.03.2004 Saat: 00.12

Bugün sana yine mesaj çektim. Cevap yazmayacağımı bile bile. Ya yazarsa diye elim telefona gitti geldi. Beni yanıltmamakta direnmen yok

mu; bu “*Sükût Sûretin*”le topladığın altınları ne zaman harcayacaksın? Merakımdan içine düşüyorum, boğulsam farkıma varmayacaksın.

Bu küskünlüğe bir isim koymadın. Yıkanan ve kuruyan bu kaçınıcı mendil. Bu kaçınıcı türkü, yüreğimi dağılayıp gönül göğünde duman oluşum. Yandıkça kendime gelişim. Kendime gelince senden geçişim.

Kendine zaman ayırmayarak nefesine zulmetmeye hakkın yok. Kendi kıyılarında dolaşa dolaşa karşıyı unuttun. Bir de karşı kıyadan bak kendi kıyına:

*Dalgalar vuruyor kıyılarına
Ellerin üşüyor için yanyıyor
Dalgalar geçmişi aşındırıyor
Gözlerin büyüyor deniz büyüyor
Kuşlar göç ediyor gönül yurdundan
Dalgalar vuruyor kıyılarına*

“Sen kendi dalgana bak akıllım, asıl aşınan kendi kıyıların, sen kendi kentini harabeye çevirdin. Sen kendi kendinin Timur’usun” diyorsan; bunu ispatla demek haddime düşmez. Hem ben kimim de Sultan’a soru soruyor, cevap bekliyorum!

Susuyorum dudaklarım çatlıyor.

Konuşuyorum sesimi dört duvar yutuyor.

03.03.2004 Saat:23.30

Bu nasıl bir tirattır ki böyle, hatıralar kan gölüne döndü. Ne zaman içinden dışına çıkacak, etrafına bakacaksın? Cemre toprağa düştü, yarın bu bahar da gelip geçecek; daha ne zamana kadar bahara küsecek, patlayan tomurcuklara bakmayacak, bir serçe gibi siftinerek “*Yeniden doğuş*”u selamlamayacaksın?

- *Susuyorsun değil mi?*

- *Dudaklarım çatlıyor.*

- *Bir gül göndersem.*

- *Dikenleri parmaklarıma batmayanından olsun.*

- *Hava bozacak, deniz patlayacak herhalde.*

- *Nasıl da tahmin ettin!*

- Baksana dalgaların sahilime vurmaya başladı.
- Üşüteceksin.
- Zaten istediğinde bu değil mi?
- Ne istiyorum ki?
- Üşütmemi!

Bak tekrar söylüyorum; bahar kapına dayandı, pazartesinden sonra havalar ısınacakmış, Gülhane henüz tenhayken ceviz ağacına selam ver. Cem Karaca'ya bir Fatiha oku. 'Ya Rabbi benim de dalıma su yürüsün, yaşım gelip geçiyor; diğer yarımı gönder. Babam Âdem, sana nasıl dua edip annem Havva'ya kavuştuyusa bilmediğim o duayı sen biliyorsun, aha onun yerine bir başka dua okuyorum, sen babamın duasının yerine say.' desen inanıyorum ki için dışın bayram yerine dönecek, bahar saçlarında esen rüzgâr olacak; beni mutlandıracak, 'Aşk olsun, bunu daha önce neden söylemedin!' diyeceksin.

Sakın, bir gün senden bir şey isteyeceğimi bekleme. Zaten sen de benden bir şey beklemiyorsun. Kendi kendimize yetiyoruz. Herhalde ben biraz artıyorum ki seni senden fazla düşünerek, içimin aynasını yüzüne tutuyorum; sen kendini göremiyorsun.

Kentinden dışarı çıkmayı düşünüyorsan, nisanın son haftasını ya da mayısın ilk haftasını seç. Osmaniye bir uçtan bir ucu portakal çiçeği kokacak.

05.03.2004 Saat: 00.10

*Her gece ağzında bir türkü tüter
Dolaşır durursun boş odaları*

Bugün burada yağmur çiseledi, sizin oralarda kar. Biliyor musun ne zamandır yüzüme bir damla yağmur düşmedi. Gönül göğüme karabulutlar ağsın istiyorum. Korkuyorum içimin borlaşmasından.

Hani diyorum ki önümüzdeki günlerde yağmur duasına çıksam, sen bir gece düş kapımı aralasan 'Sen duaya çık, belki yağmur bulutlarını aşılamaya gelirim.' desen, bir gül kadar gülümsesen.

- Gözünü yum haya(l)et
- Seçme hakkımı kullanabilir miyim?
- Ne demek, bu en tabii hakkın! Ağzımla konuştuğuna göre, kulağımla da dinle bari!
- Ben gözlerimle dinlemeyi kulağıma tercih ederim.
- Saçmalama!
- Vallahi saçmalamıyorum.

- Hele gerçekten bir gel, bak gözlerine neler anlatacağım.
- Bugünlerde işlerim başımdan aşkın, bana biraz zaman tanır mısın?
- Mesela ne zaman?
- Herhangi bir zaman?
- Herhangi zaman ne zaman?
- Üç vakte kadar.
- Üç vakit ne kadar vakte tekabül eder?
- Say ki kıyametten önce.
- Hangi kıyamet?
- Her ikisinde de olabilir.
- Benim kıyametimde olsa olur mu?
- Ağzından yel alsın o ne biçim konuşma!
- Ne bileyim konuşuyorum işte. Konuştukça açılıyor, açıldıkça gözlerine daldığım günleri hatırlıyor; boğulmadığıma hayıflanıyorum.

Yine gecelerimi haraca bağladın. Senden kurtulmaya çabaladıkça bir türkünün arasında el sallıyor; 'aklınla arana tavşan düşürme' deyip çekip gidiyorsun. Sonra bir sazın, bir gitarın telinde ince bir sızı olup akıyorsun yüreğimin topraklarına. Biliyorum uslanmam için ıslanmam lazım.

- Vaktinden çıkabilir miyim?
- Bu benim elimde değil ki!
- Yat artık, ıslanma ve uslanma bir başka zamana kalsın!

*Geceyi üstüme bir yorgan gibi
Örtüp gidiyorsun uykum gelmiyor.*

06.03.2004 Saat: 00.30

Bugün toprağa bastım, baharın kokusunu hissettim, sarıçiçekler arasında papatyayı görmedim. Sen görebildin mi? Nereden göreceksin, hem toprağı görsen:

"Toprağa bas deli gönül toprağa
Dosttan daha yüksek uçamazsın ki" (1) demez misin? Kendini göremeyen bir insana, bahardan bahsediyorum benimki de iş değil.

Otobüste, tramvayda, vapurda her gün binlerce insanla karşılaşan bir insanın kendinden geçerek dosta ulaşmayı düşünmesi akıl işi değil. Akılla gönül arasını hoşnut tutmak kolay değil. Sen de haklısın, ben zor olana çağırıyorum! Bahardan, sarıçiçekten, papatyadan, toprağın yükümüzü hafifleteceğinden bahsediyorum. Çünkü işim başımdan aşkın değil.

Yaşamak için kendime zulmetmiyorum. İnsana insan, çiçeğe çiçek gibi bakıyorum.

Hızla yaşlandığının farkında değilsin, aynaya bakmaktan korkuyorsun. Hayatın akışına bırakmışsın kendini. Sevinmeye, efkârlanmaya, gülmeye, ağlamaya vakit bulamıyorsun. Sen farkında değilsin ama kentin bir parçası gibi hissediyorsun kendini.

Ah sevgili dostum, eskiden elin kalem tutardı, okuyazardın. Yazdıklarını paylaşırdın. Yaşadığından haberdar olurdum.

Bu ne susuş, içine nasıl dalış böyle; bakış alanından geçiyorum, görmüyorsun; gönül göğünde kanat vuruyorum, hissetmiyorsun. Sonra avazım çıktığı kadar bağıriyorum, sesim yine bana dönüyor.

- Göğüs kafesindeki kuştan haberin var mı? Dosta acıktığı ve susadığı zamanlar olmuyor mu?

- Olmaz olur mu?
- O, ol deyince her şey olur!
- Benim için O'ndan ne istiyorsun?
- Kendine dönmeni.
- Benden ne istiyorsun?

Yalnızlık ne keskin bir bıçak dostum
Dokundukça susar kan kokusuna.

08.03.2004 Saat: 00.00

Orhan Veli gözlerini kapatarak İstanbul'u dinler de ben duman duman hasretini içime çekemez miyim?

Gözlerimi gözlerinden kaçırıp hal diliyle konuşmayı denemez miyim?

Sen konuşurken seni dinlemeyip senden öteye geçemez miyim?

Kaç kez yakalandım yağmur bulutlarına. Kaçamak bakışlarından, korkumun üzerine gideceğinden sustum. Kelimeler büyük dilimi parçaladı, kanla birlikte küçük dilimi de yuttum. Kanımda dolaşan kelimeler parmaklarımdan tuşlara dökülecek diye ürperdim.

- Sana korkuluk olayım mı?
- Kendinden korkan bir korkuluk mu?
- İçim kabaran bir deniz gibi, çekil git kıyılarımdan. Gecenin bu vaktinde bir türkü kerva-

nı geldi. Sigaram çok, sabah iş var. Efkâr barometrem gittikçe yükseliyor. Haydi, gecene çekil. Uyku gözlerine silah çatmadan çek git gecemden.

- Haydi lütfen.
- Rüyana gireyim mi?
- Sen bilirsin.
- Sen bilmez misin?
- Bütün bildiklerimi unutturdun, kendini de bunların arasına katmayı mı düşünüyorsun? Haydi, gözünü seveyim kıyılarımdan uzaklaş.

10.03.2004 Saat: 00.26

Aşk olsun, hani rüyama gelecektin!

Saçlarını tarayacaktın gönül aynamda.

Kendine bakarken beni göreceksin, görmezlikten gelecektin. Ben arsızlığa vurup kendimi göstermeye çalışacaktım. Sen bozuntuya vermeyip:

- Sizi bir yerlerden tanıyacak gibi oluyorum.
- Siz de bana yabancı gelmiyorsunuz.
- Daha önce bir yerde karşılaşmış mıydık?
- Evet, karşılaştığımızı hatırlıyorum.
- Nerede?
- Galu-belada!

Hayret nasıl da çıkaramadım mı diyeceksin!

Rüyalarım bu kaçınıcı davet edişim. Bu kaçınıcı kez ekişin. Gelmeyeceğini bile bile her akşam davetimi yineliyorum. Olur ya bir gün sinirlenerek:

- Ne istiyorsun benden?
- Hiçbir şey.
- Nasıl hiçbir şey?
- Basbayağı hiçbir şey diyeceğim, afallayacaksın.
- Günlerdir karabulutlarla dolaşıyorum, yağmur toprağa çiseliyor.
- Yakında yağmur duasına çıkacağım.
- Ben de geleyim mi?
- Hayır, eylemime gurbetten de katılabilirsin.

11.03.2004 Saat: 00.45

1.Bahattin Karakoç, İlk yazda, Cönk Yayınları, İstanbul, 1984

DİVAN KÖŞESİ

Elif Dilruba KİRİŞ & Şevval BAĞCI

İçinden Kuş Geçen Türkülerim

"Kuşlara takılıp gidiyor aklım." ¹

Kireçle boyanmış rutubetli evin siyaha çalan perdesi sallanıyor rüzgârdan. Tek ayağı sallanan katlanmış takvim yaprağıyla desteklenen, cilası soyulmuş ahşap masanın üzerindeki solmuş sarıçiçekler düşüdü. Ütüsüz gömlek üzerine yelek giyen kasketli yaşlı adam, kenarı kırık fincanından yudumluyor acı kahvesini. Radyodan yükselen sesin kime ait olduğunu hatırlamaya çalışılırken yükseltilem ses ile karışan frekansların cızırtısı arasında:

"Hep kuşlar da yuva yapmış, serçe kadar olamadım." ² diyor yeryüzündeki tüm enstrümanların fitilini ses tellerinin yakıcılığıyla ateşleyen sanatçı. Bu türküyü dinlerken sözlerin bende uyandırdığı bu duygular kimbilir bu elemli dizelerin sahibinde neler uyanırdı diye düşünüyordum. Bir anda sanki avucunuza bir kor bırakılmış da siz içinizden: "Ne vardı bu kadar yanacak ya hu!" derken dışınızdan çoktan türküyü mırıldanmaya başlamışsınız gibi bir hâl sirayet ediyor. Zarifoğlu'nun da dediği gibi kuşlara takılıp gidiyor aklınız. Yuvasız kuşlar gibi perakende kalıyorsunuz. ³ Tam o anda bir bakmışsınız ki feleğin pençesi demirden kuşları ölmüş yiğidin yasına gidiyor. ⁴ Kuşlar neden hep gitmeyle anılmıştır? Uçmaktan hiç yorulmazlar mı? Bizim yerimize davudi sesiyle soru veriyor İsmail Hakkı Demircioğlu, Sevdalı Kuş ⁵ adlı ezgisinde. Soramaz mıyız bir kuşa, yorulmuş mu? Bunca yıl geçmiş aradığı gökçe gülü bulmuş mu?

Aradığımızı bulamadığımızda menzile hemen ulaşma arzumuz, kanaat için divanda duaya durmamızı getirir. Kuş gibi kanatlanıp kuşanmayı isteriz. Tuncay Kemertaş, Sümmani'nin sözlerini dillendirdiği türküsünde: "Ya bir çift kanat ver, ya da kuş eyle / Tez ulaşam, yâr bağında talan var." ⁶ diyerek kanadımızı olsa kanadımızı tutuşturacak yakıcılığıyla ciğerden okuyor. Kuşlar hiç ışıklara takılmıyor. Hiç geç kalmıyorlar. Kalmıyorlar mı? Mese-

la, sınırları da yok onların. Alabildiğine uçuyorlar. Acaba sınır dediğimiz kaleler, toprak parçaları kuşlar için de olsaydı kuşlar uzuvlarındaki kanatlar bir yana dursun "içindeki" kanatlarını durdurabilirler miydi? Mesela, soluklanmak için durduklarında bizleri kendi yerine koyuyorlar mı? Diyorlar mı sınırlı sınırsızlık mı olurmuş? Özlem Özdil'in, Hoy Nani ⁷ türküsünde: "Dediler yârin gelmiş / Kanatlandım uçmaya" dediği gibi çok sevince yahut sevinince çayların bile söndüremeyeceği sevda illetinin sınırsızca kanatlanıp uçuşma isteği doğurduğunu bilseler yeryüzüne ayak basarlar mıydı?

Kuşların kanadı kırılınca yaralarını kime sardırırlar diye düşüneduralım ama fonda Sinan Güngör ve Eylem Aktaş'tan, "Kuşlar gibiyim." ⁸ çaladursun. Çocukluğumdan Yeninur Ada'dan yüreğime işlenmiş bu güzelim türkü tam da şu anda aklım kuşlara takıldığında yeni versiyonuyla yeniden zihnimi aynı güçte karıştırıyor. Süleyman Çobanoğlu: "Kuş gönlü kıranı şâki diye yaz" diyor. Kuş gönlü, kıranı şâki diye yazalım elbet. Yazarken kuş kanedinden kalem yapalım, yazmaya çalışalım derdimizi. ⁹ Bakalım Karacaoğlu gibi yazamayacak mıyız derdimizi? Ya da bir kuş gibi çıksak dağlar başına eğer ölürsek yâr yazar mı adımızı mezar taşımıza? ¹⁰

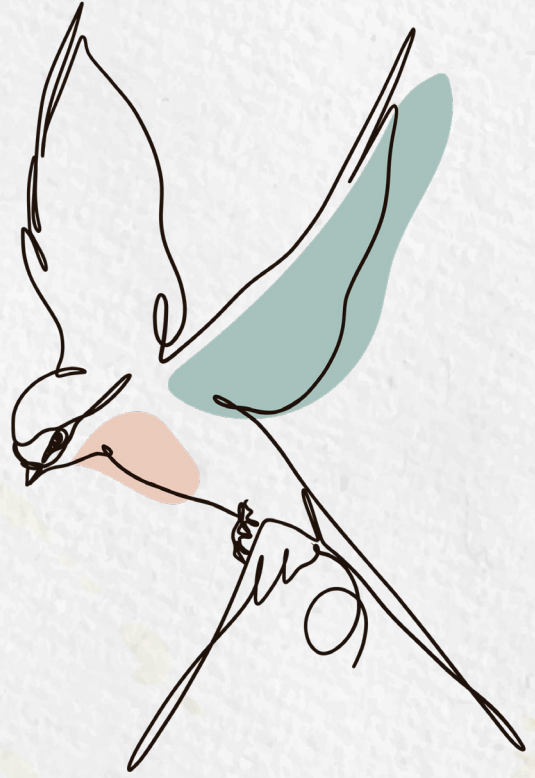
Eskiye dair aklımda kalan hatıralarımdan biri, çocukken Erzurum'a ne zaman varsam akrabalarım, büyük dedemizin at üstünde bir elinde demli çayı, diğer elinde sarma tütünüyle söylediği türkülerini hatırlatırlar. Biz de dilimizin altındaki kıtlama şekerleriyle kaç bardak çay içeceğimiz yarışı yapardık. O yıllarda bizim için büyümenin ilk adımı bir parçacık şeker ile bir bardak çayı bitirebilmektir. İçlerinden bazıları cûşa gelir Âşık Reyhanî'den: "Akşam olup kuş yuvaya dönende / Akar gözlerinden ey yaşı garibin." ¹¹ türküsünü söyle-

meye başlardı. Türkünün arasında: “Bir çalır mezar taşı garibin.” kısmı söylendiğinde her zamankinden daha güçlü bir ses ile: “Can can... Can sene. Sesen ölim!” nidaları duyulurdu. O sesin yıllar sonra Ankara Kalesi’ne doğru çıkarken antika ürünler satan bir dükkândan daha yükseldiğini işittim. O ses bu defa Nida Ateş’in sesiyle: “Çaya indim taşı yok / Yüzük buldum kaşı yok / Havada bir kuş gördüm / Benim gibi eşi yok.” diyordu.¹²

Kimi zaman Âşık Sefâi gibi Fuzuli’nin diyarına inmeyi, Yunus’un âhuzârına ses katmayı, Emrah’ın pirine selam söylemeyi turnaların kanatlarına bağlarız.¹³ Kimi zaman yükseklerden seslenen huma kuşuyla gönül eğleriz. Kimi zaman hiç olmayacak vakitlerde, kimi zaman da nereden dolandı bu şimdi dilime dediğiniz anlarda, biriyle konuşurken, okurken yahut uyurken zihninizin arka planında tekrar ettiğiniz; yıllardır her okuduğunuzda ilk defa okumuş gibi tat veren; gönül telimizi kimi zaman hayret, kimi zaman hasret, kimi zaman da sevda makamıyla titreten hüsn-i tâlil’i hüzn-i tâlil’e tevdi eyleyen türkülerimizi bugün kuş kanadine bağladık. Bolca âhla, çokça iç çekişle listelediğim bir iç döküş ile de kanadına gümüş bağladık. Henüz bilmediğim, kelama sığdıramadığım; sizden duyacağım, listeme ekleyeceğim tüm içinden kuş geçen kuşlu türkülerin beklentisi ile...

Sevda kuşun kanadında ürkütürsen tutamazsın.¹⁴

KAYNAKÇA:

¹ Cahit Zarifoğlu , Şiirler (Ve Tek Kare Bir Film), Beyan Yay.,s. 444

² Reyhan EDİŞ, Havada da Kar Sesi Var

³ Nazlı Öksüz, Küstürdüm Barışamam

⁴ Aysun Gültekin, Bu Dağlar Kömürdendir

⁵ İsmail Hakkı Demircioğlu, Sevda Kuşu

⁶ Tuncay Kemertaş, Ben Razı Değilem Hicrana Gama

⁷ Özlem Özdil, Hoy Nani

⁸ Sinan Güngör&Eylem Aktaş, Kuşlar Gibiyim; Yeninur Ada, Kuşlar Gibiyim

⁹ İncesaz & Cengiz Özkan- Elif Dedim

¹⁰ Mustafa Özarslan, Bir Kuş Gibi Gülsen Bütün, Bir Kuş Gibi

¹¹ Âşık Reyhanî, Akşam Olup Kuş Yuvaya Dönende

¹² Nida Ateş, Çaya İndim Taşı Yok.

¹³ Âşık Sefai, Turnam

¹⁴ Sevda Kuşun Kanadında

KÖPRÜ

**“Ve her şey bittiğinde hatırlayacağımız tek şey;
düşmanlarımızın sözleri değil,
dostlarımızın sessizliği olacak.”
-Aliya İzzetbegoviç-**

Bir su akıyor altından
Bir köprü meydan okuyor tarihe
Duruşundaki heybetinde gizliyor
Geleceğe dair umutlarını
Su akıyor
O hep duruyor olduğu yerde
Ahdine vefa gösteriyor
Sadık kalıyor mimarına

Ayağına takılıyor zamanın acıları
Kaç hüznün diz boyuna ulaştı
Çetele tutmayı bıraktı
Ayağına takılanlar yakılan kaç cana bedel
Şimdi akan su değil altından
Kaç mazlumun döktüğü yaş
Sel olup yüreklerdeki ateşi söndüren

Bir köprü
Kafa tutmuş tarihe
Başı Kafdağı'nda
Dizlerinde dünyanın hüznü
Kaç kere vurulup düşmüş yere
Kaç acı akıp gitmiş yüreğinden
Şimdi bir millet akıp gidiyor avuçlarından

Dünya mı
Fotoğrafını çekiyor
Arkasında güzel bir fon olarak
Acı acı tebessüm eden köprünün önünde

Şimdi hangi fotoğraf karesine sığar bu kadar acı
Kaç mezar taşıdır ayaklarının taşıdığı
Dizlerde derman, katline fermanıdır
En ince yerine düşen iki bombadır
İki söz, bir nazardır
Yıkılan bir köprü değil
Çöken insanlık
Katledilen bir millettir
Anlaşmalardan anlaşılmaz kaybedişler
Çünkü
“Savaş ölünce değil,
Düşmana benzeyince kaybedilir.”

Talip KOKTAŞ